

2020 ЙИЛ – ИЛМ, МАЪРИФАТ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙИЛИ

MAHALLA — ADOLAT TAROZISI

Mahalla

№5 (1860-1863) 2020 йил 25 январь — 6 февраль ИЖТИМОИЙ-СИЁСІЙ, МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ГАЗЕТА info@mahalladosh.uz www.mahalladosh.uz

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

Хурматли депутатлар ва сенаторлар!
Азиз юртдошлар!
Мухтарам меҳмонлар!
Хонимлар ва жаноблар!

Жонажон Ўзбекистонимиз янги ўн йилликка қадам қўймоқда. Эришган натижаларимиз тарихга айланиб, олдимизда янги-янги ўзгаришларни амалга ошириш бўйича улкан вазифалар ва имкониятлар пайдо бўлмоқда. Шу боис, бугун Сизлар билан биргаликда мамлакатимизни 2020 йил ва келгуси 5 йилда ривожлантириш бўйича, устувор йўналиш ва вазифаларни белгилаб олишимиз лозим.

Яқинда «Янги Ўзбекистон – янги сайловлар» шиори остида бўлиб ўтган сайловлар натижасида республикаимизда демократик ислохотларни юқори босқичга олиб чиқиш учун зарур бўлган янги сиёсий муҳит вужудга келди.

Сайловлар очик-ойдин, халқаро стандартлар асосида ўтказилишини назорат қилиш учун 50 га яқин давлатдан ҳамда 10 та халқаро ташкилотдан 825 нафар кузатувчи иштирок этди. Биринчи марта Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюросининг 316 кишилик тўлақонли миссияси билан яқин ҳамкорлик қилдик.

ХАЛҚАРО КУЗАТУВЧИЛАР САЙЛОВЛАР ЭРКИН РАҚОБАТ МУҲИТИДА, СИЁСІЙ ПАРТИЯЛАР ЎРТАСИДАГИ ҚИЗҒИН ТОРТИШУВ ВА БАҲС-МУНОЗАРАЛАР ШАРОИТИДА ЎТГАНИНИ, БУ ЖАРАЁНДА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИНИНГ РОЛИ СЕЗИЛАРЛИ ДАРАЖАДА ОШГАНИНИ АЛОҲИДА ЭЪТИРОФ ЭТДИЛАР.

Барча халқаро кузатувчиларга сайлов жараёнлари ҳақидаги ҳолис фикрлари ва тавсиялари учун бутун халқимиз номидан самимий миннатдорчилик билдираман.

Биз албатта ушбу тавсияларнинг ҳар бирини чуқур ўрганиб, тегишли дастур қабул қилиб, амалиётга кенг жорий этамиз. Бу борада сайлов комиссиялари ва аҳолининг сайлов маданиятини юксалтириш, сиёсий партияларнинг ўз электорати билан ишлаш тизимини яна-

да такомиллаштириш, партияларнинг сиёсий фаоллигини ошириш олдимизда турган муҳим масалалардан биридир.

Шу билан бир қаторда, маҳаллий кенгашларга сайлов ўтказишнинг уч поғонали тизимини оптималлаштириш, бунда туман ва шаҳар сайлов комиссиясининг ролини оширишга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Парламент ва Марказий сайлов комиссияси сайлов якунлари бўйича режалаштирилган вазифаларни амалга ошириш учун яқин ҳамкорликда иш олиб бориши зарур бўлади.

БАРЧА ДЕПУТАТ ВА СЕНАТОРЛАРГА, УЛАРНИНГ ТИМСОЛИДА БУТУН ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА МУРОЖААТ ҚИЛИБ АЙТМОҚЧИМАН: ДЕМОКРАТИК ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИ – БИЗ УЧУН ЯККАЮ ЯГОНА ВА ЭНГ ТЎҒРИ ЙЎЛДИР. БУ БОРАДА БИЗ ҲАР КУНИ ИЗЛАНИШДАМИЗ, ХОРИЖДАГИ

ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАРНИ ЧУҚУР ЎРГАНИБ, ҲАЁТИМИЗНИ, ИШ УСЛУБИМИЗНИ ЯНГИЛАШГА ҲАРАКАТ ҚИЛМОҚДАМИЗ.

Биз янги Ўзбекистонни халқимиз билан биргаликда барпо этамиз, деган улугвор максadni ўз олдимизга қўйганмиз. Бу борада «Жамият – ислохотлар ташаббускори» деган янги ғоя қундалик фаолиятимизга тобора чуқур кириб бормоқда.

Ислохотларнинг амалий натижадорлигини оширишда, жойларда янги ташаббусларни илгари суришда аҳолининг янада фаолроқ, янада ташаббускор бўлишига эришмоғимиз лозим.

Энг асосийси, бу ислохотлар натижасида халқимиз учун фаровон ва муносиб турмуш шароитини яратиш беришимиз керак. Одамларимиз етарли даромад топиши учун энг қулай бизнес ва инвестиция муҳитини шакллантириб, янги-янги корхоналар ва иш жойларини кўпайтиришимиз зарур. Бу ғоят долзарб ишларни ўзимиз қилмасак, ҳеч ким бизга четдан келиб қилиб бермайди.

(Давоми 2-саҳифада)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ф А Р М О Н И

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ЖИСМОНІЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА ОММАЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Республикада охириги йилларда жисмоний тарбия ва спортни оммалаштириш, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, имкониятлари чекланган шахсларнинг жисмоний реабилитацияси учун зарур шарт-шароитлар яратиш ҳамда мамлакатнинг халқаро спорт майдонларида муносиб иштирок этишини таъминлаш борасида изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга, жисмоний тарбия ва спорт соҳасида аҳоли соғлигини мустаҳкамлашга қўмлашадиган аниқ дастурларни амалиётга жорий этиш, ёшларни спортга кенг жалб қилиш ва улар орасидан иқтидорли спортчиларни саралаб олиш, спорт тур-

лари бўйича юқори натижаларни таъминлайдиган маҳоратли спортчилар билан миллий терма жамоаларни шакллантириш ва тренерлар учун қўшимча шарт-шароитлар яратиш зарурати мавжуд.

Мамлакатда юксак маданиятга эга бўлган ҳар томонлама етуқ ҳамда жисмонан соғлом инсонни шакллантириш мақсадида аҳолининг жисмоний тарбия ва спорт соҳасида малака ва билимларини орттиришга қаратилган устувор йўналишларни белгилаш, иқтидорли спортчиларни танлаб олиш (селекция) жараёнига инновацион шакллар ва усулларни жорий этиш мақсадида:

(Давоми 14-саҳифада)

АЗМУ ШИЖОАТЛИ ХАЛҚИМИЗ ТАРИХИМИЗНИНГ ЯНГИ САҲИФАСИНИ ЯРАТИШГА ҚОДИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2020 йил 24 январь куни Олий Мажлисга навбатдаги Мурожаатномани тақдим этди.

(Давоми 10-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Боиланиши 1-саҳифада)

**ХАЛКИМИЗ ШУНИ
ЯХШИ БИЛИШИ КЕРАК:
ОЛДИМИЗДА УЗОҚ ВА
МАШАҚҚАТЛИ ЙЎЛ
ТУРИБДИ. БАРЧАМИЗ
ЖИПСЛАШИБ, ТИНИМСИЗ
ЎҚИБ-ЎРГАНСАК,
ИШИМИЗНИ МУКАММАЛ
ВА УНУМЛИ БАЖАРСАК,
ЗАМОНАВИЙ
БИЛИМЛАРНИ ЭГАЛЛАБ,
ЎЗИМИЗНИ АЯМАСДАН
ОЛДИНГА ИНТИЛСАК,
АЛБАТТА, ҲАЁТИМИЗ ВА
ЖАМИЯТИМИЗ ЎЗГАРАДИ.**

Мен бунга қатъий ишонаман ва бу фикрни сизлар ҳам қўллаб-қувватлайсизлар, деб ўйлайман.

Хурматли қўшма мажлис иштирокчилари!

Халқимизнинг фидокорона меҳнати билан 2019 йил – «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили»да салмоқли натижаларга эришдик. Барча соҳалардаги ижобий натижалар қаторида инвестициялар ҳажми ҳам сезиларли даражада ошди.

Айниқса, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар 4,2 миллиард долларни ташкил этиб, 2018 йилга нисбатан – мана шу рақамга эътиборингизни қаратмоқчиман – 3,1 миллиард долларга ёки 3,7 баробар ўсди. Инвестицияларнинг янги ички маҳсулотдаги улуши 37 фоизга етди.

Мамакатимиз илк бор халқаро кредит рейтингини олди ва жаҳон молия бозорига 1 миллиард долларлик облигацияларини муваффақиятли жойлаштирди. Икτισодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти томонидан Ўзбекистоннинг кредитга доир таваккалчилик рейтингини охириги 10 йилда биринчи марта яхшиланди.

Энергетика, нефть-газ, геология, транспорт, йўл қурилиши, қишлоқ ва сув хўжалиги, ичимлик суви ва иссиқлик таъминоти ҳамда бошқа қатор тармоқларда чуқур таркибий ислохотлар бошланди. Саноатнинг 12 та етакчи тармоғида модернизациялаш ва рақобатдошликни кучайтириш дастурлари жадал амалга оширилмоқда. Натижада ўтган йили икτισодий ўсish 5,6 фоизни ташкил этди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 6,6 фоизга, экспорт – 28 фоизга кўпайди. Олтин-валюта захираларимиз 2019 йил давомида 2,2 миллиард долларга ортиб, 28,6 миллиард долларга етди.

Қишлоқ хўжалигида фермер ва деҳқонларнинг манфаатдорлигини ошириш борасидаги ўрганиш ва изланишларимиз давом этмоқда. Соҳага илгор технологиялар ва кластер тизими жорий этилмоқда.

Тадбиркорликни кенг ривожлантириш ва бу соҳа учун янги шартонлар яратишга барча имкониятларимизни сафарбар этишимиз. «Ҳар бир оила – тад-

биркор» дастури доирасида ўз бизнесини бошлаётган оилаларга 5,9 триллион сўм кредитлар ажратилди.

Янги солиқ сиёсати доирасида иш ҳақиға солиқ юки 1,5 баробар қамайтирилди. Натижада расмий секторда ишлаётганлар сони йил давомида 500 мингтага кўпайди.

Қўшилган қиймат солиғи ставкаси 20 фоиздан 15 фоизга туширилди. Бунинг ҳисобидан ўтган йили солиқ тўловчилар ихтиёрида 2 триллион сўм қолди. Жорий йилда бу рақам 11 триллион сўмни ташкил этиши кутилмоқда. Бир йилда тadbиркорлар ихтиёрида шунча маблағ қолиши, албатта, уларга ўз бизнесларини ривожлантириш учун жуда катта қўшимча имкониятлар яратди.

Ислохотларимиз натижасида ўтган йили 93 мингта ёки 2018 йилга нисбатан қарийб 2 баробар кўп янги тadbиркорлик субъектлари ташкил этилди.

Жаҳон банкининг «Бизнес юритиш» рейтингига 7 поғона кўтарилиб, бизнесни рўйхатга олиш кўрсаткичи бўйича дунёнинг 190 та давлати орасида 8-урини эгалладик ва энг яхши ислотхотчи давлатлар қаторидан жой олдик.

Шунингдек, 86 та давлат фуқароларига визасиз ва 57 та давлат фуқароларига соддалаштирилган виза режими жорий этилиши натижасида ўтган йили юртимизга 6,7 миллион нафар хорижий сайёҳ таширф буюрди. Бу 2016 йилга нисбатан 4,7 миллион нафарга ёки 3,3 баробар кўп демакдир.

Мақтабгача таълимни ривожлантириш борасида бошлаган ислотхотларимиз натижасида ўтган йили 5 минг 722 та давлат, хусусий, оилавий болалар боғчалари ташкил этилди. Шунинг ҳисобидан фарзандларимизни мактабгача таълим билан қамраб олиш даражаси бир йил давомида 38 фоиздан 52 фоизга кўтарилди.

2019 йилда мутлақо янгича мазмун ва шаклдаги 4 та Президент мактаби, 3 та Ижод мактаби иш бошлади. Олий таълимни ривожлантириш учун ўтган йили 19 та янги олий ўқув юрти, жумладан, 9 та нуфузли хорижий университетнинг филиали очилди. Етакчи хорижий университетлар билан ҳамкорликда 141 та қўшма таълим дастури бўйича кадрлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Олий таълим муассасаларига жами 146 минг 500 нафар ёки 2016 йилга нисбатан 2 баробар кўп талаба ўқишга қабул қилинди.

Ишлаётган пенсионерларга пенсияни тўлиқ тўлаш тартиби жорий этилди. Ижтимоий ёрдамга муҳтож ва эҳтиёжманд аҳоли учун нафақа миқдори 2 баробар кўпайтирилди.

Соғлиқни сақлаш соҳасида давлат муассасалари билан бир қаторда хусусий тиббиёт йўналиши ҳам жадал ривожланмоқда. Даволаш фаолияти турлари 50 тадан 126 тага кўпайтирилиб, қатор имтиёзлар берилгани туфайли ўтган йили 634 та хусусий тиббиёт муассасаси ташкил этилди.

«Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурлари доирасида 479 та қишлоқ ва овулда, шаҳарлардаги 116 та маҳаллада кенг қўламли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари бажарилди. Бунга 6,1 триллион сўм ёки 2018 йилга нисбатан 1,5 триллион сўм кўп маблағ

сарфланди.

Қишлоқ жойларда – 17 минг 100 та, шаҳарларда – 17 минг 600 та, жами 34 минг 700 та ёки 2016 йилга нисбатан салкам 3 баробар кўп арзон ва шинам уйлар қурилди.

Кам таъминланган ва уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож 5 мингта оилага, жумладан, ногиронлиги бўлган аёлларга ипотека кредити асосида арзон уй-жой сотиб олиш учун 116 миллиард сўмдан зиёд бошланғич бадал тўлаб берилди.

Амалга ошираётган ислотхотларимиз жаҳон ҳамжамияти томонидан муносиб баҳоланмоқда. Хусусан, дунёдаги нуфузли нашрлардан бири – «Экономист» журнали Ўзбекистонни 2019 йилда ислотхотларни энг жадал амалга оширган давлат – «Йил мамлакати» деб эътироф этди. Бундай баҳо барчамизга чексиз гурур, ифтихор ва куч бағишлайди, янги марраларга руҳлантиради, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрни қўллаб-қувватлайсизлар.

Азиз ватандошлар!

Ўтган йили амалга оширган ишларимизни танқидий таҳлил қилиб, қуйидаги хулосаларни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман.

Биринчидан, барча даражадаги раҳбарлар, эришилган дастлабки ижобий кўрсаткичларга махлиё бўлиб, хотиржамликка асло берилмаслиги керак.

Янги Парламент ва ҳукуматнинг келгуси 5 йилдаги фаолиятининг пировард мақсади – Ўзбекистонда яшаётган кўп миллиятли халқимиз ҳаётини юксалтиришдан иборат бўлиши шарт.

Шу муносабат билан депутатларимизга мурожаат қилиб, шунини айтмоқчиман: сайловолди учрашувларида аҳоли томонидан кўтарилган долзарб масалаларни ҳал этиш бўйича аниқ дастур ва «йўл харитаси»ни ишлаб чиқиш ҳамда уларни мутасадди идоралар билан ҳамкорликда тўлиқ амалга ошириш зарур. Акс ҳолда, сизларга ишонч билдирган сайловолдида олдида депутатнинг бўлиши бўлмади, партиянинг мавқеи тушиб кетади. Чунки бугун халқимизнинг тафаккури ҳам, дунёқараши ҳам, талаб ва эҳтиёжлари ҳам бутунлай ўзгарган. Халқимиз ҳаммадан зийрак ва улугдир.

Иккинчидан, бошқарув тизими сифатини оширишда «Халқ давлат органларига эмас, балки давлат органлари халққа хизмат қилиши керак» деган асосий тамойилни амалда тўлиқ таъминлаш бўйича ҳали кўп иш қилишимиз зарур.

Виртуал ва Халқ қабулхоналарига йилга 1 миллиондан зиёд мурожаат келиб тушаётгани халқ билан мулоқотни янги босқичга олиб чиқишни талаб этади.

Энди давлат идоралари раҳбарлари ва ҳокимларнинг ушбу мурожаатларини қай даражада ҳал этаётгани бўйича ҳисоботини парламент ва халқ депутатлари кенгашларида мунтазам эшитиш тизими йўлга қўйилди.

Маҳаллий бюджетларнинг қўшимча даромадини тақсимлаш, нафақа олувчиларни адолатли белгилаш, ижро органлари раҳбарлари ишига баҳо бериш бундан буён Халқ қабулхоналарига келиб тушаётган мурожаатлар таҳлили асосида амалга оширилади.

Ҳар бир депутат Халқ қабулхонала-

ри билан доимий ишлаб, ўз ҳудудида яшаётган аҳоли муаммоларини ечишда фаол иштирок этиши, одамларнинг дарду ташвишларини тинглаши керак. Шунда депутатлар ўз сайловчиларига берган ваъдалари устидан чиқади, халқнинг ишончини оқлайди, меҳрини қозонади. Шунда мен ҳам нафақат Президент, балки оддий сайловчи сифатида сизлардан жуда миннатдор бўлар эдим.

Учинчидан, биз Ўзбекистонни ривожланган мамлакатга айлантиришни мақсад қилиб қўйган эканмиз, бунга фақат жадал ислотхотлар, илм-маърифат ва инновация билан эриша оламиз.

Бунинг учун, авваламбор, ташаббускор ислотхотчи бўлиб майдонга чиқадиған, стратегик фикр юритадиган, билимли ва малакали янги авлод кадрларини тарбиялашимиз зарур. Шунинг учун ҳам боғчадан бошлаб олий ўқув юртигача – таълимнинг барча бугинларини ислот қилишни бошладик.

Нафақат ёшлар, балки бутун жамиятимиз аъзоларининг билими, савиясини ошириш учун аввало илм-маърифат, юксак маънавият керак. Илм йўқ жойда қоқоқлик, жаҳолат ва албатта, тўғри йўлдан адалиши бўлади.

Шарқ донишмандлари айтганидек,

«ЭНГ КАТТА БОЙЛИК

**– БУ АҚЛ-ЗАКОВАТ ВА
ИЛМ, ЭНГ КАТТА МЕРОС**

**– БУ ЯХШИ ТАРБИЯ, ЭНГ
КАТТА ҚАШШОҚЛИК – БУ
БИЛИМСИЗЛИКДИР!»**

**ШУ САБАБЛИ ҲАММАМИЗ
УЧУН ЗАМОНАВИЙ
БИЛИМЛАРНИ
ЎЗЛАШТИРИШ, ЧИНАКАМ
МАЪРИФАТ ВА ЮКСАК
МАДАНИЯТ ЭГАСИ БЎЛИШ
УЗЛУКСИЗ ҲАЁТИЙ
ЭҲТИЁЖГА АЙЛИНИШИ
КЕРАК.**

Тараққиётга эришиш учун рақамли билимлар ва замонавий ахборот технологияларини эгаллашимиз зарур ва шарт. Бу бизга юксалишнинг энг қисқа йўлидан бориш имкониятини беради. Зеро, бугун дунёда барча соҳаларга ахборот технологиялари чуқур кириб бормоқда.

Юртимиз «Халқаро ахборот коммуникация технологияларини ривожлантириш индекси» бўйича 2019 йилда 8 поғонага қўтарилган бўлса-да, ҳали жуда ҳам орқадамиз. Аксарият вазирлик ва идоралар, корхоналар рақамли технологиялардан мутлақо йироқ, десак, бу ҳам ҳақиқат.

Албатта, рақамли икτισодиётни шакллантириш керакли инфратузилма, кўп маблағ ва меҳнат ресурсларини талаб этишини жуда яхши биламиз. Бирок, қанчалик қийин бўлмасин, бу ишга бугун киришмасак, қачон киришамиз?! Эртага жуда кеч бўлади. Шу боис, рақамли икτισодиётга фаол ўтиш – келгуси 5 йилдаги энг устувор вазир-

(Давоми 3-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланғичи 2-саҳифада)

фаларимиздан бири бўлади.

Ракамли технологиялар нафақат маҳсулот ва хизматлар сифатини оширади, ортқича харажатларни камайтиради. Шу билан бирга, мени жуда қаттиқ ташвишга соладиган ва безовта қиладиган энг оғир иллат — коррупция балосини йўқотишда ҳам улар самарали воситадир. Бунинг барчамиз теран англаб олишимиз даркор.

Давлат ва жамият бошқаруви, ижтимоий соҳада ҳам ракамли технологияларни кенг жорий этиб, натижадорликни ошириш, бир сўз билан айтганда, одамлар турмушини кескин яхшилаш мумкин.

Қадрли юртдошлар!

Хурматли халқ ноиблари!

**МАМЛАКАТИМИЗДА
ИЛМ-ФАННИ ЯНАДА
РАВНАҚ ТОПТИРИШ,
ЁШЛАРИМИЗНИ
ЧУҚУР БИЛИМ,
ЮКСАК МАЪНАВИЯТ
ВА МАДАНИЯТ ЭГАСИ
ЭТИБ ТАРБИЯЛАШ,
РАҚОБАТБАРДОШ
ИҚТИСОДИЁТНИ
ШАКЛЛАНТИРИШ
БОРАСИДА БОШЛАГАН
ИШЛАРИМИЗНИ ЖАДАЛ
ДАВОМ ЭТТИРИШ ВА
ЯНГИ, ЗАМОНАВИЙ
БОСҚИЧГА КЎТАРИШ
МАҚСАДИДА МЕН
ЮРТИМИЗДА 2020 ЙИЛГА
«ИЛМ, МАЪРИФАТ ВА
РАКАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ЙИЛИ»,
ДЕБ НОМ БЕРИШНИ
ТАКЛИФ ЭТАМАН.**

Биз 2020 йил номида белгиланган соҳаларни устувор даражада ривожлантириш ва ислох этиш бўйича кенг кўламли ишларни амалга оширишимиз лозим. Хусусан, боғча ёшидаги болаларни мактабга таълим билан камраб олиш даражасини жорий йилда 60 фоизга етказишимиз зарур. Ушбу мақсадларга шу йилнинг ўзида бюджетдан қарийб 1,8 триллион сўм маблағ ажратилади.

Бу йилдан бошлаб, тарихимизда илк бора 6 ёшли болаларни мактабга тайёрлаш тизими жорий қилинади. Бунга бюджетдан 130 миллиард сўм ажратилиб, бу жараёнда хусусий мактабга таълим муассасалари ҳам бевосита иштирок этади.

2020 йилда бюджетдан ажратилган 1,7 триллион сўм маблағ ҳисобидан 36 та янги мактаб қурилиб, 211 таси капитал таъмирланади. Шунингдек, 55 та хусусий мактаб ташкил этилиб, уларнинг сони 141 тага етказилади.

Педагогик маҳорат ва малака даражасига эга бўлган, ўз ишида аниқ натижаларга эришган ўқитувчиларга юқори маош тўлаш тизимини жорий этамиз.

Мактаб ўқув дастурларини илғор хорижий тажриба асосида такомиллаштириш, ўқув юкларини ва фанларни қайта кўриб чиқиш, уларни халқаро стандартларга мослаштириш, дарслик ва адабиётлар сифатини ошириш зарур.

2021 йилги халқаро баҳолаш жараёнига тайёргарлик кўриш учун 348 та таянч мактаб белгиланиб, 6 мингдан ортқича ўқитувчининг малакаси оширилади. Жорий ўқув йилидан бошлаб мутлақо янги профессионал таълим тизими йўлга қўйилиб, 340 та касб-хунар мактаби, 147 та коллеж ва 143 та техникум ташкил этилади.

Қадрлар малакасини халқаро меҳнат бозори талабларига мослаштириш мақсадида миллий малака тизими ишлаб чиқилади. Ушбу тизим 9 мингга яқин касблар бўйича қадрлар тайёрлаш имконини беради.

Олий маълумот оламан, ўз устимда ишлаб, илмни бўламан, деган, юрагида ўти бор, жўшқин ёшларимизнинг таҳсил олиши учун ҳамма қулайликларни яратишимиз шарт. Шунинг учун мактаб битирувчиларини олий таълим билан камраб олиш даражасини 2020 йилда камида 25 фоизга ва келгусида 50-60 фоизга етказамиз.

Бу борада шунинг унутмаслик керакки, олий таълим камровини ошириш тўлов контрактга боғлиқ бўлиб қолмаслиги зарур. Шунинг хисобига олиб, олий ўқув юртиларига талабалар қабул қилиш давлат грантларини 2 баробар кўпайтирамиз, десам, сизлар бу фикрга қандай қарайсиз?

Кизларимиз учун алоҳида грантлар ҳам ажратилади. Хотин-қизлар кўмитаси ушбу грантлар асосида ўқитишга номзодларни танлаш ва саралаш мезонларини ишлаб чиқиши керак.

Олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларини ҳам оптималлаштириш зарур. Биз бунда асосий эътиборни ўқишга кириш жараёнларини соддалаштиришга, олий ўқув юртиларида чинакам билим ва тарбия олишга қаратишимиз зарур. Мисол учун, она тили бўйича билимни баҳолашнинг миллий тест тизимини яратиш лозим. Ёшлар исталган вақтда имтиҳон топшириб, тегишли гувоҳнома олса, олий ўқув юртига ўқишга қираётган пайтда она тили бўйича қайта синовдан ўтишга ҳеч қандай эҳтиёж қолмайди.

Олий таълим стандартлари хорижий тажриба асосида такомиллаштирилади, таълим йўналишлари ва ўқитиладиган фанлар қайта кўриб чиқилади. Мутахассисликка алоқаси бўлмаган фанлар сони 2 баробар қисқартирилади.

Олий таълимда ўқув жараёнини кредит-модуль тизимига ўтказиш талаб этилади. Жорий йилдан педагогик таълимнинг 6 та йўналиши бўйича ўқиш муддати 3 йил қилиб белгиланади.

Бу ишларни бошқа йўналишларда ҳам давом эттирамиз.

Олий ўқув юртиларига босқичма-босқич академик ва молиявий мустақиллик берилади. Жорий йилда уларнинг 10 таси ўзини ўзи молиявий таъминлашга ўтади. Бундан тапқари, камида 5 та олий таълим муассасасини конкурс асосида танлаб, нуфузли хорижий олий

таълим даргоҳлари билан ҳамкорликда уларни трансформация қилишни бошлаймиз.

Мамлакатимиз учун илм-фан соҳасидаги устувор йўналишларни аниқ белгилаб олишимиз керак. Ҳеч бир давлат илм-фаннинг барча соҳаларини бирийўла тараққий эттира олмайди. Шунинг учун биз ҳам ҳар йили илм-фаннинг бир нечта устувор йўналишини ривожлантириш тарафдоримиз.

Жорий йилда математика, кимё-биология, геология каби йўналишларда фундаментал ва амалий тадқиқотлар фаоллаштирилиб, олимларга барча шарт-шароитлар яратиб берилди. Шунингдек, илм-фан соҳасида фундаментал ва инновацион тадқиқотлар учун мақсадли грант маблағларини ажратиш механизмининг тубдан қайта кўриб чиқиш керак.

Илм-фан ютуқларининг электрон платформаси, маҳаллий ва хорижий илмий ишланмалар базасини шакллантириш лозим. Ҳар бир олий таълим ва илмий-тадқиқот даргоҳи нуфузли чет эл университетлари ва илмий марказлари билан ҳамкорликни йўлга қўйиши шарт.

Жорий йилда «Эл-юрт умиди» жағрамаси томонидан 700 дан зиёд олимлар, профессор-ўқитувчилар чет элга илмий изланиш ва малака ошириш учун юборилади.

Келгусида грантлар миқдорини 2 баробар кўпайтириш ва тадқиқот йўналишлари кўламини кенгайтириш лозим. Жорий йилда ракамли иқтисодиётни ривожлантириш бўйича туб бурилиш қилишимиз керак.

Биринчи навбатда, қурилиш, энергетика, қишлоқ ва сув ҳўжалиги, транспорт, геология, кадастр, соғлиқни сақлаш, таълим, архив соҳаларини тўлиқ ракамлаштириш лозим. Шунингдек, «Электрон ҳукумат» тизимини, амалга оширилаётган дастурлар ва лойиҳаларни танқидий қайта кўриб чиқиш, барча ташкилий ва институционал масалаларни комплекс ҳал этиш зарур.

Тошкент шаҳрида замонавий инфра-тузилмага эга бўлган «IT-парк» барпо этилмоқда. У ҳозирданок ўзининг дастлабки натижаларини бера бошлади. Бундан «IT-парк»лар Нукус, Бухоро, Наманган, Самарқанд, Гулистон ва Ўргач шаҳарларида ҳам ташкил этилади.

Соҳа учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш мақсадида хорижий ҳамкорларимиз билан биргаликда «1 миллион дастурчи» лойиҳасини амалга ошириш бошланади.

Шунингдек, таълимнинг барча босқичларида халқаро андозаларга тўлиқ жавоб берадиган ахборот технологиялари жорий этилиши шарт.

Ўтган йили барча шаҳар ва туман марказларини юқори тезликдаги Интернетга улаш ишлари якунланганини хисобга олиб, яқин 2 йилда барча қишлоқ ва маҳаллаларни ана шундай тезкор Интернет билан таъминлашимиз керак.

Ҳозирги кунгача 7 мингдан ортқича соғлиқни сақлаш, мактабга таълим муассасалари ва мактаблар юқори тезликдаги Интернетга уланган бўлса, кейинги 2 йилда яна 12 мингта муассаса тезкор Интернетга уланади. Бу вази-фаларни кўзда тутган ҳолда, «**Ракамли Ўзбекистон — 2030**» дастурини ишлаб чиқишни икки ой муддатда якунлаш

лозим.

Келгусида бу ишларни тизимли ташкил этишга бош-қош бўлиши учун ҳукуматда — Бош вазир ўринбосари, вазирлик ва идораларда ҳамда ҳоким-ликларда эса — алоҳида ўринбосар лавозимлари жорий этилади.

Парламент илм-маърифат ва ракамли иқтисодиётни ривожлантириш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ҳукумат, тармок ва ҳуудлар раҳбарларининг ҳисоботини мунтазам эшитиб бориши лозим.

Хурматли парламент аъзолари!

Энди 2020 йил ва кейинги йилларда иқтисодиёт соҳасида амалга ошириш зарур бўлган дастурий ва мақсадли вазифаларга тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Биринчидан, 2020 йилда макроиктисодий барқарорликни таъминлаш ва инфляцияни жилловлаш — иқтисодий ислохотлар жараёнидаги бош вазифамиздир.

Биз шу йилдан бошлаб инфляциявий таргетлаш тизимини жорий қилишга ўтдик. Бу борада Иқтисодий ва саноат вазирлиги, Марказий банк, Молия вазирлиги иқтисодий ўсиш билан инфляция ўртасида мувозанатни таъминлаш, ташқи хавф-хатарларни ҳисобга олиши зарур.

Давлат томонидан 37 турдаги маҳсулот ва хизматлар нархининг тартибга солинаётгани эркин рақобатга салбий таъсир қилмоқда. Шунинг хисобига олиб, энди асосий эътиборни нархларни белгиланган эмас, балки корхоналар ўртасида соғлом рақобатни таъминлаш орқали нархларни пасайтиришга ва сифатни оширишга қаратишимиз керак.

Халқаро тажрибани ўрганиб, рақобатни олиб кириш мумкин бўлган монополия соҳаларига хусусий сектор учун йўл очиб ва шу орқали рақобат муҳитини шакллантириш лозим. Бу борада табиий монополия ва рақобат тўғрисидаги қонуларни янгиллаш ҳамда Иқтисодиётда рақобат муҳитини шакллантириш стратегиясини ишлаб чиқиш талаб этилади.

Истеъмол бозорида озиқ-овқат маҳсулотлари нархи барқарорлигини таъминлашнинг ягона йўли — мева-сабзавот, чорвачилик ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари етштириш ҳажминини кўпайтириш ҳамда «даладан дўконгача» бўлган узлуksиз занжирни яратишдир. Ҳукумат барча даражадаги ҳокимия-лар билан ушбу вазифа ижросини тўлиқ таъминлаши керак.

Бюджет маблағларининг мақсадли ва оқилона сарфланиши устидан назоратни янада кучайтириш зарур.

Жорий йилда давлат ташқи қарзининг юқори чегарасини белгилади. Бундан буён халқаро молия ташкилотларидан олинadиган маблағларни қайтариш имконияти ва уларнинг натижадорлигига жиддий эътибор қаратилади.

Вазирлар Маҳкамаси уч ой муддатда халқаро экспертларни жалб этган ҳолда, «Давлат молиявий назорати тўғрисида» ва «Давлат қарзи тўғрисида»ги қонулар лойиҳаларини ишлаб чиқсин.

Ислохотларимизга жиддий тўсқинлик қилмаётган «яширин иқтисодиёт»га барҳам берилмас экан, соғлом рақобат ҳам, қулай инвестиция муҳити ҳам шаклланмайди.

(Давоми 4-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланғичи 3-саҳифада)

Вазирлар Маҳкамаси икки ой муддатда, хорижий мутахассисларни жалб этган ҳолда, «яширин иқтисодиёт»нинг вужудга келиш омилларини чуқур таҳлил қилиб, унга қарши курашиш дастурини тасдиқласин.

Шунингдек, «яширин иқтисодиёт» улуши юқори бўлган алкоголь ва тамаки бозорини тартибга солиш учун товарларни рақамли маркировка қилиш тизimini жорий этиш ишлари бошланди. Бу тизим келгусида фармацевтика маҳсулотлари учун ҳам қўлланилади. Вазирлар Маҳкамаси қиймати 200 миллион доллар бўлган, тўғридан-тўғри инвестициялар ҳисобидан амалга оширилаётган ушбу «рақамли маркировка ва онлайн касса» лойиҳасини алоҳида назоратга олсин.

Иккинчидан, иқтисодиётни юқори суръатлар билан ривожлантириш учун фаол инвестиция сиёсатини изчил давом эттириш зарур.

Жорий йилда 23 миллиард долларлик инвестициялар ўзлаштирилади ҳамда 206 та янги йирик қувватлар ишга туширилади. Жумладан, Шўртан газ-кимё комплексида синтетик суюқ ёқилғи, «Навоийазот» акциядорлик жамиятида азот кислотаси, аммиак ва карбамид ишлаб чиқариш қувватлари барпо этилади. Янги Тошкент металлургия заводи, Тошкент метросининг Сирғали тармоғи, ер усти халқа йўлининг биринчи босқичи ишга туширилади.

2020 йилда ўзлаштириладиган инвестицияларнинг салмоқли қисми тўғридан-тўғри хорижий сармоялар ва кредитлар бўлишини алоҳида қайд этмокчиман. Инвесторларни қўллаб-қувватлаш мақсадида уларга солиқларни бўлиб-бўлиб тўлаш, инфратузилма яратиш харажатларини қисман давлат томонидан қоплаш механизмлари жорий этилмоқда.

Шунингдек, фойда солиғини ҳисоблашда янги технологик ускуналар харид қилиш, янги объектиларни қуриш ва модернизация қилиш харажатлари бўйича чегирмалар кенгайтирилди.

Мавжуд 3 мингта яқин давлат иштирокидаги корхоналарни хатловдан ўтказиб, ҳусусий сектор ва рақобат ривожланган йўналишлардаги корхоналарда давлат иштирокини кескин камайтириш чораларини қўриш керак.

Навоий ва Олмалик тоғ-кон металлургия комбинатлари каби йирик саноат корхоналарида янги инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш билан бирга, ушбу корхоналарни халқаро молия бозорининг тўлақонли иштирокчисига айлантириш лозим. Бунинг учун 2020 йилда халқаро стандартлар асосида молиявий ҳисоботларни тузиш, захираларни қайта ҳисоблаш, корпоратив ошкораликни таътиб этиш каби ишларни якунлаш зарур.

Нефть-газ соҳасидаги давлат корхоналарини бошқаришга хорижий экспертларни жалб этиб, уларнинг самарадорлигини ошириш ва харажатларини оптималлаштириш, қарз миқдорини камайтиришга эришиш лозим.

Вазирлар Маҳкамаси ана шу вазифаларни тўлиқ ҳисоба олиб, икки ой муддатда Давлат иштирокидаги корхоналарга эгалик қилиш, уларни бошқариш ва ислоҳ этиш стратегиясини

ишлаб чиқсин.

Хорижий инвесторларни фаол жалб этиш мақсадида жорий йил март ойида Тошкент халқаро инвестиция форумини юқори савияда ўтказиш зарур.

Инвестиция жалб этишнинг самарали воситаларидан бири бўлган давлат-ҳусусий шериклик механизмларини транспорт, энергетика, йўл, коммунал, тиббиёт, таълим каби соҳаларга кенг таътиб этиш керак.

Ҳозирги вақтда қурилиш соҳаси иқтисодиётнинг муҳим «драйвер»ларидан бирига айланди. Бу соҳанин ялпи ички маҳсулотдаги улуши 6 фоиздан ошгани ҳам бу фикрни яққол тасдиқлаб турибди. Ушбу тармоқни янада ривожлантириш учун қурилишга оид нормаларни халқаро стандартлар билан уйғунлаштириш, замонавий қурилиш технологиялари ва материалларини таътиб этиш, соҳа учун кадрлар тайёрлаш тизimini тубдан ислоҳ қилиш зарур. Шунингдек, тендерлар ўтказишнинг аниқ мезонларини ишлаб чиқиш ва соҳада ахборот технологияларини кенг жорий этиш керак.

Вазирлар Маҳкамаси икки ой муддатда қурилиш соҳасини 2025 йилга қадар ривожлантириш стратегиясини ишлаб чиқсин.

Учинчидан, банк тизimini ривожлантириш учун бу йил кескин чоралар қўришимиз лозим.

Афсуски, банк тизими рақамли технологияларни қўллаш, янги банк маҳсулотларини жорий этиш ва дастурий таъминотлар бўйича замон талабларидан 10-15 йил орқада қолмоқда.

2020 йилдан бошлаб ҳар бир банкда кенг қўламли трансформация дастури амалга оширилади. Бу борада банкларимизнинг капитал, ресурс базаси ва даромадларини ошириш алоҳида эътиборимиз марказида бўлади.

Банк тизимида тадбиркорларни қўллаб-қувватлайдиган «лоийхалар фабрикаси» фаолиятини йўлга қўйишимиз лозим.

Банкларимиз халқаро молия бозорларига чиқиб, арзон ва узоқ муддатли ресурслар олиб келиши зарур. Миллий банк ва Ипотека банк бу йил ўз евробондларини чиқариши мақсадга мувофиқдир.

Давлат улушига эга бўлган банклар босқичма-босқич стратегик инвесторларга сотилади.

Банк соҳасидаги ислохотларнинг асосий мақсади — тижорат банкларини миқдор учун ишлашга ўргатишдан иборат.

Соҳа учун замонавий кадрлар тайёрлаш мақсадида Банк-молия академияси хорижий мутахассислар билан биргаликда тўлиқ қайта ташкил этилади. Шунингдек, давлат банкларида замонавий банк амалиёти, менежменти ва хизматларини жорий этиш учун раҳбарлик лавозимларига хорижий ётақчи молия институтларининг малакали мутахассисларини жалб этиш бошланди ва бу жараён изчил давом этади.

Банкларда ахборот технологияларини кенг таътиб этиш орқали уларнинг дастурий таъминотини тубдан янгилаш лозим. Шу йил 1 июлга қадар «кредит тарихи» ахборот тизimini тўлиқ ишга тушириш зарур.

Аҳолида банк тизимига нисбатан ишончни шакллантириш ва банклар

фаолиятига четдан аралашинишга чек қўйиш керак.

Тўртинчидан, барқарор иқтисодий ўсишнинг энг муҳим гарови — рақобатдош маҳсулотлар ишлаб чиқариш, улар учун янги халқаро бозорлар топиш ва экспортни қўпайтириш, транзит салоҳиятидан тўлиқ фойдаланиш ҳисобланади.

Бу йил экспортёрларга кафилилик берадиган ва харажатларнинг бир қисmini қоплайдиган — Экспортни қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳамда экспортни олдиндан молиялаштириш учун — Экспорт-кредит агентлиги ташкил этилади. Шунингдек, экспорт қилишда замонавий суғурта хизматлари йўлга қўйилади, автомобиль ва ҳаво транспорти харажатларини қисман давлат томонидан қоплаб бериш механизми жорий қилинади.

Ташқи савдо билан боғлиқ назорат тизими ва инфратузилмани яхшилаш зарур. Жумладан, хорижий тажрибадан келиб чиқиб, божхона постларида назоратни амалга оширадиган божхона, санитария, карантин, ветеринария ва бошқа идоралар фаолиятини ислоҳ қилиш лозим.

**2020 йилда 3 МИНГТА
ЯҚИН СТАНДАРТЛАРНИ
ҚАБУЛ ҚИЛИШ, УЛАРНИНГ
СОНИНИ 10 МИНГТАГА ВА
ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР
БИЛАН УЙЎНЛАШИШ
ДАРАЖАСИНИ 40 ФОИЗГА
ЕТКАЗИШ ДАРКОР.
АНДИЖОН, ТЕРМИЗ ВА
КЎНҒИРОТ ТУМАНЛАРИДА
ЭРКИН САВДО
ЗОНАЛАРИНИ ТАШКИЛ
ЭТИБ, УЛАР ОРҚАЛИ
ЧЕГАРАОЛДИ САВДОСИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ЗАРУР.**

Харидорғир маҳсулотлар турларини аниқлаш, уларга бозор топиш ва сотиш билан ҳусусий трейдинг компаниялари шугулланиши, бунинг учун эса, савдо фаолиятини тартибга солинадиган қонун лойиҳалари тўпламини ишлаб чиқиш лозим. Бу ташқи савдо билан бир қаторда, ички бозорга ҳам тегишли.

Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга солиш концепциясини ишлаб чиқсин ҳамда ана шу вазифалар ижросини таъминлаш бўйича тегишли қарорларни тайёрласин.

Маҳсулотларимизни ички ва ташқи бозорларга етказиш, уларнинг таннархини тушириш учун транспорт-логистика соҳасини ривожлантиришимиз зарур.

Темир йўл соҳасида йўловчи ва юк ташини, эксплуатация ва хизмат қўрастиши бир-биридан ажратилиш, яъни, табиий монополия қисmini алоҳида, ҳусусий секторни жалб қилиш мумкин бўлган йўналишларни алоҳида ривожлантириш лозим.

Халқаро экспертларнинг ҳулосасига кўра, инфратузилмани яхшилаш, мос-

лашувчан тарифлар қўллаш ва янги истикболли йўналишларни шакллантириш ҳисобидан бизда транзит салоҳиятини ҳозирги 7 миллион тоннадан 16 миллион тоннага етказиш имконияти мавжуд.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни қаратмокчиман. Аҳоли даромадларини ошириш, қўшимча иш ўринлари яратиш, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг қўпайтириш учун бизга янги-янги бозорлар керак. Бунинг учун бозор иқтисодиёти ва давр талабларига мос қўллаб қонун ва қарорларни қабул қиламиз. Лекин, афсуски, уларни ижро этадиган қўпгина амалдорлар ҳали ҳам эскича иш услуби, расмийчилик ва бефарқликдан қутулгани йўқ.

Очик бозор маҳсулот сифатини ошириш, таннархни пасайтириш, янги технологиялар олиб келишга мажбур қилади, бозор ислохотларини жадал ривожлантиради. Содда қилиб айтсак, жаҳон ишлаб чиқариш тизимига, дунё бозори талабларига ва иқтисодий интеграция жараёнларига ҳамохан бўлишимиз лозим. Мулоқот ва рақобатга тайёр бўлиш учун тармок раҳбарлари ўз устидан тинимсиз ишлаши шарт.

Мана, нима учун бизга иқтисодий интеграция керак!

Бизнинг ташқи савдога чиқадиган юқларимизнинг 80 фоизи Қозғистон, Қирғизистон ва Россиянинг транзит йўлаклари орқали ўтади. Шунингдек, тайёр маҳсулотларимиз экспортнинг 50 фоизи, айрим товарлар бўйича эса 80 фоизи Россия, Қозғистон, Қирғизистон ҳиссасига тўғри келади.

Ана шу омилларни инобатга олиб ҳамда Россия ва Қозғистонга ишлаш учун борган фуқароларимизга қулай шарт-шароит яратиш мақсадида бугунги кунда Ўзбекистоннинг Евроосиё иқтисодий иттифоқи билан ҳамкорлик қилиш билан боғлиқ масалалар ўрганилмоқда. Биз, албатта, ушбу жиддий масалада, энг аввало, халқимизнинг манфаатларидан келиб чиқиб, унинг хоҳиш-иродасига таянамиз.

Шунинг учун халқ вакиллари бўлган депутат ва сенаторларимиз парламент палаталарида мазкур масалани атрофлича муҳокама қилиб, ўз зиммаларига масъулиятни олган ҳолда, асосланган ҳулосаларини янгилаш керак.

Вазирлар Маҳкамаси ушбу йўналишдаги таҳлилий ва комплекс баҳолаш ишларини якунлаб, тегишли ҳулоса ва таклифларни Олий Мажлис палаталарига тақдим этсин.

Шу билан бирга, биз Жаҳон савдо ташкилоти билан бошланган мулоқотимизни ҳамда Европа Иттифоқи билан ҳамкорлик ва шериклик тўғрисидаги янги битимни тузиш бўйича ишларни изчил давом эттирамиз. Шунингдек, биз бошқа халқаро ва минтақавий иқтисодий ташкилотлардаги иштирокимизни янада кучайтирамиз.

Бешинчидан, саноат тармокларини узуқулис ҳомашё ва замонавий инфратузилма билан таъминлаш зарур.

Иқтисодиётнинг қатор муҳим тармоклари, жумладан, кимё, нефть ва газ, энергетика, электротехника, қурилиш материаллари, зарғарлик саноатини ҳомашё билан таъминлаш учун, аввало, геология-кидирув соҳасини тубдан

(Давоми 5-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланғич 4-саҳифада)

ривожлантириш лозим. Шунингдек, жорий йилда истиқболли қонларни аниқлаш ва мавжуд захираларни кўпайтириш учун бюджетдан 2 триллион сўм маблағ ажратилмоқда.

Давлат геология қўмитаси олдига ушбу маблағларни самарали ишлатиш орқали шу йилда янги истиқболли майдонлар ва қонларни аниқлаш 35 фоизга, келгуси йилда эса 40 фоизга ошириш вазифаси қўйилади.

Давлат геология қўмитаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги билан бирга қамда 20 та қон бўйича тайёр лойиҳалар тўпламини шакллантириб, салоҳиятли инвесторларга таклиф этиши лозим. Шунингдек, Қўмита углеводородлар ва уларнинг захираларни бўйича қисим-қисм юритиш, тоифага ажратиш ва бошқаришнинг халқаро тизимини амалиётга жорий этиши керак.

Иктисодий юқсалишни таъминлаш учун барча қўлашқиларга эга бўлган замонавий инфрақурилиш барпо этиш ниҳоятда зарур.

Биз кейинги 3 йилда йўл қурилишига – 9,8 триллион сўм, сув тармоқларига – 4,6 триллион сўм, электр тармоқларига – 18,2 триллион сўм, табиий газ таъминотига – 1,2 триллион сўм маблағ ажратдик. Бу рақамлар ушбу тармоқлар учун сўнгги 10 йилда сарфланган маблағлардан бир неча баробар кўпдир. Лекин, шунга қарамайдан, замонавий инфрақурилиш яратиб, мавжуд тизимни модернизация қилиш учун бундан бир неча ўн баробар кўп маблағ талаб этилади.

Қанчаллик қийин бўлмасин, биз ҳар йили Инвестиция дастури доирасида қатта маблағ ажратиб, бу йўналишдаги ишларни албатта жадал давом эттирамиз. Бунга қўшимча равишда республика ва маҳаллий бюджетларнинг прогноздан юқори тушумларининг ярмини инфрақурилиш объектларини ривожлантиришга йўналтириш – Молия вазирлиги ва ҳокимлар учун жорий йилдаги асосий вазифалардан бири бўлиши керак.

Қонунчилик палатаси Ҳисоб палатасини жалб этган ҳолда, ушбу маблағларнинг мақсадли ва самарали ишлатилишини жойларга чиқиб, мунтазам равишда ўрганиб бориши мақсадга мувофиқдир.

Олтинчидан, бизнес муҳитини янада яхшилаш биз учун энг муҳим масалалардан бири бўлиб қолади.

Жаҳон банкининг «Бизнес юритиш» рейтингидан энг яхши 50 та мамлакат қаторига кириш бўйича барча ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирларни қабул қилдик. Ҳукумат ушбу тадбирларнинг амалий ижросини самарали ташкил этиши зарур.

Яқинда қабул қилинган янги Солиқ кодексига мувофиқ, бу йилдан бошлаб қўллаб янгиланган амалиётга жорий этилмоқда. Жумладан, солиқ турлари 13 тадан 9 гага қайтарилди. Солиқларни тўлаш муддатини узайтириш ёки бўлиб-бўлиб тўлашга рухсат бериш бўйича енгиллаштирилган механизмлар киритилди.

Биринчи марта тадбиркорларга ички бозорда сотган маҳсулотни бўйича қўшилган қиймат солиғининг бир

қисминини қайтариш тартиби жорий этилмоқда. Ҳозиргача бу тартиб қатъий таъминот экспорт қилинганда қўлланар эди. Бунинг ҳисобидан тадбиркорлар ихтиёрида 3,4 триллион сўм ёки ўтган йилга нисбатан 2,5 баробар кўп маблағ қолади.

Энди тадбиркор томонидан тўланган ортиқча солиқ ўз муддатидан қайтарилиши, унга Марказий банкнинг асосий ставкаси бўйича бюджетдан фойз тўланади. Бунинг аҳамиятини мана шу залда ўтирган ва «ойна жаҳон» орқали менинг сўзларимни эшитган тадбиркорлар, ўйлайманки, ҳаммадан кўра яхши тушунади.

Солиқ кодексини нормаларини ҳар бир солиқ ходими, тадбиркорлар ва солиқ тўловчилар пухта ўзлаштириши, бунинг учун уларни мунтазам равишда ўқитиш зарур.

Солиқ хизмати ходимлари дунёқарашини тубдан ўзгартириш ва малакали кадрларни тайёрлаш мақсадида Давлат солиқ қўмитаси қошида Фискал институтини ташкил этишни таклиф қиламан. Бу жараёнда қатта тажрибага эга бўлган нуфузли хорижий экспертларни жалб этиш зарур.

Шу билан бирга, тадбиркорларни кўп қийнайдиган соҳа – лицензиялаш ва рухсатномалар бериш тартибларини жиддий ўзгартирамиз. Оқиб айтиш керак, мавжуд 280 га яқин лицензия ва рухсатномалар орасида фаолият турлари ҳисобини юритиш, маблағ ундириш ёки шунчаки назорат қилиш учун жорий қилинганлари ҳам бор. Бу эса тадбиркорларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда.

Шу сабабли Адлия вазирлиги, Савдо-саноат палатаси, Бизнес-омбудсман 2020 йил 1 мартга қадар лицензия ва рухсатномалар бериш асосларини тубдан қайта кўриб чиқиб, уларнинг сонини қамда 2 баробар қисқарттириш бўйича аниқ таклиф киритсин. Шунингдек, «Кичик ва ўрта бизнес тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш зарур. Унда кичик ва ўрта бизнес мезонлари ҳамда бу соҳа вақилларини рағбатлантириш механизмлари назарда тутилиши керак.

Бу йил ҳар бир ҳудудда тадбиркорларга ер участкаларига оид маълумотларни очик ва ҳаққоний етказиш бўйича янги тизим жорий этамиз. Унга кўра, тадбиркорнинг фаолият юритиши учун зарур бўлган бўш ер майдонлари, бино ва иншоотлар, уларнинг қиймати ва шартлари ҳақидаги тўлиқ ҳаритани исталган вақт ва ҳудудда онлайн тартибда олиш имконияти яратилади.

Ҳабарингиз бор, бундан 2 йил олдин қорхоналарнинг молия-ҳўжалик фаолиятини текширишга нисбатан эълон қилинган мораторийнинг муддати тугади. Лекин, бу яна эски усулда ёпишга текшир-текширларни бошлаб юбориш мумкин, дегани эмас.

Бу қимгадир ёқадими-йўқми, биз бунга йўл қўймаймиз. Барча назорат идоралари раҳбарлари шунга қўлоғига яхшилаб қўйиб олсин.

2020 йилнинг биринчи чорағида, илгори тажрибалар асосида, барча даражадаги назорат қилувчи идораларда янги замонавий тизим жорий этилиши шарт. Ана шу тизим орқали ҳар бир қорхона ва тадбиркор бўйича алоҳида-

алоҳида иш олиб бориб, уларнинг қонуний фаолият юритишини таъминлаш, текширишни эса энг сўнгги даврларда чора сифатида адолатли ўтказиш лозим. Мазкур масала юзасидан, назорат идораларининг раҳбарлари парламент олдига ҳар чоракда шахсан ҳисобот бериб боради.

Банкротлик борасидаги ҳозирги тартиб-тамоиллар қорхоналарни тугатиш ва мол-мулкдан тушган маблағлар ҳисобидан қарзларни қоплашни назарда тутди. Шунинг учун сўнгги 3 йилда аниги 3 та қорхонада санация қўлланган, ҳолос. Энди бундай қондан бутунлай воз кечиб, тўловга қобилиятсиз қорхоналарни энг илгори хорижий тажриба асосида соғломлаштириш бўйича янги тизим жорий этамиз.

Тадбиркорларнинг ҳуқуқларини таъминлашда Олий Мажлисининг икка-ла палатаси ҳам таъсирчан парламент назоратини йўлга қўйиши зарур.

Тадбиркорлик соҳасида ижтимоий ҳавфи қатта бўлмаган айрим жиноят турларини жиноят тоифасидан чиқариш исбатини изчил давом эттиришимиз лозим. Жумладан, соҳа тадбиркорлик, рақобатчининг обрўсини тушириш каби қилмишлар учун жиноий жавобгарлик бекор қилинади. Шунингдек, божхона қонун ҳужжатларини бузиш билан боғлиқ жиноятни биринчи марта содир этган, лекин тўловларни тўлаган шахсларни жиноий жавобгарликдан озод қилиш керак.

Юридик шахс бўлган тадбиркорлик субъекти аъзолари «жиноий уюшма» деган айблов қўйиб, уларга оғир жазо тайинлаш каби аллақачон умрини ўтаб бўлган тартибларни бекор қилиш вақти етди. Бунинг оқибатида юзлаб тадбиркорлар қанчадан-қанча азият чекиб, моддий зарар кўраётганларини инобатга олсак, бу ўзгаришларнинг қандай қатта аҳамиятга эга экани яққол аён бўлади.

Олий суд, Бosh прокуратура, Бизнес-омбудсман, Савдо-саноат палатаси, Адлия вазирлиги 2020 йил 1 апрелгача ана шу масалалар бўйича тегишли қонун лойиҳасини пухта ишлаб чиқиши лозим.

Еттинчидан, иктисодиётимиз ривожини, аҳоли бандлигини ва даромадлари ўсишини таъминлайдиган энг муҳим соҳалардан бири бўлган қишлоқ ҳўжалигини стратегик ёндашувлар асосида тараккий эттириш зарур.

Тармоқдаги ҳозирги ўсиш суръатлари бизни мураккаб қониктирмайди. Бу борада бозор механизмларини кенг жорий этиб, фермер ва деҳқонлар манфаатдорлигини опирмас эканмиз, биз қутган сезиларли ўзгариш бўлмайдими. Шу билан,

**ПАХТА ВА ҒАЛЛА
ЕТИШТИРИШГА ДАВЛАТ
БУЮРТМАСИНИ
БЕКОР ҚИЛИБ, УШБУ
МАҲСУЛОТЛАРНИ БОЗОР
ТАМОЙИЛЛАРИ АСОСИДА
ХАРИД ҚИЛИШ ТИЗИМИГА
БОСҚИЧМА-БОСҚИЧ
ЎТАМИЗ. АГАР БУ ЙЎЛДАН**

**БОРМАСАК, ФЕРМЕР
ВА ДЕҲҚОНЛАРИМИЗ
МАҲСУЛОТ
ЕТИШТИРИШДА ЭРКИН
БЎЛМАЙДИ, УЛАР
ЎЗЛАРИ КУТГАНЛАРИДЕК
МАНФААТ КЎРМАЙДИ,
ҲОКИМЛАРНИНГ ЭСА ИШ
УСЛУБИ ЎЗГАРМАЙДИ.**

Қишлоқ ҳўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш жамғармасини ислох қилиб, агар соҳанинг бошқа тармоқларига ҳам арзон кредитлар ажратиш йўлга қўйилади.

Келгусида Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги соҳа қорхоналарига кўрсатма бериш, ресурсларни тақсимлаш, режа белгилаш каби эски иш усулларидан мураккаб воз кечиши зарур. Бунинг ўрнига вазирлик сервис ташкилотига айланиши, хусусий агросаноат ташкилотларига ер ҳолатини аниқлаш, экин турлари ва уруғни тўғри танилаш, зарарқуналдаларга қарши куралиш, молиявий қўмаклашиш, маҳсулот бозорини топиш бўйича хизмат кўрсатиши керак.

Аграр тармоқда фермерлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаш билан бирга, пахта ва ғалла етиштиришни кластер шаклига босқичма-босқич ўтказиш бўйича изланишларимизни давом эттирамиз.

Мева-сабзавот, шолчилик, чорвачилик, иппакчилик каби бошқа тармоқларда ҳам бугунги кун талабига жавоб берадиган кластерларни ташкил этиш ишларини давом эттирамиз.

Бу йил 2 миллиард долларлик, кейинги 5-7 йилда эса 3-4 баробар кўп мева-сабзавот маҳсулотларини экспорт қилиш учун маҳсулот етиштиришни кескин кўпайтириш чораларини кўриш зарур.

Парламентимиз ушбу ислохотларимизнинг ҳуқуқий асоси бўлган «Кооперация ва кластерлар тўғрисида»ги янги қонунни тезроқ қабул қилса, ушбу қатта режа ва ниятларимизга мос иш бўлур эди.

Бу йил мева-сабзавотчилик, узумчилик, уруғчилик, чорвачилик, агро-логистикани ривожлантириш, сувни тежайдиган технологияларни кенг жорий этиш, илмий-тадқиқот ишлари, соҳа учун малакали кадрларни тайёрлашга 3 триллион сўм маблағ йўналтирамиз. Чорвачилик, қоракўлчилик, балиқчилик, паррандачилик каби соҳаларда наслчиликка алоҳида эътибор қаратиш, уни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг янги механизмлари таътиб этилади.

2020 йилда 44 минг гектар ерда ёки ўтган йилга нисбатан қарийб 4 баробар кўп майдонда сувни тежайдиган технологияларни жорий этамиз. Бунинг учун давлат бюджетидан 300 миллиард сўм субсидия ажратилади. Шунингдек, сув ҳўжалиги объектларини бошқариш жараёндарини, сувни назорат қилиш ва унинг ҳисобини юритиш тизимини автоматлаштириш зарур.

Ушбу масалалар Сув ҳўжалигини ривожлантириш концепциясида ўз

(Давоми 6-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланғичи 5-саҳифада)

аксини топиши керак. Вазирлар Маҳкамаси жорий йил 1 апрелга қалар ана шу концепция лойиҳасини тасдиқлаш учун киритсин.

Саккизинчидан, туризмин иқтисодиётнинг стратегик тармоғига айлантириш биз учун устувор вазифа бўлиб қолади.

Хукумат олдидаги энг муҳим вазифалардан бири – жорий йилда юртимизга келадиган туристлар сонини 7,5 миллионга етказишдан иборат.

Маълумки, қатор нуфузли хорижий оммавий ахборот воситалари 2020 йилда Ўзбекистонни саёхатга албатта бориш тавсия этилган мамлакатлар қаторига киритди. Биз бундай имкониятдан унумли фойдаланишимиз керак.

Катта салоҳиятга эга бўлган зиёрат ва тиббиёт туризмининг ҳам жадал ривожлантириш зарур.

Юртимизда 8 минг 200 дан зиёд маданий мерос объекти мавжуд бўлиб, туризм маршрутларига уларнинг атиги 500 таси киритилган.

Хукумат уч ой муддатда зиёрат ва анъанавий туризмин ривожлантириш мумкин бўлган маршрутлардаги объектлар сонини 800 тага етказиш бўйича чора-тадбирларни белгиласин.

Яна бир вазифа – ЮНЕСКОнинг Умумжаҳон моддий маданий мероси ва Номодий маданий мероси рўйхатига Ўзбекистондаги янги объектларни киритишни тезлаштириш лозим.

Жорий йилда янги замонавий меҳмонхоналарни қуришга давлат бюджетидан 200 миллион сўм субсидия ажратиб, туризм инфратузилмасини жадал ривожлантириш зарур.

Тўққизинчидан, урбанизация жараёнларини жадаллаштирган ҳолда, ҳудудларни комплекс ривожлантириш, аҳоли учун муносиб турмуш шароитини яратиш керак.

Ана шу ишлар доирасида 7 та йirik шаҳар – Андижон, Бухоро, Самарқанд, Қарши, Фарғона, Наманган, Нукусга туташ бўлган 12 та йўлдош шаҳарча танлаб олиниб, уларни ривожлантириш юзасидан комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқилади.

Ана шу вазифа билан боғлиқ яна бир масала шуки, асосий ишчи қучи яшайдиган ва иш ўринлари яратилаётган ҳудудларимиз ўртасида тафовут мавжуд. Бунинг ечими – ички миграцияни эркинлаштиришдан иборат.

Шу боис, парламент ва ҳукумат 2020 йил 1 апрелга қалар пропоска тизимини ислох қилиш бўйича халқаро тажрибани ўрганиб, аниқ таклифларни ишлаб чиқиш лозим.

Уй-жой қурилишига хусусий секторни фаол жалб қилмасдан туриб, аҳолининг уй-жойга бўлган талабини тўлиқ таъминлаш мумкин эмас. Шу сабабли янги ипотека тизими жорий этилмоқда.

Бу борада виллоятлардаги шаҳарлар ва Тошкент шаҳрида 18 мингга яқин ҳамда қишлоқларда 4 мингга уй-жой хусусий сектор томонидан қурилади. Давлат, банклар ўртасида соғлом рақобатни таъминлаш мақсадида уларга қарийб 4 триллион сўм маблағларни аукционлар орқали ажратлади.

Қам таъминланган аҳолини қўллаб-қувватлаш мақсадида шаҳарларда

16 минг оиллага уй-жой олиш учун бошланғич бадал ва кредит фойзинини қоплашга бюджетдан 1 триллион сўм субсидия ажратилади.

МЕНИНГ ЭНГ КАТТА НИЯТИМ ШУКИ, ВАТАНИМИЗ ИЧРА ҲАР БИР ИНСОН ЎЗИНИНГ «КИЧИК ВАТАНИ»ГА – УЙ-ЖОЙИГА ЭГА БЎЛСА, БИЗДАН ХАЛҚИМИЗ ҲАМ, ЯРАТГАН ҲАМ РОЗИ БЎЛАДИ.

Хурматли мажлис иштирокчилари! Охириг уч йилда «Инсон манфаатлари ҳамма нарсадан устун» деган тамойил асосида, халқимиз ҳаётини тубдан яхшилаш бўйича олиб бораётган кенг қўламли ижтимоий ислохотларни давом эттирамиз. Бунинг учун биринчи навбатда аҳоли фаровонлигини ошириш ва унинг ижтимоий ҳимоясини қучайтириш – биз учун бош вазифалардан бири бўлиб қолади.

Худудларда, айниқса, қишлоқларда аҳолининг аксарият қисми етарли даромад манбаига эга эмаслиги сир эмас. Ҳар қандай мамлакатда бўлгани каби бизда ҳам қам таъминланган аҳоли қатламлари мавжуд. Турли ҳисоб-китобларга қўра, улар тахминан 12-15 фойзини ташкил этади. Бу ўринда гап кичкина рақамлар эмас, балки аҳолининг 4-5 миллионлик вақиллари ҳақида бормоқда.

Баъзи одамлар ижтимоий нафақа ва моддий ёрдам пулини тўлаш ёки уларнинг миқдорини ошириш орқали ушбу муаммони ҳал этиш мумкин, деб ўйлайди. Бу – бир томонлама ёндашув бўлиб, муаммони тўла ечиш имконини бермайди.

Қамбағалликни қамайтириш – бу аҳолида тadbirkorлик руҳини уйғотиш, инсоннинг ички қуч-қуввати ва салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқариш, янги иш ўринлари яратиш бўйича комплекс иқтисодий ва ижтимоий сиёсатни амалга ошириш, демакдир.

Шунинг учун Жаҳон банки, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тараққиёт дастури ва бошқа халқаро ташкилотлар билан бирга Қамбағалликни қамайтириш дастурини ишлаб чиқишнинг таклиф этаман. Бу борада халқаро меъёrlар асосида чуқур ўрганишлар ўтказиб, қамбағаллик тушунчаси, уни аниқлаш мезонлари ва баҳолаш усуллари қамраб олган янги методологияни яратиш лозим.

Шунингдек, Фарғона водийсининг 22 та қишлоқ туманида аҳоли ўртасида замонавий ишбилармонлик ва бизнес кўникмаларини шакллантириш бўйича бошланган ижобий тажрибани барча ҳудудларда босқичма-босқич жорий этишимиз керак.

Жойлардаги ижтимоий муаммоларни ҳал этишга оид тadbirkorлик ташаббусларини, айниқса, ёшлар ва аёллар тadbirkorлигини қўллаб-қувватлашга устувор аҳамият бериш зарур. Шу мақсадда аҳоли ва тadbirkorларга, микромолия хизматлари ва молиявий

ресурсларга, давлат харидларига кенг йўл очиб берилади. Бундай чоралар орқали одамларимизда тadbirkor бўлишга иштиёқ ва ишонч ортади, улар кўпроқ даромад олишга интиладиган бўлади.

Шу билан бирга, ҳамма ҳам тadbirkor бўла олмайд. Шу сабабли бундай одамлар билан тизимли иш олиб бориб, уларни қасбга қайта тайёрлаш орқали уларни муносиб иш жойи билан таъминлаш лозим. Ушбу мақсадлар учун 700 миллион доллар жалб қилинади.

БИЗ ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИНИ ЯРАТАДИГАН ТАДБИРКОРЛАРНИ ҲАР ТОМОНЛАМА ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШИМИЗ, ТАББИР ЖОИЗ БЎЛСА, УЛАРНИ ЕЛКАМИЗДА КЎТАРИШИМИЗ КЕРАК.

Вазирлар Маҳкамасига икки ой муддатда ижтимоий тadbirkorлик асослари ва уни рағбатлантириш чоралари тўғрисида тегишли қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш топширилади. Шунингдек, ҳукумат жорий йилда давлат дастурлари доирасида ҳамда тadbirkorликни ривожлантириш орқали 500 мингга янги иш ўрни яратишни таъминлаш зарур.

Шу муносабат билан бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман, ҳар бир тармок, соҳа, вилоят ва туманда яратилган тadbirkorлик субъектлари ва янги иш ўринлари, ана шу тузилмалар раҳбарлари фаолиятини баҳолашда энг асосий мезон бўлади.

Йил давомида бюджет тизими ҳодимларининг иш ҳақи, пенсия, стипендия ва нафақалар миқдори инфляция даражасидан юқори миқдорда оширилади.

Ижтимоий нафақа тўлашнинг мукамал тизимини жорий этиш, жумладан, қам таъминланган оилаларга қўмақ кўрсатиш қамровини кенгайтириш, бюджет маблағларининг мақсадли сарфланишини таъминлаш зарур. Шунингдек, нафақа тайинлашдаги мезонларни қайта қўриб чиқиш ва уларни белгилашда очик ва адолатли тизим яратиш, бу борада маҳалланинг иштирокини танқидий қайта қўриб чиқиш лозим. Умуман олганда, аҳоли ижтимоий нафақа бўйича битта идорага мурожаат қилганидан кейин ўша идоранинг ўзи бир кунда ҳамма ҳужжатларни тайёрлаб, масаланинг ечимини топиши керак.

Фуқароларимиз пенсияга чиқиш учун фақат паспорт билан бориб, мурожаат қилиши қийф бўладиган тизим яратилади. Бунинг учун, биринчи навбатда, давлат архиви тизими электрон шаклга ўтказилиши керак.

Жорий йилда кескалар, жумладан, ёлғиз кескалар билан ишлаш, уларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича яхлит ва таъсирчан тизим яратиш зарур. Бу тоифа учун ажратилаётган ижтимоий тўловлар миқдори ҳам қайта қўриб чиқишимиз керак.

«Мехрибонлик уйлари»да тарбияланган ёшларнинг ижтимоий мос-

лашуви, хусусан, уларни иш билан, келажакда уй-жой билан таъминлаш бўйича алоҳида дастур ишлаб чиқиш зарур. Чунки бундай фарзандларимиз уларнинг ғамхўри, меҳрибони, ортидаги суянч давлат ва жамият эканини доимо қалбдан ҳис қилиб туриши шарт.

Ноғиронлик, дафн маросими, боқувчисини йўқотганлик бўйича нафақалар, иш пайтида майиб бўлганлик учун тоvon пули каби тўловларни қайта қўриб чиқиш, «Ижтимоий сугурта тўғрисида»ги қонунни ишлаб чиқиш зарур.

Вазирлар Маҳкамаси икки ой муддатда Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш концепциясини ишлаб чиқиш, юқорида қайд этилган йўналишлар бўйича устувор вазифаларни белгилashi лозим.

Иккинчидан, соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш, тиббий хизмат сифатини ошириш бўйича ислохотларимизни ҳам қатъият билан давом эттирамиз.

Шифокорларнинг жамиятдаги ўрни ва мақомини қучайтириш, халқимиз ўртасида уларга нисбатан ҳурматни ошириш, ушбу қасб эгалари учун муносиб меҳнат шароити яратиш ва даромадини қўпайтириш бўйича амалий чора-тадбирлар қўришимиз даркор.

Давлат тиббиёт ташкилотлари ва аҳолини дори воситалари, тиббиёт буюмлари билан таъминлашга ўтган йилга нисбатан 1,3 баробар кўп ёки қарийб 1,5 триллион сўм ажратилади. 281 та тиббиёт муассасасини қуриш ва таъмирлашга бюджетдан 1,1 триллион сўм сарфланади. Шунингдек, 17 та ихтисослашган илмий-амалий тиббиёт муассасасини бошқаришда замонавий менежмент механизмларини жорий этиш зарур.

Давлат-хусусий шериклик асосида хусусий тиббиётни янада ривожлантириш, соғлом рақобатни қучайтириш, биринчи навбатда, ихтисослашган тиббиёт марказларига хорижий инвесторларни жалб этиш чораларини қўриш даркор.

Гематологик ва вирусологик ёрдам сифатини ошириш, бу турдаги даволаш қийин бўлган беморларга тиббий хизмат кўрсатишни тубдан ислох этишнинг вақти келди.

Қон ва вирусли касалликларни барвақт аниқлаш, даволаш учун малакали гематолог, вирусолог ва иммунолог тайёрлаш, дори-дармон ва тиббиёт техникаси учун маблағларни қўпайтиришимиз керак.

Ихтисослашган марказлар ва уларнинг филиалларида, шунингдек, Тошкент шаҳридаги тиббиёт муассасаларида шу йил электрон тиббий қаргаларни жорий этиш даркор.

Соғлиқни сақлаш соҳасини молиялаштиришнинг тубдан ислох қилиш мақсадида бу йил мажбурий тиббий сугуртага оид қонунларни қабул қилиш ва уларни амалга ошириш бўйича барча ташкилий чора-тадбирларни ишлаб чиқиш лозим.

Ушбу тизимни жорий йилда Сирдарё вилоятида тажриба сифатида қўллаш бошланади.

Дори воситалари ҳаракатини назорат қилиш, контрафакт махсулотлар айланишига чек қўйиш ва дориларнинг реал нархини онлайн тартибда кузатиб

(Давоми 7-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланғич 6-саҳифада)

бориш тизимини яратиш ҳам долзарб вазифадир.

Учинчидан, биз бу йил хотин-қизлар ва ёшларни қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни янги босқичга кўтарамиз.

2020 йилда 5,5 минг нафар хотин-қизнинг кичик бизнес йўналишидаги лойиҳаларига 100 миллиард сўм микдорда имтиёзли кредит берилди. Бунинг учун банкларга давлат бюджетдан ресурс ажратамиз. Бундан ташқари, 1 минг 576 нафар хотин-қизга янги уй-жойларга эга бўлиши учун бюджет ҳисобидан бошланғич бадал тўлаб берилди.

Ижтимоий ҳимояга муҳтож опа-сингилларимизни Хотин-қизлар тadbиркорлик марказларида 5 та муҳим ташаббус доирасида киска ўқув курсларида ўқитиш ташкил этилди.

Мамлакатимиздаги туб ўзгаришлар, ёшларга оид давлат сиёсатини янада ривожлантиришни кун тартибига қўймоқда. Ёшлар билан ишлаш самардорлигини баҳолаш бўйича ягона кўрсаткичлар ишлаб чиқиш, ёшлар сиёсатини баҳолаш миллий индексини жорий этиш керак.

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи «Ўзбекистон ёшлари – 2025» концепциясини ишлаб чиқиш, унда маънавий ва jisмоний баркамол авлодни вояга етказишнинг амалий чора-таdbирлари белгиланиши зарур.

**ЖАМИЯТДА ТИНЧЛИК
ВА ОСОЙИШТАЛИКНИ
ТАЪМИНЛАШДА ҲЕЧ КИМ
ЧЕТДА ТУРМАСЛИГИ,
«ЎЗ БОЛАНГИЗНИ,
ЎЗ УЙИНГИЗНИ, ЎЗ
ВАТАНИНГИЗНИ
КЎЗ ҚОРАЧИДИК
АСРАНГ!» ДЕГАН
ШИОР ОДАМЛАРИМИЗ
ҚАЛБИДАН ЧУҚУР ЖОЙ
ОЛИШИ КЕРАК.**

Жамиятимизда аҳоли, айниқса, ёш йигит-қизларимизнинг маънавий ва маърифий савиясининг доимий юксалтириш – биринчи даражали аҳамиятга эгадир.

Шу боис, «Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари» деган дастурий ғоя асосида, ёшларни она юртва садақот руҳида тарбиялаш, уларда ташаббускорлик, фидоийлик, ахлокий фазилатларни шакллантириш – ўта шарфли вазифадир.

Ёшлар бўйича Қорақалпоғистон Республикасидан бошланган янги ташаббусимизни бутун мамлакатимиз бўйича амалга оширамиз. Мен вилоят раҳбарларини, жойлардаги барча жамоатчиликни ушбу масалаларда жиддий эътибор беришга чақираман.

Тўртинчидан, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини кенг қарор топтириш керак.

Бу борада ҳудудларда аҳоли, айниқса, ёшларимиз учун янги оммавий

спорт объектларини қуриш зарур. Бу йил 269 та футбол, волейбол, баскетбол ва бадминтон майдонлари, 178 та бокс, кураш, фитнес ва гимнастика спорт заллари, 32 та теннис корти қуриш бўйича салкам 500 миллиард сўмлик лойиҳалар амалга оширилади.

Ёшлар орасида иқтидорли спортчиларни селекция қилишнинг «ташқилот – туман (шаҳар) – ҳудуд – республика» босқичларидаги иборат тўрт босқичли тизими жорий этилади.

Бу йил Токиода бўлиб ўтадиган Олимпия ва Паралимпия ўйинларида спортчиларимиз муносиб иштирок этиши учун ҳукумат ва Миллий олимпия қўмитаси барча шароитларни яратишлари зарур.

Бешинчидан, атроф-муҳитни муҳофиза қилиш ва экологик ҳолатни яхшилашга эътиборни кучайтиришимиз керак.

Аввало, Орол фожиаси оқибатларини юмшатиш бўйича бошлаган исми қўрилмаган ишларимизни давом эттириб, денгизнинг қуриган тубида ўрмонзорларни кенгайтириш, Нукус, Урганч ва Хива шаҳарлари атрофида «яшил белбоғ»лар барпо этишимиз лозим.

Ишлаб чиқариш жараёнини экологик назорат қилиш тизимини такомиллаштириш, экологик аудит ўтказиш тартибини қайта қўриб чиқиб, хусусий аудиторлик фаолиятини жонлантириш ҳам муҳим вазифадир.

Ҳукумат саноат ривожининг экологияга таъсирининг олдини олиш бўйича 2025 йилгача мўлжалланган комплекс чора-таdbирлар дастурини ишлаб чиқсин. Шунингдек, нуфузли халқаро экспертларни жалб этган ҳолда, жорий йил 1 октябрга қадар Экология кодекси лойиҳасини ишлаб чиқиши лозим.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, туман ва шаҳарлар ҳокимликлари ҳар бир ҳудуд ва корхона бўйича экологияни яхшилаш, чиқиндиларга доир ишлар юзасидан дастурлар ишлаб чиқиши ва уларнинг ижросини таъминлаши шарт.

Олтинчидан, маданият ва санъат муассасаларига алоҳида эътибор қаратиш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш чораларини қўриш зарур.

Жорий йилда бюджет маблағлари ҳисобидан 22 та театр ва маданият объектлари қурилади ва реконструкция қилинади. Шунингдек, давлат-хусусий шериклиги асосида 20 та маданият маркази ва истироҳат боғлари фаолияти йўлга қўйилади.

Кинематография соҳасида бадий жиҳатдан етук асарлар яратиш, замонавий киноиндустрияни ривожлантириш, жумладан, янги кинотеатрлар қуришни таъминлаш лозим.

Жорий йилда давлат буюртмаси асосида кино маҳсулотлари ишлаб чиқаришни молиялантириш такомиллаштирилади. Шу боис, Кинематографияни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини ҳамда «Кинематография тўғрисида»ги қонунни ишлаб чиқишимиз лозим.

Бундан ташқари, бу йил маланий ҳаётимиздаги муҳим воқеа – Шаҳрисабз шаҳрида иккинчи Халқаро мақом фестивалини муваффақиятли ўтказишимиз керак.

Шунингдек, 2020 йилда халқимиз тарихининг мураккаб давларида, маърифат машғаласини баланд кўтариб чиққан улуг аллома ва жамоат арбоби Махмудхўжа Бехбудийнинг 145 йиллик таваллуд санаси кенг нишонланади.

Умуман, биз жадидчилик ҳаракати, маърифатпарвар боболаримиз меросини чуқур ўрганишимиз керак. Бу маънавий хазинани қанча кўп ўргансак, бугунги кунда ҳам бизни ташвишга солаётган жуда кўп саволларга тўғри жавоб топамиз. Бу бебаҳо бойликни қанча фаол тарғиб этсак, халқимиз, айниқса, ёшларимиз бугунги тинч ва эркин ҳаётнинг қадрини англаб етади.

Мухтарам юртодошлар! Ҳар томонлама мукамал ва самарали бошқарув тизимини яратиш – олимизда турган улкан вазифаларни бажаришнинг асосий шартидир.

Биз парламентнинг қонун ижодкорлиги, парламент назоратини самарали ташкил этиш механизмлари билан боғлиқ барча масалаларни куни кеча Олий Мажлисда бўлиб ўтган учрашуларда атрофлича ва чуқур муҳокама қилиб олдик.

Шу билан бирга, қуйидаги долзарб масалаларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Биринчидан, жойларда ижро ва вакиллик органларининг давлат бошқарувидаги роли ва масъулиятини янада ошириш зарур.

Ҳокимлар охириги 3 йилда уларга берилган кенг ваколатлардан қанчалик самарали фойдаланётганини, вазирлик ва идораларнинг ҳудудий тузилмалари фаолияти натижадорлигини назорат қилиш бўйича янги тизим яратиш шарт.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади: нима учун Бош вазирдан бошлаб барча ҳукумат аъзолари, вилоят ҳокимлари парламентга ҳисобот беради-ю, вилоят ва туманлардаги раҳбарлар ўз фаолияти ҳақида маҳаллий кенгашларга ҳисобот бермаслиги керак? Шунинг учун вилоят ва туман ҳокимлари ўз дастурлари ва уларнинг ижроси тўғрисида вилоят кенгашларида ҳисобот берадиган тизим жорий қилинади.

Айни вақтда фармонлар, қарорлар, концепция ва стратегияларда белгиланган индикаторлар ва мақсадли параметрларнинг ижроси бўйича ҳокимлар ўз ҳудудларидаги оммавий ахборот воситалари ва жамоатчиликка мунтазам ахборот бериб боришлари керак бўлади.

Ишнинг самарасини ошириш мақсадида маҳаллий вакиллик органлари фаолиятида Кенгаш сўрови институти жорий этишни таклиф қиламан.

Яна бир муҳим масала. Амалдаги қонун ҳужжатларида ҳокимликларнинг 300 га яқин вазифа ва функциялари назарда тутилган. Шундан 175 таси, мазмун-моҳиятига кўра, ҳокимларнинг асосий вазифалари тоифасига кирмайди ва турли идораларнинг функцияларини таққорлайди. Бу эса, иш сифати ва ижро интизомига салбий таъсир кўрсатиши табиий.

Шу сабабли Олий Мажлис Сенатига, Ақлия вазирлигини жалб этган ҳолда, шу йилнинг биринчи ярмида ҳокимларнинг ваколатларини қайта қўриб чиқиш ва уларга хос бўлмаган ҳамда бир-бирини таққорлайдиган функция-

ларни тегишли органларга ўтказишни таъминлаш бўйича таклиф тайёрлаш топширилади.

Иккинчидан, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари бугунги кунда аҳолини ўйлантираётган муаммоларга давлат идоралари эътиборини қаратиб, ўзларининг асосланган таклифларини бериб боришлари мақсадга мувофиқ бўлади.

Бунинг учун мамлакат ва ҳудудлар даражасида нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ижтимоий шериклиқни кенг йўлга қўйиб, грантлар ва ижтимоий буюртмаларни қўлайтиришимиз керак. Вазирлик ва идоралар ҳам бир четда томошабин бўлиб ўтирмасдан, бундай ижтимоий ҳамкорлик ишларини кенгайтириши лозим. Шунинг учун Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонднинг фаолиятини такомиллаштириш даркор.

Мамлакатимизнинг ижтимоий-иктисодий ҳаётига оид ва жамоатчиликда алоҳида қизиқиш уйғотадиган ўта муҳим масалаларга доир қарорларни қабул қилишда жамоатчилик билан маслаҳатлар, жамоатчилик эшитувларини ўтказиш мажбурийлигини аниқ белгилаш керак. Жамоатчилик маъқул деса – маъқул, номатқул деса – номатқул бўлади.

Жамоатчилик назоратини янада қучайтириш, давлат ва жамият ўртасида ўзаро яқин ҳамкорлик ўрнатиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Жамоатчилик палатасини ташкил этишни таклиф қиламан.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Барқарор ривожланиш мақсадларини бажаришда парламент, ҳукумат ва фуқаролик жамияти институтларининг амалий ҳамкорлигини йўлга қўйиш, бу масала бўйича мунтазам равишда парламент ва жамоатчилик эшитувларини ташкил этиш лозим.

Ҳурматли депутатлар ва сенаторлар! Бугунги кунда ислохотларимиз самараси кўп жиҳатдан тўртта муҳим омилга – яъни, қонун устуворлигини таъминлаш, коррупцияга қарши қатъий курашиш, институционал салоҳиятни юксалтириш ва қучли демократик институтларни шакллантиришга боғлиқ.

Қонун устуворлиги ва суд-ҳуқуқ соҳасидаги асосий вазифалар ҳақида Конституция қунига бағишланган тантанали маросимда батафсил тўхталиб ўтганимиздан яхши хабардорсиз.

Бу борада қуйидаги қўшимча вазифаларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Аввало, суд мустақиллигини тўлиқ таъминлаш – энг муҳим вазифаларимиздан бири бўлиши зарур.

Яна бир бор айтмоқчиман – дастлабки терговда давом этиб келаётган қонун бузилиш ҳолатларини фақат ва фақат судларнинг ҳақиқий мустақиллигига эришиш орқали бартараф этиш мумкин.

Бу борада қабул қилган қонуний чора-таdbирларимиз аниқ натижалар бера бошлади. Ушбу ижобий ўзгаришларни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг

(Давоми 8-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланғичи 7-саҳифада)

судьялар мустақиллиги бўйича махсус вакили Диего Гарсия-Саян жаноблари ҳам алоҳида эътироф этди.

Ўтган 3 йилда 1 минг 989 нафар, 2019 йилнинг ўзига 859 нафар фукарога нисбатан оқлов ҳукми чиқарилди. Шунингдек, 2019 йилда 3 минг 81 нафар шахс суд залидан озод қилинган бўлса, 2 минг 623 нафар фукарога асоссиз қўйилган моддалар айбловдан чиқарилди ва ўзгартирилди.

Судьяларимизнинг адолатли ва қонуни устуворлигини таъминлаш борасида оқлов ҳукмларини чиқараётгани, ҳеч шубҳасиз, суд-ҳуқуқ соҳасидаги энг катта ютуғимиздир. Мен, Президент сифатида, судьяларнинг бундай жасорати ва қатъиятини бундан кейин ҳам тўлиқ қўллаб-қувватлайман.

ЭНДИ СУД ОРҚАЛИ ИНСОНЛАРНИНГ ҲУҚУҚИ ТИКЛАНГАНИНИ ЭЪТИРОФ ЭТИШ БИЛАН ЧЕКЛАНИБ ҚОЛМАСДАН, НИМА САБАБДАН СУДГАЧА БЎЛГАН ТЕРГОВ ЖАРАЁНИДА ИНСОН ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ БУЗИЛГАН, ДЕГАН САВОЛНИ ҲАМ КЎНДАЛАНГ ҚЎЯДИГАН, ТАЪЙИҚЛАР УЧУН ЖАВОБ БЕРАДИГАН ВАҚТ КЕЛДИ.

Эски тузумдан қолган ва ҳануз давом этаётган суд қарорларини прокуратура томонидан қақиб олиб, ўрганиш амалиётини чеклаш лозим. Энди факат иш юзасидан шикоят келиб тушган ҳолдагина прокурор суд қарорини олиб ўрганиши мумкин.

Суд раислари томонидан судьяларнинг фаолиятини баҳолаш ва уларга нисбатан интизомий иш қўзғатиш бўйича ваколатларини қайта кўриб чиқиш керак.

Давлат идоралари мансабдорлари шунинг учун аниқлаб олинган: судлар мустақиллигини таъминлаш масаласи бундан бундан ҳам шахсан Президентнинг қаттиқ назоратида бўлади. Суд оstonасига қадам қўйган ҳар бир инсон, Ўзбекистонда адолат ҳукм сураётганига тўла ишонч ҳосил қилиши керак. Акс ҳолда, буюк немис файласуфи Иммануил Кант айтганидек, «Адолат йўқолган пайтда, ҳаётнинг қадрини белгилайдиган бошқа ҳеч нарса қолмайди».

БУ ҲАҚИҚАТНИ ҲЕЧ ҚАЧОН УНУТМАСЛИГИМИЗ КЕРАК. ЎЗБЕКИСТОНДА СУДЬЯЛАР ҚОНУНЛАРНИНГ ТОЛМАС ҲИМОЯЧИЛАРИ, АДОЛАТНИНГ МУСТАҲКАМ УСТУНЛАРИ БЎЛИШИ ЛОЗИМ.

Олий суд, Судьялар олий кенгаши, Адлия вазирлиги уч ой муддатда юқорида билдирилган таклифларни амалиётга жорий этишни назарда тутадиган, қонуни лойиҳасини киритсин.

Иккинчидан, суд-ҳуқуқ соҳасига доир асосий қонуни ва кодекслар бундан деярли 20-25 йил олдин қабул қилинган бўлиб, ҳозирги давр талабларига жавоб бермайди.

Шу сабабли парламент яқин йилларда Фуқаролик, Жиноят, Жиноят-процессуал, Жиноят-ижро, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларни янгитдан қабул қилиши мақсадга мувофиқдир. Бу борада, аввало, тергов ва суд амалиётига инсон ҳуқуқлари соҳасидаги илг'ор стандартларни жорий этишга алоҳида эътибор қаратиш керак.

Қонуничиликни янгилашдан мақсад – фақат қонуни қабул қилиш эмас, аксинча, янги қонунилар эртага одамларга қандай амалий наф бериши, уларнинг ҳаётини қандай енгилаштириши ҳақида бош қотиришдан иборат бўлмоғи лозим.

Учинчидан, ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш соҳасидаги ислохотларни янги босқичга кўтариш зарур. Биз ички ишлар идоралари фаолиятини такомиллаштириш бўйича жиддий ислохотларни амалга оширмоқдамиз. Бироқ, очиқ тан олиш керак, ушбу идоралар ҳали халқчил тузилмага, фуқароларнинг чинакам ҳимоячисига айланиши йўқ.

Тизимда жамоат тартибини сақлаш, жиноятларга қарши курашиш ва давлат хизматларини кўрсатиш фаолиятига доир аниқ мезонлар белгиланмаган. Шу сабабли ислохотларни давом эттириб, ички ишлар идораларини одамларимизнинг оғирини енгилашган тузилмага айлантириш зарурлигини яна бир бор такрорлаш ўринли, деб биламан.

Бу масала янги парламент, ҳусусан, Сенат олдидаги беш йиллик вазифа бўлиб, бунинг учун барча ташкилий-ҳуқуқий асосларни яратиш ва амалий чоралар кўриш лозим.

Ички ишлар органлари учун барча даражадаги раҳбарларнинг малакасини ошириш ва мақсадли тайёрлаш тизимини ташкил этиш зарур.

Тўртинчидан, афсуски, жамиятимизда коррупция иллати ўзининг турли кўринишлари билан тараққиётимизга ғов бўлмоқда.

Бу ёвуз балонинг олдини олмасак, ҳақиқий ишбилармонлик ва инвестиция муҳитини яратиш бўлмайди, умуман, жамиятнинг бирорта тармоғи ривожланмайди.

Тадбиркорлар ҳанузгача ер ажратиш, кадастр, қурилиш, лицензия, божхона, банк, давлат харидлари каби соҳаларда коррупцияга дуч келаётганини Президент номига келиб тушаётган кўлаб мурожаатлар ҳам, матбуот ва ижтимоий тармоқлардаги чиқишлар ҳам яққол кўрсатиб турибди.

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШДА АХОЛИНИНГ БАРЧА ҚАТЛАМЛАРИ, ЭНГ ЯХШИ МУТАХАССИСЛАР ЖАЛБ ҚИЛИНМАС ЭКАН,

ЖАМИЯТИМИЗНИНГ БАРЧА АЪЗОЛАРИ, ТАЪБИР ЖОИЗ БЎЛСА, «ҲАЛОЛЛИК ВАКЦИНАСИ» БИЛАН ЭМЛАНМАС ЭКАН, ЎЗ ОЛДИМИЗГА ҚЎЙГАН ЮКСАК МАРРАЛАРГА ЭРИША ОЛМАЙМИЗ. БИЗ КОРРУПЦИЯНИНГ ОҚИБАТЛАРИ БИЛАН КУРАШИШДАН УНИНГ БАРВАҚТ ОЛДИНИ ОЛИШГА ЎТИШИМИЗ КЕРАК.

Ана шу вазифалар ижросини тизимли ташкил этиш мақсадида парламент ва Президентга ҳисоб берадиган, коррупцияга қарши курашишга маъсул бўладиган алоҳида орган ташкил этишни таклиф этаман.

Президент Администрацияси Олий Мажлис палаталарининг тегишли кўмиталари билан биргаликда уч ой муддатда тегишли фармон лойиҳасини ишлаб чиқсин.

Бешинчидан, фуқаролик масалаларига оид қонуничиликни такомиллаштириш орқали инсон ҳуқуқларини таъминлаш борасида навбатдаги муҳим қадам қўйиш зарурлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Айниқса, мамлакатимизда узок вақтдан бери яшаб келаётган, лекин Ўзбекистон фуқароси деган ҳуқуқий мақомга эга бўла олмаётган минглаб юртдошларимизнинг ана шу муаммосини қонуний ҳал этиш бўйича ташкилий-ҳуқуқий чораларни кўриш вақти келди, деб ўйлайман. Ҳусусан, 1995 йилгача Ўзбекистонга келган ва шундан буён истикомат қилаётган шахсларга Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги автоматик тарзда берилиши даркор. Шу тарика 50 мингга яқин юртдошларимизнинг фуқаролик билан боғлиқ узок йиллардан буён ечилмасдан келаётган муаммолари ҳал этилади.

Вазирлар Маҳкамаси бу масалани Олий Мажлис Қонунчилик палатаси билан ҳамкорликда кўриб чиқиб, жорий йил 1 майга қадар тегишли қонуни лойиҳаларини тақдим этиши лозим.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари! Биз жамиятда миллатлараро тоғувлик, диний бағрикенглик муҳитини мустаҳкамлаш борасидаги ишларни изчил давом эттирамиз. Бу борада 30 июль – «Халқаро дўстлик куни» муносабати билан юртимизда биринчи марта «Дўстлик ҳафталиги»ни ва «Дўстлик» халқаро форум-фестивалини ўтказишни таклиф этаман.

Мамлакатимизда «жаҳолатга қарши – маърифат» деган эзгу ғоя асосида ислом динининг инсонпарварлик моҳиятини, тинчлик ва дўстлик каби олижаноб мақсадларга хизмат қилишни тарғиб этиш кун тартибимиздаги доимий масалалардан бири бўлиб қолади.

Жорий йилда ҳадис илмининг султони Имом Бухорий, калом илми асос-

чиси Абу Мансур Мотуридий ва унинг давомчиси Абу Муин Насафийнинг ҳаёти, илмий меросига бағишланган ҳамда диний бағрикенглик мавзуларида халқаро илмий-амалий конференциялар ва бошқа тадбирлар ташкил этилади.

Имом Бухорий бобомизнинг Самарқанддаги ёдгорлик мажмуасини бу муътабар зотнинг мусулмон дунёсидаги улуг' мақомига мос равишда мутлақо янги лойиҳа асосида қайта барпо этиш ишларини ҳам бошлаймиз. Шунингдек, буюк аллома Баҳовуддин Нақшбанд бобомизнинг 700 йиллик таваллуд айёми юқори савияда ўтказишимиз керак.

Сизларга маълумки, кейинги йилларда юртимизда олиб борилаётган инсонпарвар сиёсат туфайли тўғри йўлдан адашган, билиб-билмай хатога қўл урган фуқароларни соғлом ҳаётга қайтариш бўйича муҳим ишлар амалга оширилмоқда. Жорий йилда ҳам диний экстремистик йўлга кириб қолганидан чин дилдан пұшаймон бўлган шахсларнинг ижтимоий-маиший муаммоларини аниқлаш ва ҳал этиш, уларни жамиятга мослаштириш бўйича ишлар давом эттирилади.

Жаҳонда шиддат билан ўзгараётган нотинч ва мураккаб вазият, турли мижозларга жонажон Ватанимиз хавфсизлигини, эл-юртимизнинг осойишта ҳаётини таъминлаш ҳамда мавжуд таҳдид ва хатарларга муносиб жавоб беришга доим тайёр туришимизни тақозо этмоқда.

Президент ҳузуридаги Хавфсизлик кенгашининг яқинда ўтказилган мажлисида бу борадаги устувор вазифалар ва амалий чора-тадбирларни белгилаб олдик. Қуролли Қучдаларимиз ушбу вазифаларни самарали адо этади, деб ишонаман.

Биз Ўзбекистон ташқи сиёсатини фаоллаштириш юзасидан бошлаган кенг қўламли ишларни, миллий манфаатларимизга жавоб берадиган, очиқ, прагматик ва чуқур ўйланган ташқи сиёсат йўлини давом эттирамиз. Олис ва яқиндаги барча давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини, узок муддатли ва кўп қиррали шерикликни янада кучайтирамиз.

Бу борада қуйидаги устувор жиҳатларга сизларнинг диққатингизни қаратмоқчиман.

Биринчи. Марказий Осиё минтақасидаги мамлакатлар билан барча соҳаларда ўзаро дўстлик, яқин қўшнчилик ва стратегик шериклик руҳидаги муносабатларни мазмун ва сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқишимиз зарур.

Иккинчи. Россия Федерацияси, Хитой Халқ Республикаси, Америка Қўшма Штатлари, Япония, Жанубий Корея, Туркия, Бирлашган Араб Амирликлари, Европа Иттифоқи ва Осиё мамлакатлари билан сиёсий, савдо-иқтисодий, инвестициявий, транспорт-коммуникация ва маданий-гуманитар алоқаларни янада ривожлантиришга алоҳида аҳамият берамиз.

Учинчи. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти, Ислам ҳамкорлик ташкилоти, Туркий кенгаши ва бошқа нуфузли халқаро ташкилотлар доирасида кўп томонлама ҳамкорликни

(Давоми 9-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Бошланиши 8-саҳифада)

жадаллаштиришни давом эттиришимиз зарур.

Орол муаммосини ҳал этишда халқаро ҳамкорликни кучайтириш мақсадида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти билан тузилган Орол денгизи минтақасида инсон ҳавфсизлигини таъминлаш бўйича кўп томонлама Траст фондига катта ишонч билан қараймиз.

Биз Ўзбекистоннинг 2021-2023 йиллар мобайнида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашига аъзо бўлиши масаласини изчил илгари суриш ниятидамиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенцияни ишлаб чиқишни таклиф этган эдик. Жорий йилда Инсон ҳуқуқлари бўйича Самарқанд форумини ёшлар ҳуқуқларига бағишлаб ўтказиш ва унда ушбу конвенция лойиҳасини муҳокама этишни таклиф қиламан.

Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий стратегияни қабул қилишни ҳам тезлаштиришимиз керак.

Тўртинчи. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ва Шанхай ҳамкорлик ташкилоти доирасида фаолиятимиз самарасини янада оширишимиз зарур.

Ўзбекистоннинг 2020 йилда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига раислик қилиши, биз учун тарихий аҳамиятга эга. Биз Ҳамдўстликда савдо-иқтисодий ва транспорт-транзит соҳаларида ҳамкорликни кенгайтириш, ташкилот томонидан қабул қилинган қарорларнинг амалий натижадорлигини ошириш ва аъзо давлатлар ўртасида гуманитар алоқаларни янада мустаҳкамлаш учун барча салоҳият ва имкониятларни ишга соламан.

Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти билан муносабатларни ривожлантириш — Ўзбекистон ташқи сиёсатининг муҳим йўналиши бўлиб қолади.

Бундан ташқари, жорий йилда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Марказий Осиё, Европа Иттифоқи ва Осиё мамлакатлари билан олий даражадаги икки томонлама ва кўп томонлама тадбирлар ўтказилиши кутилмоқда. Ташрифлар доирасида мамлакатимиз манфаатларига хизмат қиладиган истикболли лойиҳалар ва дастурлар қабул қилиниши кўзда тутилган.

Фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистон Республикаси билан ҳамкорликни мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшиб келаётган мамлакатимиздаги хоржий дипломатик корпус ва халқаро ташкилотлар вакилларига ўзимнинг чуқур миннатдорчилигимни билдираман.

Ҳурматли ватандошлар, азиз меҳмонлар!

2020 йилда Иккинчи жаҳон урушида қозонилган Ғалабанинг 75 йиллиги халқаро миқёсда кенг нишонланади.

Бизнинг мард, снгилмас ва олижаноб халқимиз буюк Ғалабани таъминлашга бекиб ҳисса қўшгани билан барчамиз ҳақли равишда фахрланамиз. Бу қонли урушда жами 1,5 миллиондан зиёд Ўзбекистон фарзандлари тинчлик ва озодлик учун мардона жанг қилгани,

уларнинг ҳар уч нафаридан бири ўз яқинлари бағрига қайтмагани, эл-юртимизнинг фронт ортида кўрсатган жасоратини халқимиз ҳеч қачон унутмайди.

Биз уруш ва фронт орти фахрийларини фақатгина байрамларда эмас, балки доимо эъзозлаб, ардоқлашимиз, уларнинг соғлиги ҳақида ҳар қуни, ҳар соатда ўйлашимиз лозим. Жорий йилда уларга ҳар томонлама эътибор янада кучайтирилади. Жумладан, мамлакатимизнинг энг яхши санаторийларида уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш учун қулай шароитлар яратамиз.

Уруш йилларида халқимиз кўрсатган ҳақиқий жасорат ва матонатни кино, театр санъати, бадий-публицистик асарлар, илмий тадқиқотлар орқали кўрсатиш, аҳоли, айниқса, ёшларимизга таъсирчан тарзда етказиш бўйича катта ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, Тошкент шаҳрининг Олмазор туманида мухташам «Ғалаба боғи» бунёд этилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, Хотира ва қадрлаш қуни ва Ғалабанинг 75 йиллигини ҳар томонлама муносиб ва юқори савияда нишонлаш учун тайёргарлик ишларини пухта ташкил этишимиз керак.

Муҳтарам юртдошлар!

Биз бундан уч йил олдин мамлакатимиз тараққиётини янги босқичга кўтариш мақсадида буюк ишларни бошлаганмиз. Халқимизнинг ақл-заковати, куч-қудрати ва салоҳиятига таяниб, биз бу йўлда дастлабки, лекин ўта муҳим ва салмоқли натижаларга эришмоқдамиз. Энди ана шу ютуқларимизни мустаҳкамлаб, янада дадил ва улкан қадамлар ташлашимиз шарт. Чунки юртимиздаги ислохот ва ўзгаришлар жараёни ортга қайтмайдиган тус олиб, хал қилувчи паллага кирмоқда.

Натижадорлик ҳаммамиз учун бош талаб, асосий мезонга айланмоқда. Бу борада 2020 йил барчамиз учун алоҳида сино ва масъулият йили бўлади. Энди кечаги ютуқ ва марралар, бизни сира қониктирмайди. Нега деганда, бугунги Ўзбекистон кечаги Ўзбекистон эмас. Бугунги халқимиз ҳам, кечаги халқ эмас.

**АМАЛИЙ НАТИЖА БИЛАН
МУСТАҲКАМЛАНГАН,
ЎЗ МЕВАСИ, ҲОСИЛИНИ
БЕРАЁТГАН ИСЛОХОТ
ОДАМЛАРНИНГ ҚАЛБИГА,
ЮРАГИГА ТЕЗ КИРИБ
БОРАДИ. ВА БУНДАЙ
ИСЛОХОТНИ, БУНДАЙ
ШИДДАТЛИ ЖАРАЁННИ
ҲЕЧ КИМ, ҲЕЧ ҚАНДАЙ
КУЧ, ТЎХТАТА ОЛМАЙДИ.
ЭНГ МУҲИМИ,
ИСЛОХОТЛАРИМИЗ
САМАРАСИНИ
ЮРТИМИЗДА ЯШАЁТГАН
ҲАР БИР ИНСОН, ҲАР БИР**

**ОИЛА БУГУН ЎЗ ҲАЁТИДА
ҲИС ЭТИШИ КЕРАК.**

**БУНИНГ УЧУН БАРЧА
БЎҒИНДАГИ РАҲБАРЛАР
ФОИЗЛАР, РАҚАМЛАР,
ҚОҒОЗНИНГ ОРТИДАН
ҚУВМАСДАН, ҲАР БИР
ФУҚАРО УЧУН, УНИНГ
ҲАЁТИЙ МАНФААТЛАРИНИ
ТАЪМИНЛАШ УЧУН
ИШЛАШИ ШАРТ. ШУНДА
НУРОНИЙ КЕКСАЛАРИМИЗ,
МУҲТАРАМ ОТАХОН
ВА ОНАХОНЛАРИМИЗ,
ҲУРМАТЛИ АЁЛЛАРИМИЗ,
АЗИЗ ФАРЗАНДЛАРИМИЗ,
ЖАҲЖИ НАБИРАЛАРИМИЗ,
КЎП МИЛЛАТЛИ БУТУН
ХАЛҚИМИЗ БИЗДАН РОЗИ
БЎЛАДИ.**

Бугунги Мурожаатномада баён қилинган ҳар бир мақсад ва вазифага, уларни амалга оширишга айнан шу нуктаи назардан ёндашсак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Вазирлар Маҳкамаси ҳудуд раҳбарлари билан биргаликда Мурожаатномада белгилаб берилган барча вазифалар ижросини сўзсиз таъминлаб, ҳар чоракда Олий Мажлис олдида ҳисобот бериши зарур.

Президент Администрацияси ва ҳукумат Олий Мажлис палаталари билан биргаликда 20 кун муддатга 2020 йилга мўлжалланган давлат дастури лойиҳасини пухта тайёрлаб, тасдиқлаш учун киритсин.

Шу ўринда яна бир муҳим масалага алоҳида эътиборингизни қаратмоқчиман.

Ўтган 3 йил мобайнида Ўзбекистонда сўз эркинлигини таъминлаш, оммавий ахборот воситаларини ҳар томонлама ривожлантириш, журналист ва блогерларнинг эркин фаолият юритиши ва ижод қилишлари учун ҳуқуқий асослар ва кенг имкониятлар яратилди. Бундан кейин ҳам «тўртинчи ҳокимият» вакиллари эркин ва ҳолис фаолият юритишлари, мамлакатимизда амалга оширилаётган жадал ислохотларни халқимиз ва халқаро ҳамжамият учун очиқ-ойдин ёритишлари учун барча шарт-шароитларни яратамиз.

Жойлардаги муаммо ва камчиликларни рўй-рост очиб бериш, уларни ҳаққоний ёритишларида мен профессионал журналистларни ҳамisha ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга тайёрман.

Азиз дўстлар!

Имом Бухорий бобомиз ўз китобларида келтирган муборак ҳадисда айтилганидек, «**Барча амаллар ниятга қараб бўлади.**»

Дарҳақиқат, пок ниятлар билан бошланган хайрли ишлар, албатта ижобат бўлади.

Бугун биз ҳам танти, сабр-қаноатли ва меҳнаткаш халқимиз билан бирга улуг мақсадларни белгилаб, маррани баланд олмоқдамиз.

Олдида бизни улкан вазифалар, катта имкониятлар кутмоқда.

**БИР ҲАҚИҚАТНИ ҲЕЧ
ҚАЧОН УНУТМАЙЛИК:
БИЗ БУЮК ТАРИХ, БУЮК
ДАВЛАТ, БУЮК МАДАНИЯТ
ЯРАТГАН ХАЛҚМИЗ. БИЗ –
ҲЕЧ ҚАЧОН МЕҲНАТДАН
ҚОЧМАЙДИГАН,
ҚИЙИНЧИЛИКДАН
ҚЎРҚМАЙДИГАН,
АДОЛАТНИ
ҚАДРЛАЙДИГАН, АЗМУ
ШИЖОАТЛИ, БУЮК
ХАЛҚМИЗ.
БАРЧАМИЗ БИР ТАНУ
БИР ЖОН БЎЛИБ,
ЯҚДИЛ ВА АҲИЛ БЎЛИБ
ҲАРАКАТ ҚИЛСАК,
ҲАЛОЛ-ПОК БЎЛИБ, ЯХШИ
НИЯТ БИЛАН МЕҲНАТ
ҚИЛСАК, ҲАР ҚАНДАЙ
МАРРАЛАРНИ ЭГАЛЛАШГА,
БОШҚАЧА АЙТГАНДА,
ТАРИХИМИЗНИНГ ЯНГИ
САҲИФАСИНИ ЯРАТИШГА
ҚОДИР ХАЛҚМИЗ.
БУ ЙЎЛДА ҚАНДАЙ
ҚИЙИНЧИЛИК ВА
МАШАҚҚАТЛАР
БЎЛМАСИН, БАРЧАСИНИ
МАРДОНА ЕНГИБ ЎТИШГА
ТАЙЁРМИЗ. БУНДАЙ
ЭЗГУ ИШЛАРДА БИЗГА
ЯРАТГАННИНГ ЎЗИ, БУЮК
АЖДОДЛАРИМИЗНИНГ
ПОК РУҲЛАРИ МАДАДКОР
БЎЛАДИ, ДЕБ ИШОНАМАН.**

Мен сизларнинг тимсолингизда, бутун халқимиз, навқирон ўғил-қизларимиз тимсолида олдимизга қўйган оламшумул мақсадлар йўлида ўзини аямасдан, фидокорона меҳнат қилаётган, қалбимга яқин, самимий инсонларни кўраман. Бугунги Мурожаатномада белгилаб берилган устувор мақсад ва вазифаларни амалга оширишда, аввало, меҳнаткаш ва бағрикенг халқимизга ҳамда унинг муносиб вакиллари бўлган сизларга ишонаман ва таянаман.

Яна бир бор барчангизга сихат-саломатлик, чексиз куч-ғайрат, ютуқ ва омадлар, оилавий бахт ва саодат тилайман.

Доимо соғ-омон бўлинг!
Катта раҳмат сизларга!

МАҲАЛЛАДА МУТЛАҚО ЯНГИ

МУРОЖААТНОМА КЕНГ ҚАМРОВЛИЛИГИ, РЕЖА ВА МАҚСАДЛАР АНИҚЛИГИ, МУҲИМИ, ҲАЁТБАХШЛИГИ БИЛАН ЮРТИМИЗ ҲАЁТИДА КАТТА ВОҚЕЛИККА АЙЛАНДИ

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномаси юртимизнинг ҳар бир фуқароси қалбига ёруғлик, эртанги кунга собит ишонч олиб кирди, десак муболаға бўлмайди. Унда давлатимиз раҳбари томонидан сўнгги йилларда барча соҳа ва тармоқларда олиб борилаётган ислохотлар, уларнинг мазмун-моҳияти, самараси ҳақида аниқ фикрлар, мушоҳадалар билдирилдики, бу фикрлар ўз Ватанини севадиган, унинг тараққиётига дахлдорлик ҳисси билан қарайдиган ҳар қандай одамни қувонтиради.

Раҳмат МАМАТОВ,
Олий Мажлис
Сенати аъзоси,
Фуқароларнинг ўзини ўзи
бошқариш органлари фао-
лиятини мувофиқлаштириш
бўйича республика кенгаши
бошқаруви раиси.

— Мамлакатимиз тарихида янгилик бўлган бундай формат илк бор 2017 йилда йўлга қўйилган. Халқимизнинг калбида катта умидлар, эртанги кунга ишонч уйғотган Мурожаатнома кенг камровлилиги, режа ва

мақсадлар аниқлиги, муҳими, ҳаётбахшлиги билан юртимиз ҳаётида катта воқеликка айланди.

Бу йилги дастурий ҳужжат ҳам чуқур мазмун ва катта аҳамиятга эга экани, барча соҳаларга алоқадорлиги билан халқимизда катта қизиқиш уйғотмоқда. Мурожаатномада энг кўп қўлланилган сўзлар — «халқимиз», «ислохотлар», «натijaдорлик», «ривожлантириш», «ўзгаришлар» каби жумлалар бўлгани давлатимиз раҳбарининг мамлакат ва халқ тараққиёти, равнақига нечоғли юксак эътибор қаратаётганини яна бир бор тасдиқлайди.

Халқимиз тақдири маҳаллаларга пайванд

Давлатимиз раҳбари ўз маърузасида маҳаллани халқчил ва аҳоли манфаатларини ҳимоя қилувчи таъсирчан институтга айлантириш ҳақида билдирган фикрлари республикадаги барча маҳалла оқсоқоллари, фаоллари жуда тўлқинлантирди. Биз ўн мингта яқин маҳаллаларимизда Мурожаатномада билдирилган барча ташаббус ва тақдирларни тағбиқ этиш учун ҳамма кучимизни сафар-

бар қиламиз.

Дарҳақиқат, 33,5 миллиондан ошган халқимизнинг тақдири маҳаллаларга пайванд, одамларнинг ташвиши, қувончу шодлиги маҳалла учун асло бегона эмас. Ана шу яхши одамлар, эзгу амаллар туфайли давлатимиз сиёсатининг бош мақсадини ташкил қилган инсонпарварлик, адолатпарварлик ғоялари жамиятимизга изчил тағбиқ этилмоқда. Қайси маҳаллада иш тўғри ташкил этилиб, фуқаролар билан яқин ҳамкорлик ўрнатилган бўлса, ўша ерда ҳамжихатлик, меҳр-оқибат муҳити ҳукм сурмоқда, нохуш ҳолатларга йўл қўйил-

маяпти.

Бу ҳақда сўз борганда, давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 3 февралдаги «Маҳалла институти янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги, 2019 йил 2 апрелдаги «Аҳоли муаммолари билан ишlashда маҳалла институтининг мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонлари тизим фаолияти самарадорлигини янада ошириш, маҳаллани аҳолига энг яқин ва халқчил тузилмага айлантиришда муҳим тарихий қадам бўлди.

Тизимдаги ўзгаришлар, жумладан, «маҳалла — сек-

Энг асосийси, одамларда ислохотлар туфайли эртага ҳаёти яхши бўлишига ишонч пайдо бўлди, уларни қўллаб-қувватлай бошлади. Улардаги изланиш ва интилиш кучайиб, давлатга камарбаста бўлишдек олижаноб туйғуга айланди.

АЗМУ ШИЖОАТЛИ ХАЛҚИМИЗ ТАРИХИМИЗНИНГ

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада)

Тошкент шаҳридаги Халқаро конгресс марказида бўлиб ўтган анжуманда Олий Мажлис Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари, Вазирлар Маҳкамаси, вазирлик ва идоралар раҳбарлари, дипломатик корпус ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари

вакиллари, нодавлат ташкилотлар фаоллари, жамоатчилик иштирок этди.

Тадбир Ўзбекистон миллий телерадиокомпаниясининг телерадиоканаллари, шунингдек, ҳудудий ва нодавлат телеканаллар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ижтимоий тармоқлардаги расмий саҳифалари орқали тўғридан-тўғри намоиш қилинди.

Мамлакатимиз сиёсий ҳаётида янгилик бўлган бундай тадбир илк бор 2017 йил 22 декабрда ўтказилган эди. 2018 йил 28 декабрда Олий Мажлисга иккинчи Мурожаат-

нома тақдим этилди. Давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини камраб олган мазкур дастурий маърузаларда мамлакатимизни тараққий эттириш ва халқимиз фаровонлигини ошириш, жонажон Ўзбекистонимизнинг халқаро обрў-эътиборини юксалтиришга қаратилган кўплаб муҳим вазифалар белгилаб берилган ва ушбу маърузалар халқимизда, жаҳон ҳамжамиятида катта қизиқиш уйғотган эди.

Бу галги Мурожаатномада ҳам ўтган йилда амалга оширилган ишлар танқидий таҳлил қилинди, жорий ва келгуси 5 йилга мўлжалланган истиқболли режалар, давлатимиз ички ва ташқи сиёсатининг устувор йўналишлари баён этилиб, долзарб қонунчилик ташаббуслари илгари сурилди.

Президентимиз жонажон Ўзбекистонимиз янги ўн йилликка қадам қўйгани, эришилган натижаларимиз тарихга айланиб, эндиликда олдимизда янги-янги ўзгаришларни амалга ошириш, бундан-да улкан марраларни эгаллаш бўйича вазифалар пайдо бўлаётганини таъкидлади.

Маълумки, 2019 йил Президентимиз тақлифи билан мамлакатимизда Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили деб эълон қилинган эди. Замон шиддат билан ўзгариб, дунё микёсида манфаатлар кураши, рақобат тобора авж олиб бораётган бир пайтда тараққиётимизнинг устувор йўналишлари аниқ-равшан белгилаб олингани самарасида ўтган йилги натижалар ҳам салмоқли бўлди. Иқтисодиётнинг етақчи тармоқларини модернизация қилиш ва рақобатбардошликни кучайтириш дастурлари жадал амалга оширилгани натижасида иқтисодиёт ўсishi 5,6 фоизни ташкил этди.

Халқимизнинг турмуш шароитини яхшилаш ислохотларининг ўзагини ташкил этди, шаҳар ва кишлоқлар ободлигига алоҳида эътибор қаратилди. Бизнесга шарт-шароит кенгайди, янги тартиб-таомиллар жорий қилинди. Бу ташаббуслар туфайли тадбиркорларнинг манфаатдорлиги ортди. Натижада Ўзбекистон Жаҳон банкининг «Бизнес юретиш» рейтингда 7 поғона кўтарилиб, бизнесни рўйхатга олиш кўрсаткичи бўйича 190

ТИЗИМ ЯРАТИЛАДИ

тор — Халқ қабулхонаси — маҳалла» принципи асосидаги ҳамкорлик тизимининг жорий этилгани, муаммолар беvosита уйма-уй юриб, кенг жамоатчилик иштирокида қўриб чиқиладигани бугун ўзининг ижобий натижаларини бераётир. «Хавфсиз ҳудуд», «Хавфсиз шаҳар», «Хавфсиз маҳалла» каби концепцияларнинг ҳаётга босқичма-босқич татбиқ этилаётгани эса маҳаллаларни том маънода жиyoатчиликдан холи ҳудудга айлантиришга хизмат қилмоқда.

Муаммолар уйма-уй юриб ўрганилади

Маҳаллалар қачон жиyoатчиликдан холи ҳудудга айланади? Қачонки, уларда ижтимоий-маънавий муҳитга салбий таъсир кўрсатувчи омиллар ўз вақтида аниқланса, уларнинг келиб чиқиш сабабларини таҳлил этилиб, ушбу омилларни бартараф этишда тизимли ишлар амалга оширилсагина натижа бўлади.

Бунда, аввало, манзилли равишда уйма-уй юриш, аҳолини ўйлантираётган энг ўткир ва

долзарб муаммоларни аниқлаш бундан кейин ҳам тизимли давом эттирилиши керак. Маҳаллаларни жиyoатчиликдан холи ҳудудга айлантириш, кам таъминланган оилаларни эҳтиёжмандлик даражасидан чиқаришга алоҳида урғу қаратилиши лозим. Аҳоли, биринчи навбатда, ёшлар бандлигини таъминлаш, кексаларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, оилаларни мустаҳкамлаш, «Оила — муқаддас» деган эзгу ғояни тарғиб қилиш, ёшлар таълим-тарбияси билан доимий шуғулланиш керак бўлади.

Вазифалар белгилаб олинди

Дарҳақиқат, ислохотлар қачон натижа беради? Қачонки, одамларда умид уйғотса. Мурожаатномани тинглар эканман, кўнглимдан шундай фикр ўтди. Шу маънода ўтган йили ҳам одамларнинг ҳаёт сифати-

ни, имкониятини оширишга қаратилган ташкилий-ҳукукий ислохотлар амалга оширилди. Энг асосийси, одамларда ислохотлар туфайли эртага ҳаёти яхши бўлишига ишонч пайдо бўлди, уларни қўллаб-қувватлай бошлади. Улардаги изланиш ва интилиш кучайиб, давлатга қамарбаста бўлишдек олижаноб туйғуга айланди.

Айни жиҳатдан қараганда, Мурожаатнома замирида биз 2019 йил тўла маънода янгиланишлар, инсонни эъозлаш, одамлар қалбига йўл топиш даври бўлганини, эл-юрт фаровонлиги йў-

лида давлат келгусида ўз олдига қўйган долзарб ва кечиктириб бўлмас режа ва масалалар ечими ҳамда истикболини кўрдик. Юртимиздаги ўн мингга яқин маҳалладаги фаоллар ҳам унда таъкидланган фикрлардан ҳулоса чиқариб, ўзлари учун муҳим вазифаларни белгилаб олди.

Уларни амалга ошириш йўлида, Президентимиз таъкидлаганидек, энди бор ақл-заковатимиз, билим ва тажрибамизни, жонажон Ватанимизга фарзандлик меҳримиз ва садоқатимизни сафарбар этамиз.

2019 йилда МАҲАЛЛА ТИЗИМИДА АМАЛГА ОШИРИЛГАН ИШЛАР:

◆ Давлатимиз раҳбарининг 1 та фармони, Вазирлар Маҳкамасининг 4 та қарори, 6 та йиғилиш баёни, Олий Мажлис Сенатининг 2 та қарори қабул қилинди;

◆ Президент Администрацияси, Бош прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Солиқ қўмитаси билан ҳамкорликда «Маҳалла — сектор — Халқ қабулхонаси — маҳалла» принципи асосида аҳоли муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш тартиби тўғрисидаги Низом тасдиқланди;

◆ Фуқаролар йиғинлари раислари ва масъул котиблари ойлик иш ҳақи 1 майдан 1,25 бараварга, 1 октябрдан 1,2 бараварга оширилди;

◆ Май ойида 9 098 та фуқаролар йиғинида сайловлар юқори савияда ўтказилди;

◆ 580 та маҳалла идораси таъмирланди, 154 таси реконструкция қилинди, 285 таси янгидан қурилди;

◆ 4 178 та фуқаролар йиғинининг хизмат хоналарида кутубхоналар ташкил этилди;

◆ Маҳаллаларда маънавий-маърифий тадбирларни тизимли ташкил этиш бўйича жамоат ташкилотларининг 2019 йил ноябрь-декабрь ойларига мўлжалланган Ҳамкорлик дастури тасдиқланди;

◆ Фуқаролар йиғинлари тўғрисида барча зарур маълумотларни ўзида жамланган «Маҳалла» электрон базаси яратилди;

◆ Маҳаллаларни ривожлантиришга ҳисса қўшган 318 нафар жамоатчилик тузилмалари вакиллари «Маҳалла ифтихори» кўрак нишони билан тақдирланди.

ЯНГИ САҲИФАНИ ЯРАТИШГА ҚОДИР

та мамлакат орасида 8-ўринни эгаллади ва энг яхши ислохотчи давлатлар қаторидан жой олди. Бундай ютуқларни яна қўшлаб келтириш мумкин.

Таълим мазмунини тубдан ўзгартиришга қаратилган изланишлар давом эттирилди. Соғлиқни сақлаш, кам таъминланган аҳоли қатлами ижтимоий муҳофаза қилиш, уй-жой қуриш камрови кенгайди. Бир сўз билан айтганда, барча соҳадаги ислохотлар, аввало, халқимизга муносиб турмуш шароити яратиш, ҳаётини ўзгартириш тамойили асосида олиб борилди.

Президентимиз янги парламент ва ҳукуматнинг келгуси 5 йилдаги фаолиятининг пировард мақсади — Ўзбекистонда яшаётган кўп миллатли халқимиз ҳаётини юксалтиришдан иборат бўлиши шартлигини таъкидлади.

Хар биримиз ишни ана шундай ташкил қилсак, зимамиздаги масъулиятни тўлиқ ҳис этиб, виждонан ишласак-кина халқимизнинг ишончини оқлаймиз, меҳрини қозонамиз, деди давлатимиз раҳбари.

Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан

Ўзбекистонни ривожланган мамлакатга айлантиришдек олий мақсадга эришиш учун барча соҳадаги ислохотлар илм-маърифат ва инновацияга ёндашган ҳолда амалга оширилмоқда. Мурожаатномада илм-фани ривожлантириш, билимли ва малакали янги авлод кадрларини тайёрлаш орқали мамлакатни юксалтириш стратегик мақсадимиз бўлиб қолиши таъкидланди.

Шу мақсадда Президентимиз таклифига мувофиқ, 2020 йил — мамлакатимизда **Илм, маърифат ва рақамли иктисодиётни ривожлантириш йили**, деб эълон қилинди. Давлатимиз раҳбарининг ушбу таклифи тадбир иштирокчилари томонидан кизгин қўллаб-қувватланди.

Президентимиз депутат ва сенаторларга, уларнинг тимсолида бутун халқимизга Мурожаатнома мамлакатимиздаги демократик ислохотлар ҳеч қачон ортга қайтмаслигини таъкидлаб, янги Ўзбекистонни барпо этиш борасидаги улғувор мақсадларни баён этди, 2020 йилда илм-маърифат ва рақамли иктисодиётни ривожлантириш бўйича устувор

йўналишларни белгилаб берди.

Халқимиз шунинг яхши билиши керак: олдимизда узок ва машаққатли йўл турибди. Барчамиз жипслашиб, тинимсиз ўқиб-ўргансак, ишимизни пухта ва унумли бажарсак, замонавий билимларни эгаллаб, ўзимизни аямасдан олдинга интилсак, албатта, ҳаётимиз ва жамиятимиз ўзгаради, деди Шавкат Мирзиёев.

Мурожаатномада буюк тарих, буюк давлат, буюк маданият яратган азму шижоли халқимиз бир тану бир жон бўлиб, яхши ният билан меҳнат қилса ҳар қандай марраларни эгаллашга, бошқача айтганда, тарихимизнинг янги саҳифасини яратишга қодир экани кайд этилди.

Бир сўз билан айтганда, халқимиз Президентимиз бошчилигида маррани баланд

олди. Мамлакатимиз тараққиёт йўлининг янги даврига қалам қўйди. Мурожаатномада баён қилинган ҳар бир устувор йўналиш ижроси мамлакатимиз тараққиётини янги босқичга кўтарди, халқимизга муносиб ҳаётни барпо этишда пойдевор бўлиб хизмат қилади.

Матназар ЭЛМУРОДОВ,
ЎЗА мухбири.

Жамоатчилик назорати кучаяди

Анвар ТҮЙЧИЕВ,
Олий Мажлис Сенати аъзosi, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Сирдарё вилояти Кенгаши раисининг биринчи ўринбосари.

— Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисига Мурожаатномаларини катта қизиқиш ва ҳаяжон билан тингладим. Мамлакат раҳбари яқин истиқболда амалга оширилиши зарур бўлган вазифаларни белгилаб берди.

Мурожаатда таъкидлангани-

дек, ижро ҳокимияти идоралари қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши юзасидан ижтимоий сўровлар ўтказиши, жамоатчилик фикрини ўрганиб бориши натижадорлигини таъминлайди. Давлатимиз раҳбари бу ўринда халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари роли ва ўрни мазкур жараёнда ниҳоятда кучайишини назарда тутмоқда. Шу боис Мурожаатномада Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Жамоатчилик палатасини ташкил этишни таклиф қилди.

Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари бутунги кунда аҳолини ўйлантираётган муаммоларга давлат идоралари эътиборини қаратиб, ўзларининг асосланган таклифларини бериб боришлари мақсадга мувофиқ бўлади. Бу мақсадлар учун мамлакат ва ҳудудлар даражасида ННТлар билан ижтимоий шерикликни кенг йўлга қўйиб, грантлар ва ижтимоий буюртмаларни қўнайтириш муваффақиятларга йўл очини таъкидланди. Бунда табиийки, вазирлик ва идоралар ҳам бир четда томошабин бўлиб ўтирмасдан, бундай

ижтимоий ҳамкорлик ишларини кенгайтириши лозим.

Энди мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётига оид ва жамоатчиликда алоҳида қизиқиш уйғотадиган ўта муҳим масалаларга доир қарорларни қабул қилишда жамоатчилик билан маслаҳатлар, жамоатчилик эшитувларини ўтказиш мажбурийлиги аниқ белгилаб қўйилади.

Ташкил этиладиган Палата жамоатчилик назоратини янада кучайтириш, давлат ва жамият ўртасида ўзаро яқин ҳамкорлик ўрнатишга хизмат қилади.

Шунингдек, Мурожаатномада манзилли уйма-уй юриш, аҳолини ўйлантираётган энг ўткир ва долзарб муаммоларни аниқлаш, маҳаллаларни жинойatchиликдан холи ҳудудга айлантириш, кам таъминланган оилаларни эҳтижмандлик даражасидан чиқариш, аҳоли, аввало, ёшлар бандлигини таъминлаш, кексаларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, оилаларни мустаҳкамлаш, “Оила – муқаддас” деган эзгу ғояни тарғиб қилиш, ёшларнинг таълим-тарбияси билан шугулланиш орқали эзгу мақсадга эришиш мумкинлиги асослаб берилди.

Энди камбағалликка қарши аниқ кураш олиб борилади

Олтибой РАЖАБОВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Хоразм вилояти кенгаши раисининг биринчи ўринбосари:

— Президентимизнинг Олий Мажлисига йўллаган Мурожаатномаси 2020 йилда ҳаётнинг барча жабҳаларини ислоҳ қилишга қаратилгани, фаолиятимиз йўналишларини аниқ белгилаб бергани билан аҳамиятли бўлди. Унда соҳалар кесимида бажарилиши керак бўлган устувор вазифаларнинг муҳим кўрсаткичлари акс этган.

Таъкидлаш жонзки, Президентимиз қўйган вазифалар ҳар биримиздан юқори малакани, чуқур билимни, янгича ёндашув ва дунёқарашни талаб этади. Колаверса, илгари сурилган ҳаётбахш ғоялар юртимиз маҳаллаларидаги барқарорлиқни, оилаларнинг фаровонлигини таъминлашга, одамларнинг ҳаёт сифатини яхшилашга хизмат қилади. Жумладан, фуқароларимизнинг салмоқли қисми яшайдиган қишлоқ ҳўжалиги соҳасига жорий этилаётган янгилар бунга мисолдир. Яъни аграр тизимнинг барча соҳаларига арзон кредитлар бериш тажрибаси жорий қилиниши аҳолиимиз бандлиги ҳамда даромадлари ўсишини таъминлайди. Сир эмас, шу пайтгача арзон кредитлар фақат пахта ва ғалла учун берилар, мева-сабзавот, асалари-чилик, қорақўлчилик, балиқчилик, паррандачилик, иссиқхоначилик каби ўнлаб йўналишларда хизмат қилаётганлар, айни соҳани ривожлантириш учун тер тўкаётганлар, бой тажриба тўплаётганлар бундай рағбатдан бебаҳра қолишарди. Энди ушбу йўналишлар ҳам жадал ривожланади, давлат томонидан қўллаб-қувватланади. Шу орқали оилаларда юрган юртдошларимиз оиласи бағрига қайтиб, даромади кафолатланган ҳамда юрт манфаатларига бирдек хизмат қиладиган фойдали йомуш билан шугулланишларига имкон яратилади.

Пахта ва ғалла етиштиришнинг босқичма-босқич кластер тизимига ўтказилиши ҳам юртдошларимиз манфаатдорлигини ошириш йўлидаги эзгу ҳаракатлардир. Зеро, Президентимиз кластер тизими фермерни бой қилиш кераклигини қўп таъкидлайдилар.

Жорий йилги Мурожаатноманинг қутилмаган фикрларга бой бўлгани унинг тарихий аҳамиятини янада оширди. Жумладан, мустақил Ўзбекистон тарихида илк бор аҳолининг камбағал қисми ҳақида сўз очилди. Шу пайтгача яшириб келинаётган, аммо халқни қийнаётган аччиқ ҳақиқатнинг тан олинishi ҳамда уни бартараф этиш чоралари ўртага ташланиши Ўзбекистоннинг шаффоф ва адолатли, халқпарвар сиёсатининг амалдаги ифодаси бўлди. Қувонарлиси, Ўзбекистонда камбағалликни камайитириш дастури ишлаб чиқилиб, қашшоқликнинг олдини олишдек ҳайрли мақсадларга 700 млн. АҚШ доллари миқдорига маблаг сарфланиши бутун халқимизни хушнуд қабул қилди.

Таъкидлаш жонзки, Хоразм вилоятида ҳам ана шундай ёрдамга муҳтож одамлар оз эмас. Хусусан, 519 та маҳалла фуқаролар йиғинларимиз томонидан 28 минг 658 нафар оила кам таъминланганлар рўйхатиغا олинган. Эндilikда уларни эҳтижмандлар сафидан чиқариш, турмуш шароитларини яхшилаш борасида бутунги тарихий маърузада белгиланган барча ташаббус ва таклифларни қўллашимиз, бунинг учун бор кучимиз ва имкониятларимизни ишга солашимиз.

Маҳалла фаоллари «Ҳалоллик вакцинаси»ни тарқатади

Абдурашид ОРТИҚОВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Сурхондарё вилояти кенгаши раисининг биринчи ўринбосари:

— Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисига йўллаган Мурожаатномаси тобора ривожланиб бораётган мамлакатимизнинг юксалиш йўлидаги яна бир дадил кадам бўлди. Бундай дейишга тўла асослар бор. Чунки Юртбошимиз Мурожаатномасида ечимини кутаётган ҳар бир масалага алоҳида тўхталиб, мавжуд муаммоларни ижобий бартараф этиш йўллари кўрсатиб берди.

Айниқса, давлатимиз раҳбарининг: «Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, «ҳалоллик вакци-

наси» билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак», деган сўзлари муаммонинг нақадар долзарблигини кўрсатиб берди.

Дарҳақиқат, коррупция ҳар қандай давлат ва жамиятнинг сиёсий-иқтисодий ривожланишига жиддий путур етказди. Давлатнинг конституциявий асосларини, қонун устуворлигини заифлаштиради, пировардида инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг поймол бўлишига олиб келади. Албатта, коррупциянинг аянчли оқибатлари ҳақида исталганча мисол келтириш мумкин. Аммо бугун давр олдимизга қўяётган савол барчамизни бирдек ўйлантиради — қандай қилиб коррупцияни илдиш билан йўқотиш мумкин?!

Тан олиш керак, коррупция — мураккаб ижтимоий ҳодиса ҳисобланади. Шу боис унга қарши курашиш учун давлат ва жамиятнинг ўзаро жипслиги талаб этилади. Бу аҳиллик эса бевосита маҳаллаларда шаклланади. Ҳар биримиз, аввало, маҳалла фаоллари бу иллатга қарши кескин курашмоғимиз керак. Поракўр ким?! У сизу бизнинг ёнимизда юрган маҳалладошимиз, таъбир жоиз бўлса, қўни-қўшниларимиз бўлиши мумкин. Қарши курашиш дегани, уларни маломат қилиб, жамоатчилик олдида изза қилиш керак дегани эмас! Балки жаҳолатга қарши маърифат бай-

роғини баланд қўтариб, уларни инсофга чақириш керак. Бунинг учун ажодларимиз тутган йўлни пухта ўрганиб, бутунги замонга мослаштиришимиз зарур. Бошқача айтганда, маҳаллаларимиз илм-зиё масканига айланиши, маҳалла фаоллари эса «ҳалоллик вакцинаси»ни тарқатувчи шахслар бўлиши лозим.

Президентимиз ўз Мурожаатномасида асосий мақсади коррупцияга қарши аёвсиз курашиш бўлган алоҳида давлат тузилмасини ташкил қилиш таклифини билдиргани айни муддао бўлди. Бу тузилманинг фаолияти самарали бўлишида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимларининг ҳам ўрни муҳим.

Тан олиш керак, биз ишмизни осонлаштириш, тезроқ мақсадга эришиш учун ўзимиз иштирокимизда бўлаётган коррупция ҳолатларига қўпинча қўз юамиз. Бундай вазиятдан, аввало, маҳалла фаоллари хабардор бўлиши, ўша фуқаронинг иши қонуний ечим топишига қўмақдosh бўлиши керак. Бу каби ишлар коррупцияни келтириб чиқарилган омиллари бартараф этишга сабаб бўлади.

Ҳеч шубҳасиз, Президентимизнинг Мурожаатномасида кўрсатилган чоралар мазкур йўналишдаги ишларни янада такомиллаштиришга хизмат қилади. Бунинг учун ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб иш юритсак, лоқайдликка барҳам берсак бўлгани. Зеро, мана шу юрт тақдир ва ривожига ҳеч биримиз бефарқ эмасмиз!

«Келажак фаолиятимиз учун муҳим вазифа ва режаларни белгилаб олдик»

Матлуба ҒАНИЕВА,
Олий Мажлис Сенати аъзоси, Андижон туманидаги «Орол» маҳалла фуқаролар йиғини раиси:

— Маҳалла тизими ходими сифатида Мухтарам Президентимизнинг Олий Мажлисига Мурожаатномасини катта ҳаяжон билан тингладим. Айниқса, Юртбошимизнинг сўзларини эшитиб, бизнинг фаолиятимизга бевосита дахлдор бўлган вазифаларнинг нечоғли долзарб аҳамиятга эга эканини тушуниб етдим. Энг муҳими, ушбу дастуриламал ҳужжат нафакат давлат органи ёки жамоат ташкилоти, балки ҳар бир жамоат аъзосига дахлдор эканлиги билан халқимизнинг келажакка бўлган ишончини янада мустаҳкамлади.

Юртбошимиз 2019 йилда амалга оширилган ишлар якуни ва 2020 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг устувор йўналишларига эътибор қарата туриб, бундан буён маҳаллаларга баҳо берилиши тўғрисида фикр билдирдилар. Жумладан, маҳаллалар тинч ва осойишта бўлиши, озодалиги,

энг биринчи навбатда, фуқаролар йиғини раиси ва профилактика инспекторига боғлиқ эканига алоҳида урғу бериб, улар ҳудудда истикомат қилаётган одамларнинг «иссиқ-совуғи»дан доимо хабардор бўлиши, қайси оилани қандай муаммо кийнаётганини аввалдан билиши, бу бўйича зарур чоралар кўриши ва бундай иш услубига тайёр бўлмаганларни маҳалла тизимида меҳнат қилиши асло мумкин эмаслигини кўйончаклик билан айтиб ўтдилар.

Шунингдек, аҳоли ўртасида «Ўз уйингни, ўз болангни — ўзинг асра!» шиорининг мазмун-моҳияти ва аҳамиятини тушунтириш, ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш бўйича самарали чора-тадбирларни амалга ошира олмас эканмиз, маҳаллаларни жиноятчиликдан холи ҳудудга айлантириб бўлмаслигига алоҳида урғу бердилар. Бу жараёнда халқимиз ҳам бир ёкадан бош чиқариб, соҳада амалга оширилаётган ислохотларга қамарбаста бўлиши лозимлигини таъкидладилар. Айниқса, камбағаллик, аҳоли даромади, янги иш ўринлари яратиш, аҳолида замонавий

ишбилармонлик ва бизнес қўникмаларини шакллантириш кераклиги борасидаги билдирилган тақлифларни тинглаб, яқин келажакдаги фаолиятимиз учун аниқ режа ва вазифаларни белгилаб олдик.

Бундан ташқари, Президентимиз яна бир муҳим масала — кишлоқ жойлардаги кам таъминланган оилалар қамровини кенгайтириш масаласида маҳалла фуқаролар йиғинлари иштирокини, ижтимоий нафақаларни тайинлаш бўйича Низомни қайта қўриб чиқиш тақлифини бердилар. Бу эса айни муддао бўлди.

Албатта, мазкур дастуриламал вазифалар ижросини таъминлаш бўйича вилоятимиздаги 882 та фуқаролар йиғини ходимлари фаоллари ҳамда ҳамкор ташкилотлар билан биргаликда режалар тузиб оламиз ва бу борадаги ишларимизни бугунданок бошлаймиз.

тининг Ривожланиш Дастури ва бошқа халқаро ташкилотлар билан бирга Камбағалликни қамайтириш дастурининг ишлаб чиқиши бу борада аниқ натижаларга эришишга замин яратди.

Шу билан бирга, тадбиркорликка лаёқати бўлмаган аҳоли билан тизимли ишлаб, уларни қасбга қайта тайёрлаш орқали муносиб иш жойи билан таъминлаш лозимлиги муҳим масалалардан биридир. Ушбу мақсадлар учун 700 миллион АҚШ доллари миқдорда маблағ жалб этилиши эса мақсадларимизнинг қанчалик жиддий ва аниқ эканидан далолатдир.

Ижтимоий ислохотлар доирасида йил давомида бюджет тизими ходимларининг иш ҳақи, пенсия, стипендия ва нафақалар миқдори инфляциядан юқори миқдорда оширилади-кан бўлди.

Бундан ташқари, ёлғиз кексалар билан ишлаш, улар учун ажратилаётган ижтимоий тўловлар миқдори қайта қўриб чиқиши, Меҳрибонлик уйларида тарбияланган ёшларни иш билан, келажакда уй-жой билан таъминлаш бўйича алоҳида дастур ишлаб чиқиши ҳам халқнинг фаровон ҳаёт кечириши учун асосий оми-лардан биридир.

Халқнинг фаровон ҳаёт кечириши бугун юртимизда олиб борилаётган ислохотларнинг асосий мазмун-моҳиятини ташкил этади. Зеро, бугун ва эртасидан кўнгли тўқ одамгина янги гоғлар устида ишлаши, ўз соҳасининг равнақи учун муносиб ҳисса қўиши мумкин.

Йилга татиғулик режалар

Ахрор ҒУЛОМОВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Бухоро вилояти кенгаши бошқаруви раиси:

— Тўғриси, уч йилдан буён Президентимизнинг ҳар йил аввалида Республика Парламентига йўллайдиган Мурожаатномасини ўзгача умид билан кутаман ва иштиёқ билан тинглайман. Негатки, Мурожаатнома шунчаки маъруза ёки ҳисобот эмас, балки янги йилмиз асосий фаолият йўналишларини белгилаб берувчи харитадир.

Давлатимиз раҳбарининг кўни кеча сўзлаган маърузасини оддий фуқаро, оила соҳиби, фарзандлар отаси сифатида тингладим. Бунда Президентимиз томонидан илгари сурилган жамоиятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, энг аввало, коррупция аталмиш янги аср вабосини бартараф этиш, фарзандлар тарбияси, уларнинг яхши таълим олиши борасидаги ислохотлар амалга оширилиши давлатимиз келажиги, тараққиёти, фарзандларим бахти қафолати борасидаги ишончмни бир неча қарра оширди.

Президентимизнинг Мурожаатномасини диққат билан тинглар эканман, маърузада тилга олинган деярли барча жиҳатлар бўйича хали маҳалла тизимида амалга оширилиши лозим бўлган ишлар талайгина эканлигига амин бўлдим.

Хусусан, тизимда ахборот технологияларини қўллаш, ёшлар тарбиясида маҳалла институтини ролинини янада ошириш ва бошқа соҳаларда ўзимиз учун тегишли вазифаларни белгилаб олдик.

Умуман маърузада келтирилган ҳоҳ у иқтисодиёт, ҳоҳ ташки сиёсат, ҳоҳ кишлоқ хўжалиги, ҳоҳ ер-мулк ҳуқуқи ҳақидаги йўналишлар бўлсин, бирортаси йўқки, у маҳалла ҳуқуқи, ваколати, мажбуриятдан ташқари бўлса.

Масалан, Президентимиз босқичма-босқич равишда пахта ва ғалла етиштиришда давлат буюртма режасини бекор қилиниши хусусида тўхталдилар.

Сиртдан қараганда кишлоқ хўжалигига оид бу ислохот маҳалла ваколатига умуман дахлдор эмасдек кўриниши мумкин. Йўқ. Дахли бор. Аввало, бу ташаббус маҳалла тизими фаолларининг ўз ваколатларига дахлдор бўлмаган ишларга жалб этилишининг олдини олади.

Тажрибада жуда кўп бор кузатганмиз. Айнан давлат шартномавий режасини бажаришга уриниш кўп ҳолларда соннинг ортидан қувиш, сифат ва моддий самарадорликка эътибор қаратмасликка олиб келарди. Хусусан, фермер биринчи ва иккинчи теримда йиғиб олган пахтадан қўриқ кўради. Кейинги теримларда пастки навларда топширилган ҳосил аксинча фермерга иқтисодий зарар етказарди. Ана шундай кезларда пахта теримининг охирида одамларни теримга жалб этиш ақсарият ҳолларда маҳалланинг чекига тушарди.

Режа бўлмаса-чи? Унда фермер ёки кластер ишга фақатгина юқори даромад олиш нуқтаи назаридан ёндашади. Қачон сув тараши, қачон шудгор қилиши, қачон ва ерга қандай ишлов берилиши ўзи ҳал қилади. Теримга қачон тушишни ўзи белгилайди.

Демак, маҳалла раиси ҳам энди «туман ҳоқими топшириқ берди, еринини суғорар экансан, ўғит сепар экансан», дея ортидан юрмайди. Ортган вақтини ўз низомий вазифаларини бажариш учун сарфлайди.

Зеро, бугун халқнинг ўзи маҳалла тимсолида давлат бошқаруви органлари олдига «лаб-байғўй»ликини эмас, балки аҳолининг чинакам химоячиси, манфаатларини илгари сурувчи вакилини кўрмоқда. Жорий йилнинг апрель-май ойларида бўлиб ўтган сайловларда ҳам фуқароларимиз айнан шу нуқтаи назардан келиб чиққан ҳолда муносиб деб билган маҳалла раислари (оқсоқоллари)ни сайлашди.

Албатта, бу каби залворли ва масъулиятли ишларни амалга ошириш учун давлат раҳбарияти томонидан қонунчиликда барча ваколатларимиз таъминланган. Энди эса ана шу ваколатлардан муносиб фойдаланган ҳолда маҳалланинг ҳақиқий кучи, қудрати, жамоатчилик назорати борасидаги позициясини намоён эта олишимиз керак.

Халқнинг фаровон ҳаёти ижтимоий соҳадаги ислохотларга боғлиқ

Раҳматилла ШЕРАЛИЕВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Тошкент вилояти кенгаши раисининг биринчи ўринбосари:

— Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис палаталарига Мурожаатномасини кенг жамоатчилик жуда катта қизиқиш ва ҳаяжон билан тинглади. Унда кўтарилган барча масалалар юрт равнақи ва аҳолининг фаровон ҳаёт кечиришига қаратилган. Айниқса, ижтимоий соҳадаги ислохотларни янада кенгрок қўллашда давом эттириш кераклигига катта эътибор қаратилди.

Жумладан, 50 мингта яқин юртдошларимизнинг фуқаролик билан боғлиқ, узок йиллардан буён ечиммай келаётган муаммоларини ҳал этишга қаратилган аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқиладиган бўлди. 1995 йилгача Ўзбекистонга

келган ва шундан буён истикомат қилаётган шахсларга Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги берилиши эса ўзбек халқига хос бағрикенглик намунаси-дир.

Аҳолини қўллаб-қувватлаш борасида сўз борар экан, ижтимоий нафақа тўлаш масаласига ҳам тўхталиш ўринли бўлади. Сир эмаски, шу кунга қадар соҳадаги мавжуд қатор тушунмовчилик ва айрим камчиликларни бартараф этиш давр талабига айланди. Юртбошимиз ҳам айни шу масалага алоҳида эътибор қаратиб, кам таъминланган оилаларга қўмак кўрсатиш қамровини кенгайтириш, бюджет маблағлари мақсадли сарфланишини таъминлаш зарурлигига урғу бердилар. Бу борада ортқича қозғозбозлик ва сарсонгарчиликка чек қўйиш кераклигини таъкидладилар.

Ҳисоб-китобларга кўра, юртимизда кам таъминланган аҳоли қатлами 12-15 фоизни ташкил этади. Бу муаммога ечим сифатида эса Президентимиз одамларда тадбиркорлик руҳини уйғотиш, айниқса, ёшлар ва аёллар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, инсоннинг ички куч-қуввати ва салоҳиятини тўла рўёбга чиқариш, янги иш ўринлари яратиш бўйича комплекс иқтисодий ва ижтимоий сиёсатни амалга оширишни тақлиф қилди. Шу мақсадда Жаҳон банки, Бирлашган Миллатлар Ташкило-

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASIDA JISMONIY TARBIIYA VA SPORTNI YNADA
TAKOMILLASHTIRISH VA OMMA LASHTIRISH CHORA-TADBIRLARI TUGRISIDA

(Davomi)

Bo'shanlash 1-saxifada)

1. Quyidagilar jismoniy tarbiya va sport tizimini isloх qilishning 2025 йилгача asosiy йўналишлари этиб белгилансин:

жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шугулланаётган аҳолининг умумий сонини 30 фоизгача, спорт ташкилот ва муассасаларида шугулланаётган ёшларнинг умумий сонини 20 фоизгача ошириш;

давлат спорт таълими муассасаларида тренер ва мутахассисларнинг сифат таркиби, хусусан, олий таълим муассасаларида доининг-тест намуналарини олиш тизimini жорий этиш;

кишки Олимпия спорт турлари инфратузилмасини яратиш, ушбу спорт турларини оммавийлаштириш орқали профессионал спортчиларни тайёрлаш тизimini йўлга қўйиш;

Ўзбекистон спорт делегацияларини нуфузли спорт мусобақаларига тизимли тайёрлаш бўйича Тошкент вилояти, Бўстонлик туманида Олимпия тайёргарлик марказини ташкил этиш;

хорижлик спортчи ва мухлис-ларни кенг жалб қилиш ҳамда спорт инфратузилмасидан самарали фойдаланиш мақсадида «хоспиталити хизматлари»ни йўлга қўйиш, «Sport Visa» қўшимча (электрон бўлмаган) кириш визасини жорий этиш;

спорт соҳасида хусусий сектор иштирокини ошириш, шу жумладан, спорт ташкилотларида давлат улушини камайтириш бўйича зарур чоралар белгилаш;

спорт лотереяларини ташкил этиш орқали спортни қўшимча молиялаштириш тизimini кенгайтириш;

хукуқни муҳофаза қилиш органлари ва Курултай Куллар тизимидаги таълим муассасалари, жумладан, «Темурбеклар мактаби» ўқувчи-талабалари учун «Армия ўйинлари» дастурига киритилган спорт турлари бўйича факультатив машғулотлар ва тўғрақарал фаолиятини йўлга қўйиш;

жисмоний тарбия-соғломлаштириш, спорт иншоотлари ва муассасаларининг бошқарув тизимида замонавий ахборот коммуникация технологияларини кенг жорий этиш, жумладан, «Sport.uz» ахборот тизими орқали спорт иншоотларининг телекоммуникация тармоқларига улаштини таъминлаш;

миллий спорт турларини ривожлантириш ва оммавийлигини ошириш, уларни Осиё ва Олимпия ўйинлари дастурларига киритиш бўйича тизимли чора-тадбирларни амалга ошириш.

тиббий ва фармакологик таъминотни йўлга қўйиш;

спорт турлари бўйича 18 ёшгача бўлган ҳудудий тарма жамоа аъзоларини ҳудудий болалар кўп тармоқли тиббиёт марказларининг ўсмирлар бўлимларида ва ундан катта ёшдаги ҳудудий тарма жамоа аъзоларини туман (шаҳар) кўп тармоқли марказий поликлиникаларида мунтазам равишда чуқурлаштирилган тиббий куриқдан ўтказиб бориш механизмни жорий этиш;

2020 йил 1 февралдан бошлаб босқичма-босқич олимпия спорт турлари бўйича республика спорт мусобақаларида доининг-тест намуналарини олиш тизimini жорий этиш;

кишки Олимпия спорт турлари инфратузилмасини яратиш, ушбу спорт турларини оммавийлаштириш орқали профессионал спортчиларни тайёрлаш тизimini йўлга қўйиш;

Ўзбекистон спорт делегацияларини нуфузли спорт мусобақаларига тизимли тайёрлаш бўйича Тошкент вилояти, Бўстонлик туманида Олимпия тайёргарлик марказини ташкил этиш;

хорижлик спортчи ва мухлис-ларни кенг жалб қилиш ҳамда спорт инфратузилмасидан самарали фойдаланиш мақсадида «хоспиталити хизматлари»ни йўлга қўйиш, «Sport Visa» қўшимча (электрон бўлмаган) кириш визасини жорий этиш;

спорт соҳасида хусусий сектор иштирокини ошириш, шу жумладан, спорт ташкилотларида давлат улушини камайтириш бўйича зарур чоралар белгилаш;

спорт лотереяларини ташкил этиш орқали спортни қўшимча молиялаштириш тизimini кенгайтириш;

хукуқни муҳофаза қилиш органлари ва Курултай Куллар тизимидаги таълим муассасалари, жумладан, «Темурбеклар мактаби» ўқувчи-талабалари учун «Армия ўйинлари» дастурига киритилган спорт турлари бўйича факультатив машғулотлар ва тўғрақарал фаолиятини йўлга қўйиш;

жисмоний тарбия-соғломлаштириш, спорт иншоотлари ва муассасаларининг бошқарув тизимида замонавий ахборот коммуникация технологияларини кенг жорий этиш, жумладан, «Sport.uz» ахборот тизими орқали спорт иншоотларининг телекоммуникация тармоқларига улаштини таъминлаш;

миллий спорт турларини ривожлантириш ва оммавийлигини ошириш, уларни Осиё ва Олимпия ўйинлари дастурларига киритиш бўйича тизимли чора-тадбирларни амалга ошириш.

2. Quyidagilar: Ўзбекистон Республикасида жисмоний тарбия ва спортни 2025 йилгача ривожлантириш концепцияси (кейинги ўринларда – Концепция) 1-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Республикасида жисмоний тарбия ва спортни 2025 йилгача ривожлантириш концепциясининг мақсадли кўрсаткичлари 2-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Республикасида жисмоний тарбия ва спортни 2025 йилгача ривожлантириш концепциясининг 2020 йилда амалга ошириш бўйича «Йўл харитаси» 3-иловага мувофиқ;

Республика туман (шаҳар) ларини устувор, истикболдаги, ривожланаётган спорт турларига ихтисослаштириш рўйхати 4-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Белгилансинки, Концепцияда назарда тутилган мақсадли кўрсаткичлар ва асосий йўналишлар ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлигининг асосланган ҳисоб-китобларига асосан, шунингдек, ушбу тадбирларни молиялаштириш учун ажратилган бюджет маблағлари доирасида Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган «Йўл харитаси» орқали босқичма-босқич амалга оширилади.

3. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унда мувофиқ:

ҳар йили 1 ноябрга қадар келгуси йил учун спорт ва оммавий жисмоний тарбия тадбирларининг республика календар режаси (кейинги ўринларда – республика календар режаси) спорт турлари бўйича федерациялар (уюшмалар) тақдимномаси асосида Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги томонидан шакллантирилади ва Вазирлар Маҳкамасига тасдиқлаш учун киритилади;

республика календар режасида белгиланган харажатлар таркибида Ўзбекистон Миллий Олимпия қўмитаси, спорт турлари бўйича федерациялар (уюшмалар)нинг фаолияти билан боглиқ харажатлар, шунингдек, спортчиларни сўғурталаш харажатлари назарда тутилади;

тасдиқланган республика календар режасига асосан ҳудудий ҳамда туман (шаҳар) спорт ва оммавий жисмоний тарбия тадбирларининг календар режалари тегишли равишда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, Тошкент шаҳар ва туман (шаҳар) хокимликлари томонидан ҳар йили 1 декабрга қадар тасдиқланади;

спортчи ёшларни саралаш ва катта спортга иқтидорли спортчиларни танлаб олиш (селекция), спорт захирасини шакллантириш тизimini йўлга қўйиш, ёшлар орасида спортни оммавийлаштиришда юқори натижаларга эришиш мақсадида ҳудудларнинг ўзига ҳо хусусиятлар, аҳолининг қизиқиши ва хоҳиш-истакларидан келиб чиқиб, умумтаълим мактаблари олий таълим муассасалари камида биттадан устувор, ис-

тиқбоддаги, ривожланаётган, шу жумладан, миллий спорт турларига ихтисослаштирилади;

ички ишлар органлари профилактика (катта) инспекторларининг жамоат тартибини сақлаш бўйича ёрдамчилари бириктирилган ҳудудларда, шу жумладан, маҳалла фуқаролар йиғинларида аҳолини, айниқса, ёшларни жисмоний тарбия ва спортга жалб этиш бўйича масъул этиб белгиланади.

4. Белгилаб қўйилсинки, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоятлар, Тошкент шаҳар ва туман (шаҳар) хокимлари: жисмоний тарбия ва спорт муассасаларини қўллаб-қувватлаш ва уларнинг иншоотлари инфратузилмасини ривожлантириш;

Қорақалпоғистон Республикасининг бюджети, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маҳаллий бюджети, туман (шаҳар) бюджетлари даромадларининг прогноздан ошириб бажарилган қисми ҳисобидан маблағларни ҳудудий спорт ва оммавий жисмоний тарбия тадбирларини қўшимча молиялаштириш учун йўналтириш;

республика спорт федерациялари (уюшмалари) билан биргаликда олий таълим муассасаларини спорт турлари бўйича ихтисослаштириш, жисмоний тарбия ва спорт билан шугулланиш учун зарур шарт-шароитлар яратиш, шунингдек, «Жисмоний тайёргарлик даражаси» синовларини ўтказиш, аҳоли ва ёшлар ўртасида бу борада олиб борилаётган ишлар самаралорининг ҳар чоракда муҳокама этиб бориш;

тегишли ҳудудда жисмоний тарбия ва спорт соҳасини ривожлантириш ҳамда жисмоний тарбия-соғломлаштириш ва спорт ташкилотларидаги мавжуд муаммоларни бартараф этиш бўйича масъул ҳисобланади.

5. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар хокимликлари, вазирлик, идора ва ташкилотлар, ўз тасарруфида бўлган ёки тегишли ҳудудда жойлашган очик спорт объектлари (стадион, футбол майдони ва бошқа спорт объектлари) ҳамда истироҳат боғчалари (хусусий тадбиркорлик субъектларига тегишли объектлар бундан мустасно) аҳолининг югуриш, юриш ва бадантарбия турлари билан бепул шугулланиш учун шароит яратсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлигининг: вазирлик марказий аппарати тузилмасидаги жисмоний тарбия ва спорт соҳасида мониторинг бошқармаси негизида Ички аудит ва молиявий назорат бошқармасини ташкил этиш;

спорт паспортини расмийлаштириш ва бериш учун йи-

гимни пул тўлови амалга оширилаётган кундаги базавий ҳисоблаш миқдорининг 50 фоизи миқдориди белгилаш;

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Молия вазирлиги билан келишилган ҳолда таълим муассасаларининг спорт иншоотларини, уларда реконструкция қилиш, капитал таъмирлаш ва жиҳозлаш бўйича инвестиция мажбуриятини олган ҳолда, ўқув машғулотларидан бўш вақтда тадбиркорлик субъектларига фойдаланишга бериш;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишилган ҳолда спорт лотереяларини ташкил этиш ва юридик шахслар томонидан спорт лотереяларини ўтказишдан олинган даромаднинг 10 фоизгача бўлган қисmini бюджетдан ташқари «Спорт» махсус ҳисоб рақами маблағларини шакллантиришнинг қўшимча манбаси этиб белгилаш тўғрисидаги тақдирлари маъқуллансин.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Жисмоний тарбия ва спорт вазирлигининг туман ва шаҳар бўлимлари моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тизимдаги спорт мактаблари ва коллежлари ўқув синф ва лаборатория хоналари ҳамда ётоқхоналарини жиҳозлаш учун Жисмоний тарбия ва спорт вазирлигининг бюджетдан ташқари «Спорт» махсус ҳисоб рақамига 2020 йилда Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг қўшимча манбалари ҳисобидан 50 миллиард сўм маблағ ажратсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги, Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Молия вазирлиги ҳамда «Миллий банк» АЖ жисмоний тарбия-соғломлаштириш ва спорт иншоотларини барпо этиш лойиҳаларини молиялаштириш учун 200 миллион евро, шу жумладан, 2020 йилда 50 миллион евро миқдориди халқаро молия институтлари ва хорижий банкларнинг кредит маблағларини (кейинги ўринларда – кредит маблағлари) жалб қилсин.

9. Белгилаб қўйилсинки, лойиҳа ташаббускорларига: 2020-2021 йилларда жисмоний тарбия-соғломлаштириш ва спорт иншоотларини барпо этиш учун ажратиладиган тижорат банкларининг суммаси 10 миллиард сўмдан, фоиз ставкаси Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг қайта молиялаштириш ставкасининг 1,5 бараваридан ошмайдиган миллий валютадаги кредитлар учун – асосий ставкадан ошадиган, лекин 8 фоиз пунктдан кўп бўлмаган қисми Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жағмармаси томонидан қоплаб берилади;

(Davomi 15-saxifada)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASIDA JISMONIY TARBIA VA SPORTNI YANA TAKOMILLASHTIRISH VA OMMA LASHTIRISH CHORA-TADBIRLARI TUG'RSIDA

(Davomi.)

Bo'shlaniishi 14-saxifada)

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ушбу имтиёзлар учун зарур бўлган маблағларни Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармасига белгиланган тартибда ажратсин;

кредит маблағлари жисмоний тарбия-соғломлаштириш ва спорт иншоотларини барпо этишда инновацион технологияларга асосланган, арзон, энергия тежамкор ва тез барпо этиладиган енгил конструкция ва материаллардан фойдаланишни назарда tutuvchi namunaviy loyihalarni amalga oshirish uchun ajratiladi.

Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги ҳамда Қурилиш вазирлиги Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда лойиҳа ташкилотларини жалб қилган ҳолда бир ой муддатда илгор хорижий давлатлар тажрибаси, таълим муассасалари ва бошқа объектларнинг қуввати ҳамда мазкур бандда кўрсатилган талаблардан келиб чиқиб, хар бир спорт турлари бўйича барпо этиладиган спорт объектларининг намунавий лойиҳаларини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда тасдиқла-нишни таъминласин.

10. 2020 йилда халқаро мо-лия институтлари ва хорижий банкларнинг кредитлари ҳисобидан республика ҳудудларида жисмоний тарбия-соғломлаш-тириш ва спорт иншоотларини барпо этиш бўйича истиқбол-ли лойиҳаларининг йиғма кўр-саткичлари 5-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

11. Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги Молия вазирлиги ҳамда Бандлик ва меҳнат муносабатла-ри вазирлиги билан биргаликда уч ой муддатда қуйидагиларни:

Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги таркибидagi спорт таълими муассасаларининг штат бирликлари доирасида спорт диетологи, спорт психологи, спорт фармакологи, массажи ва селекция бўйича тренер ла-во-зимлари ҳамда республика олий спорт маҳорати мактабларида хар бир спорт тури бўйича Бош тренер-селекционер ла-во-зимини жорий этиш;

спорт муассасаларининг ха-ражатлар сметасида назарда тутилган маблағлар доирасида спорт тайёргарлигидан ўтаётган ўқувчи-спортчининг спортла-ги натижалари яхшиланганда ва у бошқа юқори даражадаги спорт таълими муассасасига ўтказилганда, уни тайёрлаган тренерга бир ойлик иш хақи миқдориди бир марталик му-кофот пули тўлаш;

спорт мактаблари эришган на-

тижаларига кўра улар мақомини қайта кўриб чиқиш ва белгилаш тартибининг назарда tutuvchi Xu-кумат қарори лойиҳасини Ўзбе-кистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

12. Ўзбекистон Республика-си Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги, Халқ таълими ва-зирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим ва-зирлиги, Молия ва-зир-лигининг 2020 йил 1 феврал-дан бошлаб спорт соҳасидаги ютуқларни муносиб равишда рағбатлантиришни назарда tu-тувchi қуйидаги тақдифларига розилик берилсин:

а) олимпия ва паралимпия спорт турлари бўйича Олимпия ва Паралимпия ҳамда Осиё ва Параосиё ўйинлари, жаҳон, Осиё ва республика чемпионат-ларида охириги уч йилда ғолиб ва совриндор (1-3 ўрин) бўлган спортчи-ўқувчиларни Ўзбе-кистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган олий таъ-лим муассасаларига (тиббиёт йў-налишидан ташқари) қўшимча давлат гранти асосида имти-хон синовларисиз қабул қилиш;

б) «Болалар спорт ўйинла-ри»нинг жамоавий ўйин турлари бўйича республика босқичи: ғолибларига (1-ўрин) олий таълим муассасаларига кириш имтихонларида соҳа бўйича му-тахассислик фанидан максимал балл олиш ҳуқуқини берувчи, уч йил муддат давомида амал қилувчи сертификат тақдим қилиш;

ғолиб ва совриндорларни (1-3-ўрин) тайёрлаган жисмоний тарбия фаи ўқитувчи-ларини республика календарь режасида назарда тутилган маб-лағлар ҳисобидан эғаллаган 1-ўрин учун меҳнатта ҳақ тў-лаш энг кам миқдорининг – 6 баравари, 2-ўрин учун – 4 бара-вари, 3-ўрин учун – 3 баравари миқдориди бир марталик пул мукофотлари билан тақдирлаш;

в) умумий ўрта таълим мак-таблари ўқувчилари ўртасида ўтказиладиган жисмоний тарбия фаи олимпиадасининг ғолиб ва совриндорларини (1-3 ўрин) тай-ёрлаган жисмоний тарбия фаи ўқитувчилари ва спорт таълим муассасаларининг тренерлари малака аттестациясига жалб этилмасдан, уларга:

туман (шаҳар) босқичи ғо-либ ва совриндорларини (1-3 ўрин) тайёрлагани учун – ик-кинчи малака тоифасини;

вилоят босқичи ғолиб ва совриндорларини (1-3 ўрин) тайёрлагани учун – биринчи малака тоифасини;

республика ва халқаро му-собекалар ғолиб ва совриндор-ларини (1-3 ўрин) тайёрлагани учун – олий малака тоифасини тўғридан-тўғри бериш;

г) олимпия спорт турлари бў-йича республика (1-ўрин) ва хал-қаро мусобекаларда (Олимпия ва Паралимпия ўйинларида, Осиё ва Параосиё ўйинларида, жаҳон

чемпионатида ва Осиё чемпио-натида 1-3 ўринлар) ғолиб чи-ккан олий таълим муассасалари талабаларини тайёрлаган жисмо-ний тарбия ва спорт йўналиши-даги кафедралар ўқитувчиларига навбатдаги илмий унвонларни (доцент, профессор) тўғридан-тўғри бериш.

13. Ўзбекистон Республика-си Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги ҳамда Молия ва-зир-лигининг:

спорт мактабларининг ўқув дастурларида ўқув машқлар соатини қисқартириш ҳисобиға ушбу мактаблардаги тренер-ўқитувчиларининг базавий тариф ставкаси хар ҳафтадаги бевосита ўқув-машқ ишларининг 24 академик соати учун белгилансин;

босқичма-босқич туман (ша-ҳар) болалар ва ўсмирлар спорт мактабларидаги бош ҳисобчи лавозимлари ҳисобидан туман (шаҳар) жисмоний тарбия ва спорт бўлиmlарида марказ-лашган бухгалтерия хизма-тини жорий этиш ҳамда унга туман (шаҳар) спорт ва оммавий жисмоний тарбия тадбирла-рининг календарь режаларини молиялаштириш учун ажратил-ган маблағларнинг ҳисобини юритишни юқлаш тўғрисидаги тақдифлари маъқулансин.

14. Ўзбекистон Республика-си Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги тизими бошқарув хо-димларининг умумий чекланган сони доирасида, унинг ҳудудий бошқармалар тўғрисида қў-шимча 28 та бошқарув ходими штат бирликлари киритилсин.

15. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим ва-зирлиги Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги билан бир-галикда 2020/2021 ўқув йилиға кадар олий таълим муассаса-ларининг жисмоний тарбия ва спорт йўналишидаги бакалав-рият таълим йўналишида ва магистратура мутахассисли-ларининг давлат таълим стандарт-лари, малака талаблари ва фан дастурларини тақомиллаш-тирсин ҳамда биттирувчиларға жисмоний тарбия ўқитувчиси ва ихтисослашган спорт тури бўйича тренер квалифика-циясини бериш амалиётини жорий этсин.

16. Ўзбекистон Республика-си Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги:

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими ва-зирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим ва-зир-лиги спорт турлари бўйича фе-дерациялар (уюшмалар) билан биргаликда ҳудудларда ихти-сослаштирилган туман (шаҳар), умумтаълим мактаблари ҳамда олий таълим муассасаларини спорт йўналишлари бўйича зарур ўқув адабиётлар, методик қўланмалар ва йўриқномалар билан таъминлаш бўйича тегиш-ли чораларни кўрсин;

Ўзбекистон Республикаси Молия ва-зирлиги ва «Миллий

банк» АЖ билан биргаликда бир ой муддатда жисмоний тар-бия-соғломлаштириш ва спорт иншоотларини барпо этиш лойи-ҳаларини молиялаштириш учун халқаро молия институтлари ва хорижий банклар томонидан ажратилаётган кредитлардан фойдаланиш тартиби тўғрисида-ги низоми тасдиқласин;

Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривож-лантириш ва-зирлиги, Ўзбе-кистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги билан бир-галикда 2020 йилнинг 1 июниға кадар Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги тизимида ягона электрон бошқарув тизимини жорий этишни назарда tutuvchi Хукумат қарори лойиҳасини Ва-зирлар Маҳкамасига киритсин.

Бунда давлат бюджетидан спорт соҳаси учун, шунингдек, спорт ва оммавий жисмоний тар-бия тадбирларининг республика ва ҳудудий календарь режалари учун ажратиладиган маблағлар тақсимланиши ва ишлатилиш-нинг тўлиқ назоратини амалға ошириш, улар бўйича ҳисобот-ларни шакллантириш, спорт муассасаларининг бюджетдан ташқари маблағлар тушумлари-ни назорат қилиш ва ишлатили-ши шаффофлигини таъминлашға алоҳида эътибор қаратилсин.

17. Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги манфаатдор ва-зирликлар ва идоралар билан биргаликда уч ой муддатда қонун ҳужжатлариға ушбу Фармондан келиб чиқади-ган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Ва-зирлар Маҳкамасига тақдифлар киритсин.

18. Мазкур Фармон ижроси қуйидаги тартибда амалға оши-рилсин:

Ўзбекистон Республикаси Бош ва-зирининг ўринбосари А.А.Абдуҳақимов – мазкур Фар-мон ижросини сифатли, тўлиқ ва ўз вақтида таъминлаш, белги-ланган чора-тадбирларни амал-ға ошириш юзасидан масъул ва-зирлик, идора ва ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил қилиш ҳамда мувофиқлаш-тирсин, хар ойда улар раҳбар-ларининг бажарилган ишлар тўғрисидаги ҳисоботларини қабул қилсин ҳамда аниқлан-ган камчиликларни ўз вақтида бартараф этсин;

Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт ва-зирлиги Д.Х.Набиев – Концепция-нинг мақсадли кўрсаткичла-риға эришиш, Концепция ва «Йўл харитаси»ни жорий этиш юзасидан барча зарур чора-лар кўрилишини таъминласин, жисмоний тарбия ва спортни аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида

оммалаштириш борасида спорт турлари бўйича федерациялар (уюшмалар) билан яқиндан ҳам-корлик қилсин, соҳада таъсир-чан жамоатчилик назоратини ташкил этсин, мазкур Фармон-да белгиланган вазиғларни ўз вақтида ва сифатли амалға оши-ришда масъул ташкилотларға услубий ва амалий ёрдам кўрсат-син ҳамда унинг ижроси бўйича хар ойда Ўзбекистон Республи-каси Ва-зирлар Маҳкамасига ахборот киритиб борисин;

Ўзбекистон Республикаси ку-рилиш ва-зирлиги Б.И.Зокоров – ин-новацион технологияларға асо-сланган, арзон, энергия тежамкор ва тез барпо этиладиган енгил конструкция ва материаллардан спорт заллари (бокс, кураш, фитнес, гимнастика), футбол, волейбол, баскетбол, бадмин-тон ва теннис майдонлари-нинг намунавий лойиҳалари ишлаб чиқилишини ҳамда ушбу соҳада мавжуд қурилиш норма ва стандартлари қайта кўриб чиқилишини таъминласин, шу-нингдек, қурилиш-монтаж ишла-ри сифатли бажарилиши устидан давлат архитектура-қурилиш назоратини ўрнатсин;

Қорақалпоғистон Республи-каси Ва-зирлар Кенгаши раиси, вилоятлар, Тошкент шаҳар ва туман (шаҳар) хокимлари – ҳу-дудларни устувор, истиқболдаги ҳамда ривожланаётган спорт турлариға ихтисослаштириш бўйича ишларни самарали ташкил қилсин, спорт ва омма-вий жисмоний тарбия тадбирла-рининг календарь режаларига мувофиқ ҳудудий спорт му-собекаларини тўлиқ ҳажмда молиялаштириш ҳамда юқори савияда ўтказиш бўйича зарур чораларни кўрсинлар;

масъул ва-зирлик, идора ва ташкилотлар раҳбарлари – Кон-цепция ва «Йўл харитаси»да назарда тутилган тадбирларни ўз вақтида, сифатли ва тўлиқ бажариш, жисмоний тарбия-соғломлаштириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш, шу-нингдек, ишчилар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш юзасидан барча чоралар-ни амалға оширсинлар;

Ўзбекистон Миллий ахбо-рот агентлиги бош директори А.К.Қўчимов, Ўзбекистон Мил-лий телерадиокомпанияси раиси в.б. А.Д.Халжаев ҳамда Ўзбе-кистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуни-кациялар агентлиги директори в.б. К.И.Алдамжонов – мазкур Фармоннинг мазмун-моҳияти ва амалий аҳамиятини ёритишға оид мақолалар, брифинглар, пресс-конференциялар, тема-тик телекўрсатувлар ташкил этсинлар.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2020 йил 24 январь

Ер усти метроси – Ўзбекистон транспорт тизимида янги давр

РЕЖАГА КЎРА, ПОЙТАХТИМИЗДА БУНЁД ЭТИЛАЁТГАН УМУМИЙ УЗУНЛИГИ ҚАРИЙБ 55 КИЛОМЕТРДАН ИБОРАТ ЕР УСТИ МЕТРОСИНИНГ 50,5 КИЛОМЕТРИ БАЛАНДЛИГИ 6 МЕТРЛИК ЭСТАКАДАЛАР ОРҚАЛИ ЎТИШИ, 1,6 КИЛОМЕТРИ ЕР УСТИДА ҚУРИЛИШИ БЕЛГИЛАНГАН

Юртимиз, халқимиз ҳаётида ҳар куни ижобий ўзгаришлар, янгиланишлар рўй бермоқдаки, буларнинг барчаси одамларимизнинг турмуш шароитини яхшилаб, уларнинг келажака бўлган ишончини янада мустаҳкамламоқда.

Айниқса, мамлакатимизда Президент ташаббуси билан халқ билан мулоқот қилишнинг бутунлай янги тизими – Халқ қабулхоналари, виртуал қабулхонаси ташкил этилгани, фуқароларнинг реал ҳаётдан хабардор бўлиш, одамларнинг узок йиллик муаммоларини, талаб ва истакларини яқиндан ўрганиш, уларни ўша жойнинг ўзида ҳал этиш, зарур чора-тадбирларни белгилаб, ижтимоий адолатни таъминлаш имконини берди.

Маълумотларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Президентини виртуал қабулхонасига келаётган мурожаатлар таҳлил қилинганда, аризаларнинг аксарияти мамлакатимиз транспорт тизими муаммолари ҳақида эканлиги маълум бўлмоқда. Шу боис юртимизда мазкур соҳани ривожлантириш ва модернизация қилиш, йўловчиларга замонавий транспорт хизмати кўрсатишни кенгайтириш борасида изчил ишлар амалга оширилмоқда.

5 босқичли улкан бунёдкорлик лойиҳаси

Хабарингиз бўлса, 2016 йил 29 ноябр санида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тошкент метрополитени Сергели йўналиши қурилиши» лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинган эди. Мазкур ҳужжатга мувофиқ,

ДАРВОҚЕ...

Пойтахтимизда 1977 йилда барпо этилган ilk метро линиясининг дастлабки узунлиги 12,2 километрдан иборат бўлиб, тўққизта бекатни қамраб олган эди.

Тошкент шаҳри аҳолисининг транспорт тизимидаги талаб ва эҳтиёжлари, пойтахтимизнинг келгуси ривожланиши инobatта олинди, йўловчилар ташиш транспортининг янги — ер усти халқа метро линиясини барпо этиш бўйича ишлар бошлаб юборилди.

— Режага кўра, пойтах-

тимизда бунёд этилаётган умумий узунлиги қарийб 55 километрдан иборат ер усти метросининг 50,5 километри баландлиги 6 метрлик эстакадалар орқали ўтиши, 1,6 километри ер устида қурилиши белгиланган, — дейди «Кўприкқурилиш трести» унитар корхонасининг Лойиҳаларни реализация қилиш гуруҳи бошлиғи ўринбосари Жаҳонгир Набиев. — Умумий қиймати 422 миллион доллардан зиёд лойиҳанинг дастлабки босқичида Тошкент метрополитенининг «Дўстлик-2» бекатидан «Кўйлик» деҳқон бозоригача бўлган етти бекатдан иборат 11 километрли қисми бунёд этилиши мўлжалланди. Иккинчи босқич

«Кўйлик» деҳқон бозори билан «Олмазор» бекатини боғлайди. Учинчи босқичда «Олмазор»дан «Беруний» бекатигача бўлган қисм барпо этилади. Кейинги босқичда ишоот «Беруний»дан «Бодомзор» бекатигача қурилади, сўнгги босқичда «Дўстлик» бекатига уланади.

Ушбу лойиҳа бежиз танланмади

Сўнгги йилларда бутун дунёнинг йирик мегаполисларида бўлгани каби пойтахтимиз автомобиль йўлларида транспорт воситалари сонининг ортиши туфайли тирбанд-

МАВЗУГА ОИД МАЪЛУМОТ:

Ер усти метроси ишга тушгач, Тошкент шаҳри айланма линиясида ҳаракат қиладиган метро кунига 40 минг йўловчини ўз манзилига элтиб қўяди. Лойиҳанинг барча – 5 навбати фойдаланишга топширилгач эса метро кунига ер устидан пойтахтни томоша қилиб ўтадиган 1 миллионга қадар йўловчига хизмат кўрсатади.

шаҳар транспорти юк-ламасини енгиллаштиришга олиб келадиган ушбу лойиҳа танланди.

Сергелидан метрога ўтирган йўловчи «Буюк ипак йўли»гача алмашмасдан етиб олади

Кувонарлиси, ўтган қиска вақт ичида Тошкент метрополитенининг «Дўстлик-2» бекатидан «Кўйлик» деҳқон бозоригача бўлган йўналишида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилиб, ҳозиргача иккита — «Дўстлик-2» ва «Оҳангарон» бекатлари қуриб битказилди. Эътиборли жиҳати, метро қурилиши вақтида янги йўналишлар тушадиган йўлларнинг деярли 90 фоизда автомобиль ҳаракати тўхтатилмади. Бу эса шаҳар аҳолиси ва меҳмонлари учун қулайлик яратиб, пойтахт йўлларида тирбандликлар юзга келиши, бунинг ортидан турли ноқулайлик ва асабозарликлар пайдо бўлишининг олди олинди.

Хабарингиз бўлса, ўтган йилнинг октябрь ойида Президентимиз Шавкат Мирзиёев Тошкент метрополитени Сергели йўналишининг қурилиши билан танишган эди. Давлатимиз раҳбарининг 2016 йил 29 ноябрдаги қарорига мувофиқ барпо этилаётган бу йўл пойтахтимиз транспорт коммуникациясининг яна бир муҳим тармоғи, десак асло муболага бўлмайди. Лойиҳанинг умумий қиймати 82,6 миллион доллар бўлиб, 7 километр темир йўл ва 6 та бекат қурилиши белгиланган. Сергели йўналиши Чилонзор линия-

сининг «Олмазор» бекатига уланади. Шу тариқа катта аҳолига эга туман шаҳар маркази ва бошқа туманлар билан яна бир транспорт воситаси орқали боғланади. Жўмладан, Сергелидан метрога ўтирган йўловчи «Буюк ипак йўли» бекатигача алмашмасдан етиб олиши мумкин.

Шунингдек, Президентимиз Яшнобод туманига ҳам ташириб буюриб, ер усти халқа метросининг қурилиши билан танишган эди. Давлатимиз раҳбари янги келтирилган поездга чиқиб, мазкур бекатлар оралиғида юриб кўрди, станцияларда яратилган шароитларни кўздан кечирди. Давлатимиз раҳбари Тошкент шаҳри ер усти метросининг биринчи босқичи жорий йил Наврўз байрами арафасида ишга туширилиши кераклиги юзасидан масъулларга тегишли кўрсатмалар бераркан, «Ҳар томонлама қулай, арзон ва хавфсиз бўлган мазкур транспорт тармоғи барпо этилиши пойтахтимиз учун улкан иқтисодий-ижтимоий аҳамиятга эга», — дея таъкидлаганди.

Ҳамма қулайлик йўловчи учун хизмат қиладди

Замонавий дунёмизга ҳос бўлган «пробка» сўзи автомобиль йўлларидаги тикилишни англатади ва айни пайтда бу бизни тезкор метро томон охикишга ундамоқда. Зеро, у ерда ҳеч қандай тикилиш ва ортқача қутишларга ўрин қолмайди. Ҳаммаси сиз ўйлагандек ва белгиланган режаларингиз асосида бўлади.

Таъкидлаш лозимки, метро — йирик шаҳарлар учун энг қулай жамоат транспорти саналиб, автомобиль йўлларидаги тирбандликларнинг олдини олиш, одамларни манзилига ўз вақтида ва хавфсиз етказишдан ундан ўтадигани йўқ. Бундан ташқари, аҳоли сонини миллиондан ошган, саноатлашган шаҳарларни тезкор жамоат транспорт хизмати билан қамраб олишнинг энг мақбул йўли ҳам айнан метро орқали амалга ошади. Қолаверса, метро шаҳарларга ўзгача кўрк бағишлаш билан бирга, мамлакатнинг туристик жозибасини ошириб, сайёҳлар оқимининг ортишига бевосита хизмат қиладди. Шунга қарамай, қурилиши анча қимматга тушадиган бу транспорт воситаси дунёнинг 71 та мамлакатидоғина мавжуд.

Шу нуқтага назардан, Тошкент шаҳрида қуриладиган ер усти метроси бекатларида йўловчиларга қулайлик яратувчи замонавий технологиялар, йўлқирани электрон тўлаш имконини берувчи турникетлар ва эскалатор билан жиҳозланади. Қолаверса, мазкур транспорт тури маълум маънода шаҳар атрофи бўйлаб, маҳаллий аҳоли, сайёҳлар учун сафар, экскурсия қилиш учун қулай восита ҳисобланади.

Саъдулло ТУРСУНОВ
«Mahalla»

Жорий йил спорт мажмуаларини барпо этишга 200 миллион доллар маблағ йўналтирилади.

Нодавлат ўқув муассасалари — соҳа истиқболи

Ахборот тизими уни юқори босқичга олиб чиқади

Мамлакатимизда сўнгги йилларда нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш, соҳага давлат-хусусий шерикчиликнинг самарали механизмларини жорий этиш, бу борада илғор хорижий тажрибаларни ўрганиш бўйича қатор янгиликларга қўл урилди. Бу бежиз эмас. Сабаби, яқин-яқингача талбиркорларга нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш учун лицензия беришнинг марказлашиб кетгани оғир муаммага айланди.

Давлатимиз раҳбари томонидан бу масалага жиддий эътибор қаратилиб, мутасадди вазирлик ва идораларга топшириқлар берилгани, тегишли хужжатлар қабул қилингани соҳада туб бурилиш ясади. Жумладан, Президентимизнинг 2017 йил 15 сентябрдаги «Нодавлат таълим хизматларини кўрсатиш фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида», Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 27 мартда «Нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорлари асосида нодавлат таълим муассасаларини ташкил қилиш жараё-

ни янада соддалаштирилди, лицензия талабгорларининг мурожаатларини қисқа муддатларда қўриб чиқиш белгиланган бўлди. Айни чоғда Давлат хизматлари марказлари ва Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали лицензия талабгорлари хужжатларини қабул қилишнинг электрон тизими йўлга қўйилди. Лицензия жараёни 30 кунни ташкил этарди. Ўз навбатида, лицензия олиш учун керак бўлган хужжатлар сони соддалаштирилиб, 9 тадан 5 тага камайтирилди. Барча юридик шахслар ташкилий-хукукий шаклларида қатъи назар нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш соҳасидаги фаолиятини олиб бориш учун лицензия олиш ҳукукига эга эканлиги мустахкамлаб қўйилди.

Ютуқ ва муаммолар

Бугунги кунда Вазирлар Маҳкамаси Нодавлат таълим муассасалари фаолиятини лицензиялаш комиссияси томонидан таълим фаолиятини амалга ошириш учун лицензия берилган юридик

шахслар сони 2655 тани ташкил этиб, шундан 1255 таси мактабгача таълим, 127 таси умумий ўрта таълим, 501 таси мактабдан ташқари, 770 таси кадрлар малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш, 2 таси олий таълим турлари бўйича фаолият олиб боради. Кўриниб турибдики, улар орасида давлат-хусусий шерикчилик асосида мактабгача таълим муассасалари ташкил этиш бирмунча яхши йўлга қўйилган. Аммо, шунга қарамай, республикаимизнинг ҳар бир вилоятида нодавлат мактабгача таълим муассасалари фаолият юритаётган бўлса-да, уларга бўлган эҳтиёж ҳали қатталигини ёддан чиқариб бўлмайди.

Ўз навбатида, республикаимизда нодавлат мактаблар сони ҳам ўсиб бормоқда. Хўш, бун-

дай таълим маскани қандай афзалликларга эга? Аввало, нодавлат мактабларда яратилган шарт-шароитлар барча талабаларга жавоб беради. Уларда қўллангиласан ўқув режа ҳамда ўқув дастурлари асосида ҳар бир ўқувчига алоҳида-индивидуал ёндашилади. Қизиқишлари ва иштиёқидан келиб чиқиб таълим берилади, икки-учта хорижий тил ўргатилади ва ҳоказо.

Бирок бу борада муаммолар ҳам етарли эканини қайд этмай илож йўқ. Хусусан, шу кунга қадар республикаимизда нодавлат ўрта-махсус (колледж ва лицейлар) ўқув юртлари йўқлиги ва олий (институт ва университетлар) таълим муассасалари эса аптои 2 талгини тилга олиш жоиз. Давлат олий таълим даргоҳларига ажратилган квоталар эса таълим олмақчи бўлган ёшларимизнинг 9-10 фоизинигина қамраб олаётган. Мазкур ҳолат уларни чет эл университетлари, асарият ҳолларда қўшни давлатларда ташкил этилган нодавлат олий таълим муассасаларида таълим олишга мажбур қилаётган.

Очиқлик ва шаффофлик таъминланади

Жорий йилдан соҳага яна бир янгилик кириб келади. Гап шундаки, Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 декабрдаги «Нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига кўра, 2020 йил 1 октябрга қадар «Нодавлат таълимни бошқариш ахборот тизими» яратилиши белгиланган. Ушбу тизимнинг аҳамияти сифатида шунинг қайд этиш керакки, ундан нодавлат таълим ташкилоти, унинг таълим олувчилари, педагоглари ва таълим-тарбия жараёни тўғрисидаги ишончли маълумотлар жой олади ҳамда бунинг натижасида ушбу муассаса фаолиятининг шаффофлиги, очиклиги, у ҳақидаги ахборотларнинг тўғри ва аниқлиги таъминланади.

Шу муносабат билан жорий йил 1 октябрдан бошлаб,

нодавлат таълим ташкилотлари лицензия олганларидан кейинги лицензия талаблари ва шартларидан бирига кўра, мазкур ишончли маълумотни ахборот тизимига киритиш учун Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекциясига ёзма ёки электрон шаклда тақдим этилади. Демак, ахборот тизимидаги маълумотларнинг ишончлилиги бевосита мазкур давлат инспекцияси томонидан назорат қилинади. Агар улар лицензия олган кундан бошлаб

ўттиз кун давомида ахборот тизимида ушбу маълумот бўлмаса, нодавлат таълим ташкилоти лицензиясининг амал қилишини тўхтатиш ёки тугатиш учун асос пайдо бўлади.

Қарорда кўрсатилишича, кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича нодавлат таълим оланлик тўғрисида давлат намунасидаги хужжатлар бланкалари нодавлат таълим ташкилотлари битирувчиларига ахборот тизимига киритилган маълумотлар асосида берилади.

Белгиланган вазифалардан яна бири, ишчи гуруҳлар ташкил этган ҳолда, республика ҳудудларида фаолият юритаётган нодавлат таълим ташкилотларини тўлиқ ҳаётдан ўтказиш, тегишли лицензия олмадсан фаолият юритаётган нодавлат таълим ташкилотларини қонуний тадбиркорлик фаолияти билан шугулланишини таъминлаш, нодавлат таълим ташкилотларининг фаолиятини тизимли равишда ўрганиб бориш чоралари кўрилади. Ҳаглов натижасида эса аниқланган барча нодавлат таълим ташкилотлари ахборот тизимига киритилиши таъминланади.

Бир сўз билан айтганда, янги ахборот тизими соҳани янада ривожлантиришда яқиндан қўмак беради.

Рақобат бор жойда ўсиш бўлади, ўсиш бор жойда сифат бўлади, сифат бор жойда эса натижа бўлади. Таълим соҳасида ҳам бу ҳусусий ўқув муассасалари мисолида ўзини оқлайди. Бунинг учун нодавлат таълим тизимини ривожлантиришга жиддий эътибор қаратиш талаб этилади. Ўнг муҳими, миллий кадрлар ва замонавий ютуқларни ўзида жамлаган илм масканларидан буюк аждодларга муносиб, Ватан равнақида улкан ҳисса қўша оладиган авлодлар етиштириш чикади.

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси билан ҳамкорликда Тўлқин ШЕРНАЕВ тайёрлади.

ДАРВОҚЕ...

СИНГАПУР ТАЪЛИМ ТИЗИМИ НИМАГА АСОСЛАНГАН?

Илғор технологиялар соҳасида мутахассислар тайёрлашга жиддий эътибор қаратилгани натижасида Сингапур сўнгги йилларда илмий-техник ривожланиш соҳасида жаҳонда етакчи мамлакатлардан бирига айланди. PIRLS тадқиқотида (Ифодали ўқиш ютуқларини ўрганувчи халқаро тадқиқот ташкилоти) ушбу мамлакат аҳолисининг саводхонлиги дунёдаги энг юқори кўрсаткичлардан бири ҳисобланади.

Сингапурда ўқувчиларни мактабга қабул қилиш 6 ёшдан бошланади. Бошланғич мактабда талабалар математика, инглиз тили, этика, мусиқа ва жисмоний тарбия каби фанлардан асосий билимларни олади. 6-синф охирида улар ўрта мактабда ўқишни давом эттиришга рухсат берувчи PSLE якуний имтиҳонини топширадилар. Имтиҳон инглиз, она тили, математика ва табиий фанлар бўйича ўқувчиларнинг билим даражасини текширишга қаратилган.

Ўрта умумий таълим 4 йил давом этади. Ушбу босқичда талабалар техник соҳани, бухгалтерия ҳисоби, шунингдек давлат ва

хорижий тилларини ўрганишга ихтисослашган йўналишлардан бирини танлашлари мумкин. Бу босқичдан сўнг умумтаълим мактаблари битирувчилари техникумларга (3 йиллик) ёки техник институтларга (ўқиш муддати - 2 йил) ўқишга қабул қилинади. Ўқишни тугатган битирувчиларга ишга жойлашиш имконини берадиган диплом берилади. Шунингдек, бу босқичдан сўнг битирувчилар олий таълим муассасаларида ҳам ўқишларини давом эттиришлари мумкин.

Сингапур таълим тизимининг асосий афзаллиги — ўқитувчилар таркибини танлашдир. Таълим вазирлиги ўрта мактаб битирувчилари орасидан энг иқтидорларини ўқитувчилик касби учун танлаб олади. Улар ўқитувчи иш ҳақининг 60 фоизига тенг бўлган стипендия олишади ва камида уч йил давомиде педагогик билим берилади. Бундан ташқари, Сингапурнинг мактабларида тажрибали ўқитувчилар янги келган ўқитувчиларни «шоғирдликка» олиш, мураббийлик тизими ташкил этилган.

Ўзбекистоннинг кўплаб соҳалари 2020 йил якунигача рақамлаштирилади.

Орол ортга чекинса ҳам, лекин инсон чекинмайди

Қахратон қиш бўлса-да, Орол денгизининг қуриган майдонларида меҳнат қайнамоқда. Жорий йилда 700 минг гектар майдонда ўрмон барпо қилиш мўлжалланган бўлиб, бугунги кунга қадар (2020 йил 11 январь кунги маълумот) қарийб 200 минг гектарга яқин майдонда кўчат ўтказиш ва уруғ сепиш орқали ўрмонлаштириш тадбирлари бажарилди. Уруғ сепиш ишлари замонавий тракторлар ҳамда самолётлар орқали амалга оширилмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси Ўрмон хўжалиги кўмитаси маълумотида кўра, ҳозирги кунга қадар 33 минг 577 гектар ер экинга тайёрланган, мавсумда 2400 тонна чўл ўсимликлари (саксовул, қандим, қорабарақ ва ҳ.) уруғларини тайёрлаш режа қилинган бўлиб, шундан 1500 тоннага яқин уруғ йиғилган. Уруғ тайёрлаш ишларига эса, асосан, Мўйноқ тумани аҳолиси жалб қилинган. Бунинг учун 5 млрд. сўм маблағ ажратилган.

Оролни қутқаришга олимлар ҳам жалб этилмоқда

— Ўтган йили Оролнинг қуриган майдонидан 400 минг гектарга саксовул, 64 минг гектарга бошқа чўл ўсимликлари экилган эди, — дейди **Ўзбекистон Республикаси Давлат Ўрмон хўжалиги кўмитаси раиси Нисомиддин Бакиров**. — Бу йил Орол муаммосини ҳал этиш ишларида вилоятлардан 500 нафарда яқин ҳашарчилар ихтиёрий равишда ёрдам беришяпти. Шунингдек, Республика ўрмон хўжалиқларидан 600 нафар мутахассис ёрдамга келишиди. Оролнинг шўр ерларига саксовул экиб, Ўзбекистоннинг бошқа ҳудудларидаги чўлларини ҳам ободонлаштириш устида ишлаган эканмиз, қутулган натижага эриша олмаймиз. Саксовул — табиатнинг мўъжизаси. 8 ёшдаги саксовул 10-12 тонна зарарли кўмин сақлайди. Зарарли кўм, асосан, тузлардан иборат. Саксовул уруғи икки йилгача кўмда ўзини сақлаб тура олади. Саксовул ўсган жойда гумус пайдо бўлиши бошлайди. Гумус пайдо бўлган ерда эса бошқа ўсимликлар ҳам ўсиб чиқади. Охириги икки йилда шу ҳудудда ёввойи ҳайвонлар ва қушлар кўпайиши бошлады. Чорвачилик ҳам ривожланмоқда. Ҳозир биз бу ерларга олимларни ҳам жалб қилмоқдамиз, улар саксовуллар орасига доривор ўсимликларни экиш, асалари уяларини кўпайтириш, чорвачиликни ривожлантириш бўйича тадқиқотлар олиб борапти.

Дарвоқе, бугун Оролдан учган захарли тузлар гармсел шамоллари орқали юртимизнинг бошқа ҳудудларига ҳам тарқаб, кишлоқ хўжалиги ҳосилдорлигини 20-30 фоизга камайтириб юбормоқда. Экилаётган чўл ўсимликлари ана шундай салбий ҳолатларнинг олдини олади.

Мўйноқда саноат ривожланмоқда

— Охириги бир йил ичида Мўйноқда қатта ўзгаришлар бўлди, — дейди **Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси Каҳрамон Сариев**. — Улардан бири са-

ноатни, яъни тадбиркорликни ривожлантириш йўлга қўйилганидир. Жумладан, шприц ишлаб чиқаришга 3 млн. 500 минг долларли инвестиция киритилди. 2019 йилда биз маҳаллий бюджет ҳисобидан 476 млрд. сўм инвестиция жалб қилган ҳолда 93 та ижтимоий соҳа объектларида янги қурилишлар, реконструкция ишларини олиб бордик. Қорақалпоғистон Республикасининг 45 та қишлоғида «Обод қишлоқ» дастурини амалга оширдик.

— Беvosита Президентимиз ташаббуси билан Мўйноқ тумани ва Оролнинг қуриган ҳудудларида улкан ишлар олиб боришмоқда, — дейди **Қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, академик, ФВВ полковниги Зиновий Новицкий**. — Бу ишларни бизнинг кўпини мамла-

катлар ҳам қўллаб-қувватлашлари керак. Шу жумладан, Қозоғистон ҳам. Биргаликда ишлаган ҳолда, яқин келажакда ягона тизимни ишлаб чиқиш зарур. Шунда ягона илмий тавсиянома ишлаб чиқиладди, муаммолар ҳам ҳал этилади.

Мўйноқ туманида 1000 гектар, Қораўзақ туманида 2000 гектар яйлов яратмоқчимиз. Бу борадаги ишлар аллақачон бошланган. Айни пайтда Мўйноққа 800 гектар яйлов учун экин экилган.

Меҳр Оролни қутқаради

Яқинда Мўйноқ туманида қатор вазирлик, идора ва ташкилотлар вакиллари иштирокида «Меҳр Оролни қутқаради» лойиҳаси ўтказилди. Минглаб ёшлар Оролнинг қуриб қолган майдонига саксовул кўчатларини экишда иштирок этди.

— Бундай ажойиб об-ҳавода саксовул экишининг ўзгача завқи бўларкан, — дейди **Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи Марказий Кенгаши раиси Алишер Саъдуллаев**. — Дарахт экиш қатта савоблардан бири деб тарбия қилишган бобо-буваларимиз. Худо хоҳласа, бу бўш майдонлар саксовул, флора ва фауна билан тўлиб-тошса, бу — биз учун қатта бахт!

Яна бир муҳим жиҳат — ҳозирда саксовуллар экиляпти, лекин уни асраш учун ҳам етарлича билим керак. Шунинг учун биз махсус экобригадаларни тuzиб, унда волонтерлар билан ёрдам беришни режалаштирмоқдамиз.

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи Марказий Кенгаши матбуот хизматининг маълумотида кўра, Оролнинг қуриб қолган майдонига саксовул кўчатлари экиш бўйича «Фидойи Ёшлар отрядлари» тузилиб, «Орол Ёшлари» доимий экспедицияси ва Орол денгизи бўйида Ёшлар туристик зонасини ташкил қилиш, Халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда Марказий

Осиё Ёшларининг «Оролни қутқарайлик» мавзусида илмий-амалий конференциясини ўтказиш, Қорақалпоғистонни ижтимоий, иқтисодий ва инновацион ривожлантириш бўйича «Ёшларнинг инновацион ғоялари» саммити ташкил этиш бўйича қўшимча чоралар кўриш белгиланган.

Қорақалпоғистон ҳудудида қушларнинг 137 та янги тури аниқланди

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Қорақалпоғистон бўлими Қорақалпоқ табиий фанлар илмий-тадқиқот институтини олимлари томонидан Қорақалпоғистон ҳудудида ўтказилган тадқиқот натижалари бўйича қушларнинг 137 та янги тури аниқланган. Жумладан, минтақа орнитофаунаси учун янги 10 та тур фанда расман қайд этилган.

Бугун Оролнинг қуриган тубига экилаётган чўл ўсимликлари ҳам келгусида минтақада ниҳоятда яхши чўл экотизимининг яратилишига замин яратади.

Биология фанлари доктори Света Мамбетуллаеванинг таъкидлашича, Оролбўйи минтақасида аввал учрамаган бегунок, шарк қлушаси, узун думличиттак, кичикбалкичи қуш, қатгачиттак, кичикчипор кизилиштон, қулранг қаклик, снегирь каби янги қуш турлари пайдо бўлган.

Кейинги пайтларда Қорақалпоғистон ҳудудидаги қўлларга фламинго қушлари кўпайиш учун ҳам кела бошлады. Жумладан, Мўйноқ кўлтиғидаги қўллар тизими бўлган Судочье, Сарикамиш, Жалтирбас, Шегекўл каби қўллар фламинголارнинг кўпайиши учун ниҳоятда қулай жойлар

хисобланади.

Ҳозирги вақтда Қорақалпоғистон ҳудудида ҳисобга олинган 40 та қуш тури Ўзбекистон Республикасининг «Қизил китоби»га киритилган. Яқин вақтларда Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудида 885 минг гектар майдонга эга бўлган янги 4 та — «Судочьекўли тизими» (84,7 минг гектар), «Ақпеткей» (58,8 минг гектар), «Белтау» (188,3 минг гектар), «Междуречье Ақларё — Қазакларё» (22,2 минг гектар) буюртмаҳоналари ташкил қилиниши бўйича кенг қўламли ишлар олиб боришмоқда. Ушбу буюртмаҳоналар биохилмаҳилликнинг янада ривожланишига кенг имкон яратади.

«Қизил китоб»га киритилган туёқшлар кўпайтирилади

Қорақалпоғистонлик олимлар Ўзбекистон Республикасининг «Қизил китоби»га киритилган ноёб ва йўқолиб кетиш хавфи остида бўлган ёввойи туёқш хайвонлар (қулон, жайрон, Пржевальский оти, сайёк) ни Оролнинг қуриган майдонига ҳосил бўлган ўрмонзорларда ярим эркин шароитда кўпайтириш ва кейинчалик уларни ёввойи табиатга қайтариб юбориш бўйича лойиҳа тақлифларини илгари сурмоқда.

— Лойиҳамиз мақсади — Оролбўйи ҳудудида туёқшларнинг ноёб турларини тиклаш ва қайта тиклаш бўйича пилотаж яратилишидир, — дейди **лоиҳа ташаббускорларидан бири, Қорақалпоқ давлат университети доценти, биология фанлари бўйича фалсафа доктори Арзигул Кидирбаева**. — Унда туёқшларнинг ноёб турларини тиклашнинг тақлиф қилмоқдамиз. Биз ҳозирда учта ёввойи хайвон турини кўпайтиришга мўлжалланган волтер мажмуаси лойиҳасини яратганмиз. Айнан Оролнинг қуриган тубида ҳосил бўлган ўрмонзорни таълашганимиздан сабаб, бу ерда табиий ўт-ем базаси мўл, табиий сув ҳавзаси — Жалтирбас кўли бор. Келгусида Оролбўйи халқаро инновация маркази билан бирга беш минг гектар майдонда туёқшлар учун озуқа эканларини экамиз.

Бундан 20 йиллар аввал Орол денгизининг қуриган тубида 28 минг гектар майдонда экилган саксовулзорлар орасида ҳозирда ҳайвонот ва қушларнинг қўллаб турлари пайдо бўлган. Бугун Оролнинг қуриган тубига экилаётган чўл ўсимликлари ҳам келгусида минтақада ниҳоятда яхши чўл экотизимининг яратилишига замин яратади.

Дарҳақиқат, келгусида бу жойларда «яшил қоллама» — ўрмонзорлар барпо қилиниб, Оролбўйида янги ҳаёт бошланишига замин яратади.

Есимхан ҚАНОАТОВ,
журналист.

Жорий йил 14 январь куни АҚШ доллари қиймати ўзбек сўмига нисбатан, шу пайтгача бўлган рекорд кўрсаткичда ошди. Марказий банк томонидан ўрнатилган янги курсга кўра бир АҚШ долларининг қиймати 9550,76 тийинни ташкил қилди. Шу ўринда, 2018 йилда миллий валютамиз Эрон риали, Вьетнам донги, Индонезия руписи, Янги Гвинея франки, Лаос кипи ва Сьерра-Леон леонидан сўнг дунёдаги энг қадрсиз валюталар рўйхатида еттинчи ўринни эгаллагани, 2017 йил якуни бўйича Bloomberg рейтингга кўра, сўм йил мобайнида дунёда энг кўп қадрсизланган валюта сифатида кўрсатилганини эслаб ўтиш жоиз. Курсдаги сўнгги ўзгаришлар аҳоли ўртасида яна инфляция ва деноминация тўғрисидаги миш-мишларнинг авж олишига сабаб бўлмоқда. Мавзу юзасидан мутахассисларга мурожаат қилдик.

Сўм бир йилда 15,2 фоизга қадрсизланди

— Ўзбекистонда 2019 йил давомида инфляция динамикаси турли йўналишда ўзгарди, — дейди, Банк-молия академияси «Банк иши» кафедраси доценти Хаваҳон Раҳимова. — Биринчи ярим йилликда инфляция динамикаси пасайиб, йиллик 13-13,5 фоиз даражаси сақланди. Иккинчи ярим йилликда эса динамика ўсди. 2019 йил учун прогноз кўрсаткичлари 13,5 - 15,5 фоиз даражасида белгиланган эди. Йил якунига кўра, унинг кўрсаткичи 15,2 фоизни ташкил этди. Иккинчи ярим йилликда инфляциянинг нисбатан юқори даражада бўлишига тартибга солинадиган нархларнинг эркинлаштирилиши ҳамда банкларнинг юқори кредит фойласи ва давлат харажатларининг ошиши, инвестицион ва истеъмол талабининг кўпайиши сабаб бўлган. Тартибга солинадиган нархларнинг ошиши билан бирга, июль-август ойларида девальвациянинг тезлашиши ҳам инфляциянинг ўсишини таъминлади. Бу ойда инфляция кўрсаткичи 2,9 фоизни ташкил этиб, 2018 йилнинг

мос даврига нисбатан 0,3 фоизга юқори бўлди. Бу ўринда фуқароларимиз девальвация ва инфляция тушунчалари ўртасидаги фарқни англаб олоқлари лозим. Девальвация, бу — миллий валютанинг бошқа валюталарга нисбатан қадрсизланиши ҳисобланади, инфляция — пул қийматининг маҳсулотларга нисбатан пасайиши ҳисобланади.

Ноннинг нархи 40 фоизга ошган

2019 йилда тартибга солинадиган нархлар ўртача 21,6

фоизга ўсган. Хусусан, қолип-ли ноннинг нархи 40 фоизга, газ нархи 18,8 фоизга ошган бўлса, электр энергияси 18 фоизга ва бензин 17,6 фоизга қимматлашди. Об-хаво ва иклим шароитлари мева-сабзавот маҳсулотларининг нархида ўз аксини топди. Хусусан, меваларнинг нархи 21,4 фоизга қимматлашди, картошканинг нархи 11,7 фоизга, гуручнинг нархи эса 5,8 фоизга ошди. Бундан ташқари, озуқа базасининг етишмаслиги гўшт маҳсулотларининг нархида акс этди. Уларнинг қиймати 23,4 фоизга ўсишига сабаб бўлди. Шу билан бир вақтда, хизматлар соҳасида ҳам нархларнинг ўсиши кузатилди, хусусан, йўловчи транспорти хизматлари тарифлари 13 фоизга, таълим эса 22 фоизга қимматлашди.

2020 йилдан нима кутиш мумкин?

Албатта, юқоридagi ҳолатлар шу йилларда юртимизда бошланган очиклик, ошқоралик сиёсати билан бевосита боғлиқдир. Зеро, илгари биз сунъий равишда нақд пул дефицитини вужудга келтириш, сўмнинг расмий курсини асидатгисидан бир-икки марта пасайтириб эълон қилиш эвазига валюта қийматини ҳисоботлардагина барқарор сақлаётгандик. Амалда сўмимиз баҳоси бири-биридан кескин фарқланувчи уч-тўрт хил — нақд пул, қора бозордаги, биржадаги, пластик қарточка, банк ҳисобрақамидagi пул шаклида ишлатилиб келинди. Улар гўёки мустақил валюта сингари хусусиятларга эга бўлиб, биридан бирига айлантирилаётганда чет эл валютасини харид қилаётгандек турли чекловлар ва нархдаги фарқларга дуч

ИНФЛЯЦИЯ, ДЕНОМИНАЦИЯ МУҚАРРАРМИ?

**2020 йилда ИНФЛЯЦИЯНИ
ТАРГЕТЛАШ РЕЖИМИГА
БОСҚИЧМА-БОСҚИЧ ЎТИШ
ИНФЛЯЦИЯНИ 2021 йилда БИР
ХОНАЛИ СОНГА ВА 2023 йилда
5 ФОИЗГА ТУШИРИШ БЎЙИЧА
КАТЪИЙ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ҚАБУЛ
ҚИЛИШНИ КЎЗДА ТУТМОҚДА.**

келинарди. Агар соҳа ислох қилинмаса, бундай чалкаш валюта сиёсати охир-оқибат жолсиз гиперинфляция билан якунланиши муқаррар бўлиб қолганди.

2020 йилда инфляцияни таргетлаш режимига босқичма-босқич ўтиш инфляцияни 2021 йилда бир хонали сонга ва 2023 йилда 5 фоизга тушириш бўйича катъий чора-тадбирлар қабул қилишни кўзда тутмоқда. Солиқ-бюджет сиёсатида умумий фискал баланснинг дефицитини камайтириш мақсад қилинган. Хусусан, умумий фискал баланс дефицити 2019 йилдаги 4 фоиздан 2020 йилда 2,7 фоизга қисқаради, 2022 йилда эса унинг 1,5 фоизга тушиши кутилмоқда.

Энди пул алмашадими?

Ҳеч ким учун сир эмаски, юқоридagi вазият натижасида одамлар орасида Марказий банк сўм деноминациясига тайёргарлик кўраётгани тўғрисидаги гаплар вужудга келди. Халқаро тажрибада деноминация одатда гиперинфляциядан сўнг ёки жисмоний ва юридик шахслар ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китобни соддалаштириш мақсадида амалга оширилади. Бу пул алмашини дегани эмас. Шунчаки, янги босилаётган пулларда бир неча ноллар қамайтирилади. Яъни янги пулдаги 10 эски пулдаги 100 ёки 1000 қийматга тенг қилиб белгиланади. Кўпинча эски пуллар банклар орқали алмаштириб берилиши билан бир қаторда, токи бир-икки йил ичида табиий равишда амалдан чиққунча ишлатилаверади. Натижада деноминациядан аҳоли зарар кўрмайди. Бундай амалиёт кўплаб давлатларда ўтказилган. Жумладан, собиқ совет иттифоқида ҳам рубль

бир неча марта деноминация қилинган эди. Яқин тарихда эса Туркия, Россия, Беларусия, Украина ва бошқа қатор давлатлар шундай ислохотларни ўтказди. Аммо Ўзбекистонда мазкур масала жиддий муҳокама қилинаётгани йўқ. Зеро, мавжуд банкнотларимиз аҳоли ва юридик шахсларнинг ҳисоб-китобларини амалга оширишларида қийинчилик туғдирмайди.

Деноминация муаммонинг ечими бўлиши мумкинми?..

Деноминация муаммонинг ечими бўла олмайди. Иккисодийтизмиздаги айрим дисбаланслар бартараф этилмас, яъни ички маҳсулот ҳажми амалдаги пул ҳажми билан мувозанатга қиянлашмас экан, сўм барибир қадрсизланиб бораверади. Яъни ноллар яна қайта қўлаяди. Шу боис мамлакатимизда мавжуд валютанинг кадрини ошириш, инвестициялар киришини кўпайтириш, ишлаб чиқаришга эркинликлар бериш орқали инфляцияга қарши курашиш йўли танланган. Деноминация эса жиддий тайёргарлик ва мукамал режаларни талаб қилади. Зеро, бутунги молиявий олам аввалгисидан кескин фарқланмоқда. Қоғоз пул шаклидаги банкнотлар билан бир қаторда, электрон пуллар, аҳоли пластик қарточкаларида сақланаётган миллиардлаб маблағлар, турли мақомдаги юридик шахсларнинг ҳисоб рақамларидаги суммалар мавжуд. Уларни деноминациялашнинг мукамал тартибларини ишлаб чиқиш лозим. Бундан ташқари, халқаро молиявий алоқаларни ҳам янги тартибларга ўтказиш даркор.

Улугбек ИБОДИНОВ
«Mahalla»

ДАРВОҚЕ...

ЎЗБЕКИСТОНДА АҲОЛИ ЖОН БОШИГА ЯИМ ҲАЖМИ ЖАҲОНДАГИ ЎРТАЧА КЎРСАТКИЧИДАН АНЧА ПАСТ

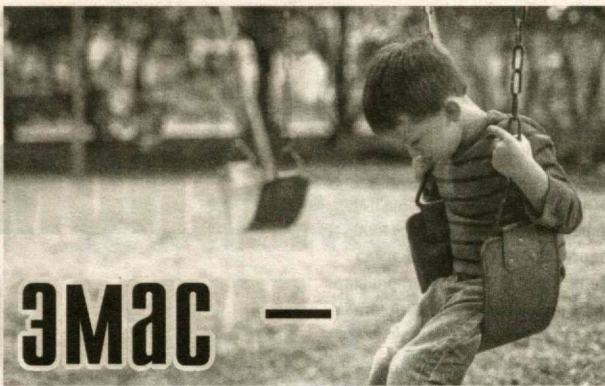
2019 йил якунларига кўра, мамлакатимизда ялпи ички маҳсулот ҳажмининг ўсиш суръати 5,4 фоиз белгиланган прогноз кўрсаткичи ўрнига 5,5 фоизни ташкил этиб, 2018 йилда эришилган 5,1 фоиздан юқори бўлди. Ўсиш асосан саноат, қурилиш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги ривожланиш эвазига таъминланди. Бу аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулот ҳажми 1 741 АҚШ доллари ташкил этиб, 2018 йилга қараганда 13,6 фоизга қўлайганидан далолат беради. Миллий валютанинг қадрсизланиш темпига қарамасдан, ўтган йили ЯИМнинг АҚШ доллари ҳисобидаги қиймати 2017 йилдагига нисбатан деярли ўзгармади.

Мисол учун, 2017 йилда бу кўрсаткич 59,1 миллиард АҚШ доллари ташкил этган бўлса, 2019 йилда қарийб — 58,3 миллиардга тенглашди. 2018 йилда эса ЯИМ камайиши кузатилиб, 50,5 миллиард доллар бўлган. Эришилган натижаларга қарамасдан, аҳоли жон бошига ЯИМ ҳажми жаҳон бўйича ўртача кўрсаткичидан анчагина орқада қолмоқда.

Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги матбуот хизмати

«Бухоро – Хива – Бухоро» йўналишида тезуорар поездлар қатнови қайта тикланади.

Табиатнинг энг покиза, беғубор хилқати бўлган болаларга бир боқибнинг ўзиёқ инсон қалбида ўзгача завқ-шавқ бағишлайди, қалбимизни эзгу туйғуларга тўлдирди. Лекин ораимизда инсонийликнинг энг оддий ҳис-туйғуларидан мосуво кимсалар ҳам учраб турадики, улар ҳатто ўз жигаргўшаларига ҳам ота-оналик меҳрини раво кўрмайди. Натижада уларнинг норасида фарзандлари озгина эътибор ва меҳр-шафқат истагида туғилган гўшаларидан безиб, кўчаларда сарсон-саргардон бўлишмоқда.

ҳофаза қилиш, оиладаги вазиятни барқарорлаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди «Нахшаб» маҳалласининг хотин-қизлар билан ишлаш ва оилаларда маънавий-ахлоқий қадриятларни мустаҳкамлаш бўйича мутахассиси Муаззам Кароматова. — Бундан қўзланган мақсад — уюшмаган ёшларни назоратга олиш, уларни фойдали машғулотларга жалб қилишдан иборатдир. Фарзанд тарбияси, одоб-ахлоқи у вояга етатган муҳитга кўп жиҳатдан боғлиқ. Тарбия тўғри олиб борилмаган болада ҳалол меҳнатга, касб-кор эгаллашга ёки билим олишга бўлган лаяқат аста-секин йўқола боради. Шунинг учун бола тарбиясига совуққонлик билан қараган, фарзандларининг хатти-ҳа-

Улар бегона эмас —

Ўзимизники!

Меҳрдан мосуво болалик

— Онам вафот этгандан сўнг дадам мени чет давлатга олиб кетди, — дейди 15 ёшли Юлиана Шурхавецкая. — Кейин у ўша ерда икки нафар фарзанди бор аёлга уйланди. Ота-онамиз бизга беъэтибор бўлганлиги сабабли учаламиз ҳам кўча боласига айланиб қолдик. Бизни милиция ходимлари ўша ердаги реабилитация марказига жойлаштиришди. Ўғай онам болаларини олиб кетди. Мен эса қолдим. Дадам Қаршига қайтиб кетган экан. Мени ҳам аввал Тошкентга, кейин шу ерга олиб келишди. Энди эса болалар уйига жойлаштиришмоқчи.

Қашқадарё вилояти ички ишлар бошқармаси ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бошқармаси тасарруфидаги Вояга етмаганларга ижти-

мой-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази «меҳмони» Юлиана келажакдаги орзулари ҳақида болаларча қувониб гапирганда, унинг кўзларида шодлик, бахтиёрлик учкунлари кўринди.

— Отам чет давлатга кетиб, қайтиб келмади. Онам вафот этгандан сўнг буювим билан яшадим, — дейди марказнинг яна бир «меҳмони». — 2015 йилда буювим ҳам вафот этди. Сени тергайдиган ота-онанг бўлмагандан сўнг қийин экан... Кўча боласига айландим...

Ижтимоий ва маънавий кўмак

Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази Қарши шаҳрида жойлашган бўлиб, бино 1949 йилда қурилган ва 2005 йилда таъмирланган. Хоналар кичик-кичик бўлишига қарамадан, барча шароитлар яратилган.

— Болаларни бу ерга олиб келишганда қаровсизлидан уст-боши хароб, эҳсимонан толиққан ва руҳан эзилган, тушкун бир аҳволда бўлишади, — дейди марказ ижтимоий ходими, подполковник Нодира Ражабова. — Биринчи галда уларнинг соғлигига эътибор қаратамиз. Махсус педагог-психолог ва профилактика инспекторлари иштирокида тарбиявий ишлар олиб борилади. Марказимиздаги болаларнинг аксарияти ота-она беъэтиборлиги ва бемехрлигидан азият чеккан. Бу ерда 30 қулиқ ва баъзи ҳолларда, яъни суд ажримига асосан, қўшимча 15 кун муддат мобайнида уларнинг шахси, оилавий аҳвали ўрганилиб, тегишли чоралар кўрилади, яъни Меҳрибонлик уйлари, махсус мактаб-интернат ва коллежга жойлаштирилади ёки яқин кишиларига қайтарилади.

420 бола ота-оналари томонидан қаровсиз қолдирилган

2019 йил давомида 510 нафар бола марказга жойлаштирилган бўлиб, уларнинг 18 нафари 3-6 ёшли, 214 нафари 7-13 ёшли ва 278 нафари 14-17 ёшда бўлган. Шулардан 59 нафари киз болалардир.

— 420 нафар бола ота-оналари томонидан қаровсиз ва назоратсиз қолдирилгани, 8 нафари адашиб қолгани, 4 нафари уйдан ўзбошимчалик билан чиқиб кетгани маълум бўлди, — дейди Нодира Ражабова. — Улар ўз оилаларига қайтарилди. 6 нафари эса махсус таълим муассасаларига, 7 нафари Меҳрибонлик уйига, 2 нафари васийлик ва ҳомийлик органига топширилди.

2004 йилда туғилган Албина 30 кун ушбу марказда бўлиб, энди уйига қайтаётган экан. Маълум бўлишича, Албина бир йилнинг алдовига учиб, уйдан қочиб кетди. Вакт ўтиб ёмон йўللарга киришга мажбур бўлади... Сўнг ички ишлар бўлими ходимлари томонидан шу ерга олиб келинган. Албатта, уни алдаган кимса тегишли жиноий жавобгарликка тортилган.

Ҳозирда вилоят умумий

аҳолисининг қарийб 40 фоизини 18 ёшга тўлмаган болалар ташкил қилади. Шулар орасидан бор-йўғи биргина ўспирин ҳуқуқбузарлик содир этса ҳам бу — улкан хавф.

— Бу ерда кўп меҳрибонлик ва эътибор кўрсатишди, — дейди Албина. — Қилган хатоимни тушуниб етдим. Бунинг учун ота-онамдан кечирим сўрайман. Келгусидаги орзум ҳаётда ўз ўрнимни топиб, фарзандларимга меҳрибон она бўлиш.

Асосий сабаб — назоратсизлик

Марказга иккинчи маротаба олиб келинган 2003 ва 2010 йилларда Қарши шаҳрида туғилган Шерзод ва Шохруҳ Хайдаровларнинг ота-онаси шаръий никоҳ билан яшаб кел-

ракатига бепарво бўлган ота-оналар билан учрашиб, уларга доимий равишда тушунириш берамиз.

Инсоннинг инсонийлик бурчи

Ўзбек халқи меҳр-муруватли, бағрикенг, саховатпеша, болажон халқ сифатида дунёга танилган. Ота-боболаримиз ўзининг охириги бир бурда нонини ҳам мухтожлар билан бўлишиб, қувончу қайғусини бирдай баҳам кўришган. Лекин ҳозирги дориломон, тўкин-сочинлик ва тинч-осойишта қунаримизда айрим кимсалар

МЕНДА САВОЛ БОР...

Ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига қандай жойлаштирилади?

— Жияним Қарши шаҳридаги қариндошимизникига меҳмонга кетган эди. Кейин эшитсак, ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига тушиб қолдиби. Аслида болалар бундай муассасага қандай асос билан жойлаштирилади? Марказ ваколатлари ҳақида маълумот берсангиз.

Шахноза САТТОРОВА.
Косон тумани.

Нодира РАЖАБОВА,

Қашқадарё вилояти ички ишлар бошқармаси ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бошқармаси тасарруфидаги Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази ижтимоий ходими, подполковник:

— «Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонуннинг 12-моддасига биноан, ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказларига назоратсиз ёки қаровсиз қолганлар, ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларини, етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болалар учун таълим муассасаларини ёхуд бошқа болалар муассасаларини ўзбошимчалик билан тарк этганлар, ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган ўн олти ёшгача бўлганлар жойлаштирилади. Шунингдек, ижтимоий

хавфли қилмишлар содир этган, лекин жиноий жавобгарликка тортиш мумкин бўлган ёшга тўлмаган ёхуд руҳий касаллик билан боғлиқ бўлмаган ҳолда ривожланишда ўз ёшига нисбатан анча орқада қолиши оқибатида содир этган қилмишнинг аҳамиятини тўла англаб етишга қодир бўлмаганлар ҳам ушбу муассасага жойлаштирилади. Агар вояга етмаганларнинг ҳаёти ва соғлиғини муҳофаза қилишни таъминлаш ёки улар тақроран ижтимоий хавфли қилмиш содир этишининг олдини олиш зарур бўлса, шунингдек, уларнинг шахси аниқланмаган ёхуд аниқ яшаб жойи бўлмаса ёки ўзлари ижтимоий хавфли қилмиш содир этган Ўзбекистон ҳудудида доимий яшамётган бўлса, маъмурий жавобгарликни келтириб чиқарадиган ҳуқуқбузарликларни содир этганлар ҳам марказга олиб келинади.

ган. Оилада уч нафар фарзанд бор. Маълум бўлишича, ота-она фарзандларининг таълим-тарбиясига эътибор бермагани сабабли, улар кўча боласига айланиб қолишган. Бир йил олдин эса она болаларини ташлаб, чет давлатга ишлаш учун кетган. «Нахшаб» маҳалла фукаролар йигини, 12-умумий ўрта таълим мактаби ва шаҳар ички ишлар бўлими ҳамкорлигида болалар шу ерга олиб келинган.

— Маҳалламизда нотинч оилалардаги фарзандлар тарбияси ва манфаатларини му-

инсонийликнинг оддий тамойилларини ҳам унутиб қўйишмоқда, назаримизда.

Ҳозирда вилоят умумий аҳолисининг қарийб 40 фоизини 18 ёшга тўлмаган болалар ташкил қилади. Шулар орасидан бор-йўғи биргина ўспирин ҳуқуқбузарлик содир этса ҳам бу — улкан хавф. Негаки, мустаҳкам жамият барпо этиш эртამиз пойдевори бўлган бу ёшларнинг қандай инсон бўлиб етишишга боғлиқ. Шунинг учун унутмасак бас.

Шоҳиста БОЗОРОВА
«Mahalla»

Бугун маҳалланинг жамият ҳаётидаги ўрни тобора ортиб бормоқда. Худуддаги ҳар бир соҳа ривожига йиғин фаолларининг ташаббускорлиги, интилувчанлиги, маҳалла аҳлининг дахлдорлик ҳисси билан яшаётгани муҳим аҳамиятга эга. Хўш, ҳамма жойда ҳам шундайми? Худудлар ободлиги, аҳоли турмуш фаровонлигини таъминлаш, ишсизликни камайтиришда уларнинг фаоллиги сезиларлими? Бу саволларга Самарқанд вилоятидаги айрим маҳаллалар мисолида жавоб топишга ҳаракат қилдик.

ШАРОИТ ЯРАТИЛМАСА, ИШ САМАРАДОРЛИГИ ҲАМ КУТИЛГАНДЕК БЎЛМАЙДИ

«Пичокчи» маҳалласининг сири нимада?

Оқдарё туманидаги «Пичокчи» маҳалла фуқаролар йиғинини бугунги кунда ёнғокчилар маҳалласи ҳам дейишади. Чунки бу ерда истикомат қилаётган етти минг нафарга яқин одамнинг қарийб 90 фоизи ёнғок етиштириш, уни қайта ишлаш ва хорижга экспорт қилиш билан шугулланади.

Шу кишлоқда яшовчи тadbиркор Толибхон Абдуҷалилов мазкур соҳа ва ҳаракатнинг асосчиси ҳисобланади. Бундан 20 йилча муқаддам айнан шу одам кишлоқда биринчи бўлиб ёнғок етиштириш ва уни қайта ишлашни бошлаган эди. Ҳозирги кунга келиб унинг раҳбарлигидаги «Самарқанд» ёнғок боғида етиштирилиб, «DRY Pichokchi FRUTS» корхонасида қадокланаётган маҳсулотлар дунёнинг ўндан ортиқ давлати, шу жумладан, АҚШ ва Россияга экспорт қилинмоқда.

— Ёнғокдан ташқари, бу ерда майиз, мош, туршак, бодом, pista ва шўрданак ҳам қадокланиб, ички ва ташқи бозорга чиқарилади, — дейди Т. Абдуҷалилов. — Боғ ва корхонамизда 50 нафар доимий ва 200 нафардан зиёд мавсумий ишчилар меҳнат қилади. Жамоамиз, асосан, шу маҳалла ёшлари, хотин-қизларидан ташкил топган. Олинаётган даромад ҳисобидан маҳаллада ёнғок бозори, ўқув маркази қуриш, кўчаларимизни асфальт қилиш. Келгусида ишлаб чиқаришни кенгайтириб, ҳудудда ёнғокчилик кластери ташкил этилмоқчимиз. Бу эса 500 га яқин янги иш ўрни беради.

Одамлар банд бўлса, иллатларга ўрин йўқ

Маҳалла ҳудудини кўздан кечиришимиз. Кишлоқ кўчаларига асфальт ётқизилган. Иккита замонавий мактаб, мактабгача таълим муассасаси, икки каватли кишлоқ оилавий поликлиникаси ишлаб ту-

рибди. Яқинда маҳалла марказида ҳомийлар маблағи ҳисобига жомеъ масжиди қад ростлади.

— Маҳалламиз ҳудудидаги барча кишлоқларда бугунги кунда бирорта ишсиз, бекор юрган одамни топиш қийин, — дейди йиғин раиси Олмас Ҳошимов. — Қарийб 500 га яқин оила бошқа ҳудудлардан ёнғок магзини қабул қилиш, қуриш ва қадоклаш билан шугулланади. Аҳолининг асосий даромади шундан. Одамлар иш билан банд бўлса, маҳаллада жиноятчилик, ҳуқуқбузарлик каби иллатлар юз бермас, оилалар тинч бўлар экан. Бу тажрибани янада оммалаштиришга ҳаракат қиламиз.

«Шу жойини беришганига ҳам шукр»

Иштихон туманидаги «Мирзоқул» маҳалласида 3 минг 244 киши истикомат қилади. Аммо ҳудудда талайгина муаммолар йиғилиб қолган. Биргина маҳалла идорасининг биноси ҳам, юмшоқ қилиб айтганда, талаб даражасида эмас. Бир томони айвон ва бор-йўғи, битта хонадан иборат иморатнинг деворлари тўкила бошлаган.

— Бу кўриб турганимиз ҳали яхшилангани, шу жойини беришганига ҳам хурсандимиз, — дейди маҳалла раиси Ҳошим Тоҳиев. — Яқинда бу ерга кўчиб ўтдик. Илгари бировнинг уйида фаолият кўрсатардик. Шукрки, сал бундайроқ бўлса-да, ўзимизнинг биномиз бор. Бу ҳам вақтинчалик. Туман раҳбарлари янги бино учун ер ажратиб беришмоқчи. Агар шундай қилинса, ўзимиз ҳашир йўли билан, ҳомийлар ёрдамида янги бино қуриб олардик.

Маҳаллада ишсизлик муаммоси қандай ҳал этилаётгани билан киздик. Раиснинг айтишича, 2019 йил мобайнида 3 мингдан зиёд киши яшаётган ҳудудда бор-йўғи 5 кишигина «Ҳар бир оила — тadbиркор» дастури бўйича кредит олиб иш бошлаган. Хўш, қолганлар-чи?

— Юздан зиёд одам хорижда, қолганларнинг кўпчилиги мардикор бозорида, — дейди раис. — У ер-бу ерда ризқини териб юрибди, уларни ишсиз деб бўлмайди. Энди бўлса қили бўлса. Ҳозир қаердаям иш бор? Қўнлар исигандан сўнг далада иш бошланади. Кўпчилик ишга чиқиб кетади.

Хужжатлар қаерда қолганини раис ҳам билмайди

Маҳалла ҳудудидаги ички кўчалар ёзда чанг, кишда лой. Фуқаролар йиғини билан туман марказини боғловчи йўл бир пайтлар асфальт қилинган. Ҳозирда эса жуда таъмир талаб ҳолда.

Бехтиёр кўримсизгина шафда турган йиғин хужжатларига кўз ташладик. Йиғин қоғида ташкил этилган жамоатчилик комиссияларининг ҳамда йиғин мажлисларининг қарорлари тикилган папкалар... Аммо мазкур хужжатларнинг аксариятида қайд этилган энг сўнгги сана 2019 йилнинг июль-август ойларига тўғри келади. Наҳотки, сўнгги ярим йил мобайнида маҳаллада бирорта йиғилиш ёки тadbир уюштирилмаган бўлса? Раиснинг айтишича, тadbирлар ҳам, мажлислар ҳам ўтказилган, аммо кўча-кўч билан бўлиб, қайси коғоз қаерда қолгани номаълум...

Биз юкорида ери ерига туташ бир ҳудуддаги икки хил манзарага ойна тутдик, холос. Бундай ҳолатни вилоятнинг бошқа маҳаллаларида ҳам кузатиш мумкин. Биз бу вазиятда факат йиғин фаолларини-да айбашдан йироқмиз. Зеро, муносив шароит яратиб берилмаса, ишга муносабат ҳам, иш самарадорлиги ҳам қутилгандек бўлмайди. Хўш, қачон шароит яратилади? Бу саволга жавобни ҳудуд мутасаддиларидан қутиб қоламиз ва бу мавзуга яна қайтаемиз.

Ёрмат РУСТАМОВ
«Mahalla»

МЕНДА САВОЛ БОР...

Маҳалладан нафақа тайинлаш ваколати олиб қўйилди

— Нишон туманидаги «Ширинобод» маҳалласида масъул котиб лавозимида ишлайман. Яқинда бузугача фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан тайинланиб келинган уч турдаги — 14 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақа, икки ёшгача бўлган қадар бола парвариши бўйича нафақа, кам таъминланган оилаларга бериладиган моддий ёрдам Пенсия жамағмасига ўтказилиши ҳақида эшитдим. Айтинг-чи, шу тўғриси? Бу тизимнинг афзалликлари нимада?

Элбек НОРМАТОВ.
Қашқадарё вилояти.

Абдурашид ИСМОИЛОВ,

Молия вазирлиги ҳузуридаги Бюджетдан ташқари Пенсия жамағмаси масъул ходими:

— Дарҳақиқат, Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 13 апрелдаги «Аҳолининг ижтимоий муҳофаза қилиш тизимини идоралараро электрон ўзаро ҳамкорликни қўллаган ҳолда такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 308-сонли қарорига мувофиқ, «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри» ахборот тизими йўлга қўйилиб, Сирдарё вилоятида тақриба лойиҳаси доирасида 2019 йил 1 октябрдан бошлаб мазкур тизим орқали кам таъминланган оилаларга ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам беришни кўриб чиқиш ва тайинлаш белгиланган бўлиб қўйилди. Мазкур дастурнинг ишга туширилиши билан маҳалла раислари ва йиғиндаги махсус комиссияларнинг уч турдаги нафақани тайинлаш ваколати бекор қилинади. Улар эндиликда нафақа тайинлашмайди.

Хўш, тизим қандай ишлайди? Нафақа ёки моддий ёрдам тайинлаш тўғрисидаги ариза бевосита «Ягона реестр» АТнинг расмий веб-сайтида, Интернет-давлат хизматлари ягона порталида шахсий кабинет орқали электрон аризани тўлдириб орқали амалга оширилади. Шунингдек, фуқаролар аризани яшаш жойи бўйича маҳалла идорасига ўзи келиб, ёзма аризани тўлдириб йўли билан бериши мумкин. Ёзма аризалар Пенсия жамағмасининг туман (шаҳар) бўлимига топширилади.

Пенсия жамағмаси масъул ходимлари ариза ва оиланинг даромадлари тўғрисидаги ахборотни «Ягона реестр» АТга киритади. Тизимда қатор вазирлик ва ташкилотлар билан ахборот алмашинуви жорий қилинганлиги боис ариза берувчининг барча маълумотлари — мол-мулк, қанча машинаси мавжудлиги, никоҳи, оила аъзолари ва оилавий аҳоли тўғрисидаги маълумотлар қисқа вақтда аниқланган, шунга қараб дастур орқали нафақа тайинлаш ёки тайинламаслик масаласи ҳал этилади. Бу жараёнда инсон омили умуман аралашмайди.

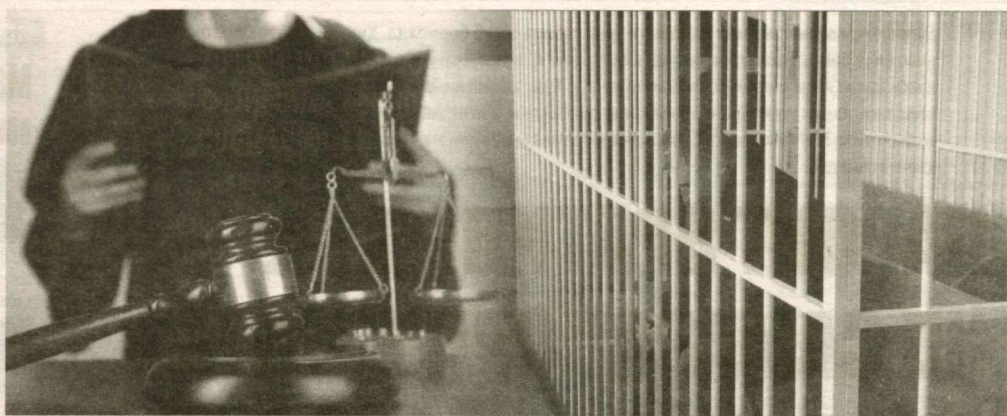
Фуқаролар ўз аризасининг мақоми билан «Ягона реестр» АТнинг расмий веб-сайтида, Пенсия жамағмасининг тегишли бўлими ёки Молия вазирлиги ҳузуридаги Бюджетдан ташқари Пенсия жамағмасининг «тезкор алоқа» телефони бўйича танишиши мумкин.

Шу ўринда қисқача мазкур тизимнинг Сирдарё вилоятидаги кўрсаткичлари билан таништириб ўтсак. Октябр, ноябрь, декабрь ойлари давомида жами 11 минг 118 нафар фуқародан аризалар қабул қилинди. Шундан 11 минг 78 нафари «Ягона реестр» АТга киритилди ва 1 минг 989 нафар фуқарога ижтимоий нафақалар тайинланди, 4 минг 446 нафар фуқаронинг мурожаатлари бўйича нафақа тайинлаш рад этилди. Биргина ноябрь ойидаги статистикага эътибор қаратсак, вилоятда уч турдаги нафақани олиш истагини 2 минг 63 нафар фуқаронинг аризаси қабул қилинди. Замонавий дастур орқали уларнинг 1 минг 334 нафари ёки 66 фоизига нафақа тайинланмаслик ҳақида маълумотлар берилди. Негиз? Тахлилларга кўра, уларнинг 63 нафаридан иккитадан машина, 95 нафаридан ўзи яшаб турган жойдан ташқари яна биттадан кўчмас мулкка эга экани аниқланган.

Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, мазкур дастур нафақалар ва моддий ёрдам тайинлашда шаффофликни таъминлайди, жараённинг очик ва ошкора ўтишига хизмат қилади. Янги тизим 2020 йил давомида босқичма-босқич республиканинг бошқа ҳудудларида жорий этилади.

Интенсив тутзорлар яратиш давлат томонидан рағбатлантирилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди берган маълумотларга кўра, 2019 йилда Жиноят ишлари бўйича судлар томонидан 36 минг 845 нафар шахсга нисбатан 28 минг 846 та иш кўриб чиқилган. Мазкур кўрсаткичлар 2018 йилга нисбатан шахслар бўйича 24,2 фоизга, ишлар бўйича эса 24,4 фоизга камайган. Судланган шахслар сони 27 минг 603 нафарни ташкил этиб, шундан 6 минг 957 нафар шахсга озодликдан маҳрум қилиш ва 19 минг 278 нафарига бошқа турдаги жазолар тайинланган.

СУД ШАХСНИ ҚОРАЛАЙДИГАН ИДОРА ЭМАС!

2016 йилда БОР-ЙЎҒИ 6 КИШИ ОҚЛАНГАН, УНДАН АВВАЛГИ ЙИЛЛАРДА БУНДАЙ ҲОЛАТЛАР ДЕЯРЛИ КУЗАТИЛМАГАН

Масаланинг эътиборга молик жиҳати эса судлар томонидан 859 нафар шахснинг оқланганидир. Агар мазкур ҳолатни таҳлил қиладиган бўлсак, 2018 йилда 867 нафар, 2017 йилда эса 263 нафар ҳамда 2016 йилда бор-йўғи 6 нафар киши оқлангани, ундан аввалги йилларда бундай ҳолатлар деярли кузатилмаганини кўришимиз мумкин.

Мазкур факт орқали бутунги кунда суд тизимида олиб борилаётган ислохотлар, инсон ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш механизми ҳандай ишлаётганини яққол кўриш мумкин. Ваҳоланки, яқин-яқингача судларда чиқарилган барча қарор ва ҳукмлар қоралашдан иборат бўларди.

Ҳўш, юз бераётган туб ўзгаришларнинг асл моҳияти нимадан иборат? Айнан қимлар суд залидан оқлиниб чиқмоқда? Тухмат ва бўхтон ёдидираётганларга нисбатан қандай чора қўрилади?

Шу каби саволларимизга жавоб олиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Олий суди судьяси Алишер Жалиловга мурожаат қилидик.

Суддаги оқловлар моҳияти нимада?

— Ўзбекистон Республикаси Конституциясида суд ҳокимиятининг қонуни чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлардан, сиёсий партиялардан, бошқа жамоат биришмаларидан мустақил ҳолда иш юритиши, факат мустақил суд ҳокимияти ҳар бир фуқароннинг ваколатли ва ҳолис судда ишни ошқора кўриш орқали ўзининг бузилган ҳуқуқларини ҳимоя қилиши мумкинлиги кўрсатилган, — дейди А.Жалилов. — Юқорида қайд этилган саволнинг асосий омили сифатида, давлатимиз раҳбари

НОМАҚБУЛ ДАЛИЛЛАР ЮРИДИК КУЧГА ЭГА БЎЛМАЙ, УЛАРДАН ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИНИНГ 82 ВА 84-МОДДАЛАРИДА НАЗАРДА ТУТИЛГАН ҲОЛАТЛАРНИ ИСБОТЛАШ УЧУН ФОЙДАЛАНИШ ҲАМДА УЛАРНИ АЙБЛОВ АСОСИГА ҚЎЙИШ МУМКИН ЭМАС.

томонидан барча соҳаларда, хусусан, суд-ҳуқуқ соҳасида олиб борилаётган изчил ислохотларнинг самарали натижаси деб биламан. Чунки бундан бир неча йиллар муқаддам оқлов ҳукмлари чиқарилиши фавқуллоҳда ҳолат саналиб, камдан-кам чиқарилар эди. Охириги уч йил давомида эса оқлов ҳукмларининг салмоғи анчани ташкил этади. Бунда шу ислохотларнинг негизиде суд ҳокимиятининг чинакам мустақил бўлишига эришиш ва унинг қонунларимизда белгилаб берилган ваколатини тўлақонли амалга ошириши учун олиб борилаётган саъй-ҳаракатларнинг пировард натижаси, десак асло муболаға бўлмайди.

Судланувчи қандай ҳолатларда оқланади?

— Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 83-моддасига мувофиқ, судланувчи суд муҳокамаси ўтказилаётган иш бўйича жиноят юз бермаган бўлса, судланувчининг қилмишида жиноят таркиби бўлмаса, судланувчининг содир этилган жиноятга дахли бўлмаса суд жараёнида оқланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий судида шундай хусусият-

га эга бўлган бир қанча ишлар оқланмоқда. Хусусан, 2019 йил 23 июль куни Ўзбекистон Республикаси Олий суди жиноят ишлари бўйича судлов хайъати жиноят ишлари бўйича Ховос туман судининг 2018 йил 26 сентябрдаги ҳукми билан судланган Б.Қамоловга (исм-фамилиялар ўзгартирилган) оид жиноят иши оқланди.

Б.Қамолов бир гуруҳ бўлиб қирғишчилик жиноятини содир этилишида суиқасд қилганликда айбланган.

Ишни суд мажлисида кўриш жараёнида Б.Қамоловнинг жиноий шериги деб кўрсатилган шахснинг жиноий ниятидан хабари бўлгани, у билан тил бириктиргани ҳамда онгли равишда жиноий ниятини амалга оширишига ёрдамчилик қилганлиги ҳақида далиллар мавжуд эмаслиги маълум бўлди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора ходимлари Б.Қамолов билан С.Толиповни телефон орқали гаплаштириб, телефон сўзлашуви диктофонга ёзиб олган. Ушбу сўзлашув Б.Қамоловга қарши, айнан унинг «С.Толипов билан жиноий тил бириктирганини тасдиқловчи далил» сифатида эътироф этилган бўлса-да, Б.Қамолов ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора ходимлари томонидан қўлга олиниб, улар томонидан

С.Толипов билан гаплашиш кераклиги ҳақидаги кўрсатмасини бажаргани маълум бўлди.

Судлов хайъати бу далилни қонун бузилишлар орқали олингани боис айблов ҳукмига асос бўлмаслигини таъкидлаб, Б.Қамолов ва С.Толиповнинг сўзлашуви ёзиб олинган далилни номақбул деб топди. Чунки номақбул далиллар юридик кучга эга бўлмай, улардан Жиноят-процессуал кодексининг 82 ва 84-моддаларида назарда тутилган ҳолатларни исботлаш учун фойдаланиш ҳамда уларни айблов асосига қўйиш мумкин эмас.

Шу боис судлов хайъатининг ажрими билан Б.Қамолов жиноятга дахли бўлмагани муносабати билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 25-, 28-, 168-моддаси 2-қисмининг «б» банди билан айбсиз деб топилиб, реабилитация этилди.

Етказилган зиён бартараф этиладими?

— Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 302-моддасида, реабилитация этилган шахс вазифасидан қонунга ҳилоф равишда четлаштирилгани натижасида унга етказилган мулкый зарарни ундириш ҳамда маънавий зиён оқибатлари бартараф этилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгаллиги кўрсатилган.

310-моддасига мувофиқ, қонунга ҳилоф равишда ҳукм қилинган, эҳтиёт чораси тариқасида қонунга ҳилоф равишда қамолқа олинган ёки уй қамолга жойлаштирилгани, ушлаб турилгани туфайли ишдан (лавозимидан) озод қилинган ёки ишда айбланувчи, судланувчи тариқасида иштирок этишга жалб қилиниши муносабати билан лавозимидан четлаштирилган шахс олдин ишлаган ишига (лавозимига) тиклани-

МАВЗУГА ОИД МАЪЛУМОТ:

Жамоат ташкилотларининг кафилиги асосида жазоларни енгиллаштириш амалиётидан ҳам кенг фойдаланилмоқда. Жумладан, 2019 йилда 270 нафар шахсга Ёшлар Иттифоқи, 210 нафар аёлга Хотин-қизлар қўмитаси ва 1 минг 373 нафар шахсга маҳалла фуқаролар йиғинларининг кафолат хатлари асосида озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазолар тайинланган.

ши лозим. Корхона, муассаса, ташкилот тугатилган ёки қонунда назарда тутилган бошқа асослар уни олдинги ишлаб турган ишига (лавозимига) тиклаш имкониятини бермаган тақдирда унга аввалгисига тенг бошқа иш (лавозим) берилиши лозим.

Тухмат ёки бўхтон уюштирган шахсларга чора қўриладими?

Албатта, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 139-моддасига мувофиқ, тухмат қилгани учун жиноий жавобгарлик белгиланган бўлиб, агар уни ушбу қилмишини қасдан содир этганлиги етарли далиллар билан исботланган тақдирда шахс оғир ёки ўта оғир жиноят содир этишда айблаб тухмат қилса, ушбу модда 2-қисмининг «а» бандига мувофиқ, бир йилдан уч йилгача озодлиқни чеклаш ёхуд уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши кўрсатилган.

Хулоса ўрнида

Ҳаёт одами қутилмаган синовларда тоблайди. Баъзан қилмаган ишимиз учун жавоб беришга ҳам мажбур бўлаемиз. Тухмат ва бўхтонлар гирдобиде қалиб кетган давларимиз ҳам бўлади. Яхши ҳамки, шундай давларда фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қиладиган қонун, адолат бор. Унинг ноҳақлик ва адолатсизлик устидан ғалаба қозониши қанчадан-қанча инсонлар қалбига ёруғлик, нур олиб қиради. Ниятимиз, ҳамиша тўғри сўз, тўғри амал ҳар нарсадан устун бўлсин!

Шахноза
РАҲИМХЎҲАЕВА
«Mahalla»

ТАНҚИДИЙ МАТЕРИАЛЛАРГА КИМ ҚАНДАЙ МУНОСАБАТ БИЛДИРЯПТИ?

МАСЪУЛЛАР ЖОРИЙ ЙИЛДА ҲАМ КАМЧИЛИКЛАРНИ ТУЗАТИШГА ВАЪДА БЕРИШ БИЛАН ЧЕКЛАНИБ ҚОЛАВЕРИШСА, ҲЕЧ ҚАЧОН МАҚСАДГА ЭРИШОЛМАЙМИЗ. БУ ВАЪДАБОЗЛИК ЖАБРИНИ ЭСА ЯНА ОДАМЛАР ЧЕКАДИ...

Бугун жамиятдаги муаммою камчиликларни очик-ойдин қаламга олиш учун ҳеч қандай тўсиқ йўқ, тазийқ йўқ! Шу боис кейинги пайтларда оммавий ахборот воситаларида «тишли-тирноқли» танқидий-таҳлилий материаллар кўпайиб борапти. Аммо... Бу орқали қутилган самаралар бўлмоқдами? Жойлардаги раҳбару мутасаддилар танқидга қандай муносабатда? Кўтарилган муаммолар ижобий ечим топдими? Айни саволларга жавоб излаб Самарқанд вилоятининг айрим ҳудудларида бўлдик.

«Ишга жойлашишдан бутунлай умидимни узгандим...»

Газетамизнинг 2019 йил 28 ноябрь — 5 декабрдаги 51-сонидида чоп этилган «Қозғолаги режалар қачон ҳаётга кўчади?» номли мақолада вилоятда тиббиёт ҳамшираларининг ишсизлиги масаласи Пайариқ тиббиёт касб-хунар коллежини бундан 7 йил муқаддам бити-

мақола эълон қилинганидан сўнг икки ҳафта ўтар-ўтмас, Жомбой тумани тиббиёт бир-лашмаси бош врачлари Эрмат Боймуродов Мафтунани чақириб, уни Республика шойинч тез тиббий ёрдам маркази вилоят филиалининг Жомбой тумани бўлимига диспетчерлик вазифасига ишга олган.

— *Газетанинг очиги, ишга жойлашишдан бутунлай умидимни узгандим, — дейди Мафтун.*

тиқболсиз кўчаси борми?» номли мақолада эса Самарқанд шаҳрининг қоқ марказидаги «Истикбол» маҳалласи ҳудудда жойлашган Чашмаи Хизр кўчасида 40 дан ортиқ хонадонда яшовчи 200 нафарга яқин аҳоли бугунги кунда йўлнинг мутлақо талабга жавоб бермаслиги, табиий газ, ичимлик сувининг йўқлигидан азизат чекаётгани қаламга олинган.

Маълум муддат ўтгач, мазкур ҳудудда бўлганимизда бутунлай бошқача манзаранинг гувоҳи бўлдик. Лой-балчиқдан иборат йўл текисланиб, тош-шағал ётқизилибди. Ҳудуддаги барча хонадонлар табиий газ тармоғига улашиб, уйларда «сангори олов» ёниб турибди. Шунингдек, эндиликда айрим хонадонларни мунтазам ичимлик суви билан таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

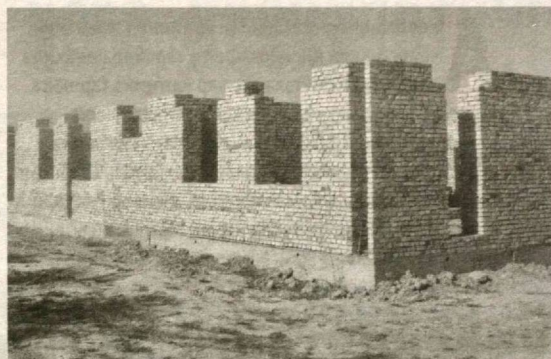
«Матбуот ҳудуддаги камчиликларга ойна тутди...»

«Жўжани санайдиган палла яқин: ишқилиб масъуллар уялиб қолмайдими?..» сарлавҳали мақола газетанинг 46-сонидида чоп этилган. Унда Пайариқ туманида «Обод кишлоқ» дастури бўйича «Туркибола», «Янги ҳаёт» ва «Бирлашув», шунингдек, Каттакўрғон шаҳрининг «Гўзалкент», «Гарб Масжиди» ҳамда «Каттакўрғон» маҳаллаларида қурилиш-таъмирлаш ишларининг бориши ҳусусида танқидий-таҳлилий фикрлар айтилган.

Жумладан, «Туркибола» маҳалласида йўлларни таъмирлаш, аҳолини газ, электр энергияси, тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасида бир қатор ишлар амалга оширилган бўлса-да, баъзи камчиликлар ҳам кўзга ташланган. Дастур асосида аввалги ҳудуддаги 3,2 километр йўлга асфальт ётқизилиши, 3 та трансформатор мукамал таъмирланиши режалаштирилган бўлса-да, бу борада баъзи кўзбўямчиликлар кўзга ташланиб қолган.

Танқиддан сўнг мазкур маҳаллаларда «Обод кишлоқ» дастури бўйича режада белгиланган юмушлар тўлиқ бажарилди.

— *Маҳалламизда амалга оширилаётган ишларни қўриб, қўзингиз қунайдим, — дейди меҳнат фахрийси Оқбўта Абдувоқиев.* — Ҳудудда ҳар бири 24 хонадонга мўлжалланган учта кўп қаватли уй, 24 та икки соҳили тураржойлар барпо этилиб, гўзал бир шаҳарча пайдо бўлди. Бунда, албатта, газета тахририяти

эконкуярларининг ҳам ҳиссаси бор. Зеро, ҳудуддаги камчиликлар айнан матбуот орқали мутасаддиларга ойна каби кўрсатиб берилди.

— *Декабрнинг охирига қадар «Туркибола», «Янги ҳаёт» ва «Бирлашув» маҳаллалари кўчаларига тунги ёритиш чироқлари ўрнатилиб, бу борадаги юмушлар тўлиқ бажарилди, — дейди Пайариқ тумани ободонлаштириш бўлими бошлиги Камил Эргашев.* — Аммо тўғралар йўлакларини ётқизиш масаласида бироқ кечиктирилди. Бунга сабаб — ёзнинг иссиқ келгани учун дарё суви қўнайди ва натижада бир ойга яқин муддат шағал олиш имкони бўлмади. Ҳозирги пайтда бу ишлар ҳам тўлиқ якунланди.

Ким кимни тушунмаяпти?

Юқоридаги каби ечимини топган муаммолар билан бир қаторда ҳали-хануз эътибор қўтиб турган масалалар ҳам йўқ эмас. Жумладан, газетамизнинг 53-сонидида эълон қилинган «Муаммога масъуллар қачон эътибор қаратади?»

номли мақолада Пастдарғом туманидаги «Жовулқосим» маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудда тадбиркор Фазилат Жўраева томонидан бунёд этилаётган 120 ўрнили мактабгача таълим муассасасининг биноси чала қилиб кетаётгани, тадбиркор ваъда қилинган 3 миллиард сўмга яқин кредит маблағини ололмай овор-ю сарсон бўлаётгани ҳақида сўз борган. Орадан қарий бир ой вақт ўтган бўлса-да, афсуски, муаммо муаммолигича қолмоқда.

— *Мақоладан сўнг ҳам «Микрокредитбанк»нинг Жума филиали бошлиги Бехзод Тоқиевга бир неча бор учрашдим, — дейди Ф.Жўраева.* — Аммо ҳар гал бир хил жавоб олам: «Маблагингизни юқоридан ташлаб беришмаяпти. Агар беришса, албатта, сизга етказамиз». Ҳўлас, яна ўша-ўша ваъдабозлик.

Мазкур муаммонинг ечими борасида мулоҳазаларини билдириш учун Бехзод Тоқиев билан боғландик.

— *Газетада эълон қилинган мақоладан сўнг мени туман прокуратурасига чақирдишди, — дейди Б.Тоқиев.* — Мен илгари Ф.Жўраеванинг ҳужжатлари билан яхши танишмаган эканман. Маълум бўлишича, тадбиркор банкдан кредит

олиши учун гаров ҳужжатларини бизга тақдим қилиши лозим. Айнан шу ҳужжатларни у киши бизга тайёрлаб бермаган экан. Ф.Жўраеванинг кредит ололмаётганига бош сабаб ҳам шу. Агар ҳужжатлар ўз вақтида тақдим қилинганида эди, бу муаммо келиб чиқмасди. Ҳозир ҳам кеч эмас. Агар ҳужжатлар тайёрлаб берилса, унга кредит маблағи ажратилади. Афсуски, тадбиркоримиз шу нарсани тушунишни истамай, ҳар жойга шикоят қилиб юрибди.

Жомбой туманидаги «Наймантепа» маҳалла фуқаролар йиғини ҳудуддаги «Наймантепа — Қозон» йўлининг таъмирталаллиги ҳусусида газетанинг ўтган йилги сонларида бир эмас, 2-3 марта танқидий чиқиш қилинган эди. Яқинда сайловлар муносабати билан мазкур йўлнинг ўйим-чуқурлари туман йўлсозлари томонидан ямаб чиқилди. Аммо бу юмуш ҳам сифатсиз бажарилгани боис ямалган чуқурлар ёғингарчилик туфайли яна асл ҳолига қайта бошлапти.

Биз юқорида газетада эълон қилинган мақолалар бўйича 4-5 та ҳолатга тўхталиб ўтдик, ҳолос. Афсуски, матбуот саҳифаларида кўтарилган бу каби кўп-лаб масалалар юзасидан масъул ташкилотлар ва уларнинг раҳбарлари томонидан муносабат билдирилмади. Мақолаларда келтирилган муаммолар бўйича юборилган хатларга ҳам ҳалигача жавоб берилмади.

Хулоса ўрнида оммавий ахборот воситаларида кўтарилаётган муаммоларга белгиланган ва масъулиятсизларча ёндашаётган мутасаддиларга юқорида кўрсатилган мақолаларда келтирилган бир фикрни ҳавола этмоқчимиз:

«Газетадаги танқидий-таҳлилий мақолалар қозғош тўлдирини учунгина ёзилмайди. Жамиятдаги нуқсонлар, аҳолининг янаша шароити, қийинчиликлардан мутасаддиларни хабардор қилиш, мавжуд муаммоларни бартараф этишга чорлаш мақсадидида битилади. Аммо масъуллар жорий йилда ҳам камчиликларни тузатишга ваъда бериш билан чекланиб қолаверишса, ҳеч қачон мақсадга эришолмаймиз. Бу ваъдабозлик оқибатини эса вақт кўрсатади. Жабрини эса яна одамлар чекади...»

Ёрмат РУСТАМОВ
«Mahalla»

риб, бир муддат Жомбой туманидаги Наймантепа кишлоқ врачлик пунктида патронаж ҳамшираси бўлиб ишлаган ва беш йилдан буён иш тополмай юрган Мафтун Кўлдошева мисолида тилга олинган эди.

Яқинда шу кизнинг ўзи ва ота-онаси тахририятга миннатдорлик билдириш учун келишди. Уларнинг айтишича,

— *«Mahalla» газетаси тахририятига ўзимнинг чексиз миннатдорчилигини билдирман. Чунки айнан ўша мақола сабаб ишги бўлдим. Энди ўз вазифамга масъулият билан ёндашиб, халқимиз саломатлиги йўлида сиққидилан меҳнат қиламан.*

Газетанинг 54-сонидида чоп этилган «Истикбол»нинг ис-

ЖАРАЁН

«Улус»га вилоят прокурори нега борди?

Самарқанд вилояти прокурори Ф.Зуфаров Нуробод туманидаги «Улус» маҳалласида сайёр қабул ўтказди.

Тадбир давомида фуқароларнинг 22 та муурожаати тингланиб, 6 тасига жойида ечим топилди. Хусусан, Эшбой Бобошеров, Дилором Раҳимова, Навбахор Турсуновалар муурожаатга асосан манший газ баллонлари билан таъминланди.

Сайёр қабулдан сўнг вилоят прокурори «Улус» маҳалласида истикомат қилувчи Сарвиноз Бобоёрова, Абдувоит Зоитов, Улуғ Бобоеваларнинг хонадонидида яшаётган шароитлари билан танилди. С.Бобоёровага манший техника воситалари ва тикув машинаси совға қилинадиган бўлди. А.Зоитовга эса ногиронлик арачаси, У.Бобоевага ногиронлик ҳассаси ва эсдалик совғалари топширилди.

Аждодларимиз томонидан яратилган маънавий мерос жаҳон цивилизацияси тарихида алоҳида ўрин тутди. Мутахассислар юртимиз тарихига оид олти мингдан зиёд маданий бойликларнинг илмий тавсифини тузиб чиқишган. Маълумотларга кўра, ҳозирда уларнинг 52 фоизи Россияда, 18 фоизи Буюк Британияда, умуман олганда, дунёнинг 40 дан ортиқ мамлакатидagi турли илмий муассаса, музей, архив, кутубхона ва жамғармаларда сақланади.

Ўзбекистонга тегишли маданий бойликлар қачон тўлиқ қайтарилади?

ШУ КУНГАЧА ЮРТИМИЗГА ҚАЙТАРИЛГАН 34 ТА ҚЎЛЁЗМАДАН 33 ТАСИ МАБЛАҒ САРФЛАНМАЙ ОЛИБ КЕЛИНГАННИ АЛОҲИДА ЗИКР ЭТИШ КЕРАК

Шундай катта бойликни юртимизга олиб келиб, ўрганиш масаласи кўндаланг турган бир пайтда Президентимизнинг 2017 йил 20 июндаги «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистонга оид хориждаги маданий бойликларни тадқиқ этиш марказини ташкил этиш тўғрисида»ги қарори эълон қилиндики, бу айниқса, илм-фан ахлини ниҳоятда мамнун этди.

Хўш, бундай бойликларимизни юртимизга қайтариш ишлари қай даражада олиб боришмоқда? Улардан хамюртларимизнинг фойдаланиши учун қандай қулайликлар яратилган? Умуман, соҳадаги янгилар нималардан иборат?

Марказ масъулла-рининг қайд этишича, хорижий давлатларда аниқланган маданий бойликлар илмий жиҳатдан таснифланиб, маълумотлар базасига киритилган. Уларнинг 60 фоизини моддий маданият буюмлари, яъни сопол, металл, шиша буюмлар ташкил этади. 40 фоизи эса қўлёмалардан иборат.

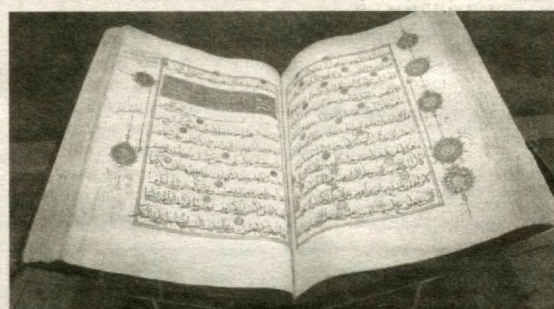
— Утган 2,5 йил ичида юртимиз тарихининг кўзгуи ҳисобланган маданий бойликларнинг аксарияти ўзимизга қайтарилди, — дейди Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистонга оид хориждаги маданий бойликларни тадқиқ этиш маркази директори Роққ Баҳодиров. — Аслида хорижда бир марта бориб, Ўзбекистонга оид маданий бойликни рўйхатдан ўтказиш билан иш битмайди. Уни илмий жиҳатдан тадқиқ этиш керак. Бунга қунлар, ҳафталар, баъзан ойлар кетади. Айни ҳақиқатни ҳисобга олиб, биринчи навбатда, юртимизга олиб келиниши лозим

бўлган маданий бойликларни танлашга оид таклиф ишлаб чиқилди. Шу асосда Фанлар академияси, Ислам цивилизацияси маркази, Имом ал-Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази ва бошқа муассасалар томонидан 251 та маданият намунаси (194 та қўлёмза, 11 та миниатюра ва 46 та осори антиқа) тавсияси Вазирлар Маҳкамасига киритилди.

мий хизмат сафарлари амалга оширилди, — дейди марказ бўлим бошлиғи Афтондил Эркинов. — Мазкур давлатларнинг 60 та илмий-маданий муассасаси билан ўзаро ҳамкорликка эришилиши ва улардан 11 таси билан аниқ шув меморандуми имзоланиши истиқболда катта лойиҳалар учун йўл очмоқда. Хусусан, Имом ал-Бухорийнинг Буюк Британия, Умон султонлиги ва Татаристон Республикасида сақланаётган «Ал-жамийъ ас-саҳиҳ» қўлёмасининг 3 та нодир нусхаси, Туркия ва Германиядан Имом ат-Термизий, Абу Абдуллоҳ ал-Хоразмий, Алишер Навоий ва бошқа мутафаккирларнинг 24 та қўлёмаси рангли электрон нусхаси юртимизга қайтарилган. Шу кунгача юртимизга қайтарилган 34 та қўлёмзадан 33 таси маблағ сарфланмай олиб келинганини алоҳида зикр этиш керак.

Нобэ қўлёмза асарлар Ислам цивилизацияси маркази, Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институти, Имом ал-Бухорий ҳамда Имом ат-Термизий халқаро илмий-тадқиқот марказлари, Халқаро ислом академияси ва бошқа илмий муассасаларга тақдим этилди.

Маънавий хазинани ўз юртимизга қайтаришнинг ўзига хос машаққатлари бор, албатта. Қайсидир замоналарда турли сабабларга кўра ўзимиздан олиб кетилган қадимий битикларни қайтаришнинг аҳамияти шундаки, ёш олимларнинг барчаси ҳам хорижга чиқа олмайди. Унга асқатиб турган манба, эҳтимол, четдан нусхаси келтирилган қайсидир асар бўлиши мумкин. Уни ўрганиш, тадқиқ этиш, халқимизни бу дурдона

асарлардан баҳраманд этиш масаласига мутасаддилар жиддий эътибор қаратишларини истардик.

«UzCulture» дастури тадқиқотчига қулайлик яратади

Ҳар қандай катта лойиҳа ўз-ўзидан ниҳоясига етиб қолмайди. Бунинг учун маблағ ажратилмаса, режалаштирилган иш «хотимигича» қозғола тураверади. Анча овозгарчилик билан қайсидир давлатдан келтирилган маданий мерос намуналарини ҳисобга олиш, марказнинг электрон реестрига истифода қилиш учун янги бир дастур ишлаб чиқишга эҳтиёж борлиги ойдинлашди. Бу эса яратилган маълумотлар таҳлилидан тадқиқотчиларнинг фойдаланиши учун қулайлик яратади.

— Марказ томонидан Инновацион ривожланиш вазирлигига тақдим этилган «Ўзбекистонга оид хорижда сақланаётган маданий бойликлар реестрини яратиш, нодир қўлёмза асарларнинг факсимилесини нашр этиш»га оид уч йиллик лойиҳа йилга 700 млн. сўм ҳажмида молиялаштирилиши белгиланди, — дейди вазирлик бош мутахассиси Шахноза Эргашева. — Лойиҳа доирасида юртимиз алломуларининг 800 дан ортиқ қўлёмза асарини қамраб олган реестр ва Алишер Навоий асарлари факсимилесини нашрга тайёрлаш мўлжалланмоқда. Шунингдек,

«UzCulture» электрон реестр дастури ишлаб чиқилмоқда. Дастур марказ реестрига киритилган маълумотлардан фойдаланишда тадқиқотчиларга енгиллик яратади. Zero, бирор аллома ҳақида илмий изланиш олиб бораётган олим мавжуд маълумотларни истифода этади.

Аммо тадқиқот мукамал бўлиши учун имкон қадар мазкур шахс ҳақидаги бошқа маълумотларни ҳам киритиш илмий иш савияси ва сифатини оширади. Мазкур маънода дастурда маданий бойликларнинг турлари (қўлёмза, миниатюра, археологик топилма, мусикий асбоблар, уй-рўзгор анжомлари, кийим-кечак ва бошқалар) ҳамда улар сақланаётган (мамлакат, шаҳар, кутубхона, илмий-маданий муассаса) жойларга оид параметрлар акс этгани улар учун аини муздади. Дастурнинг яна бир афзаллиги — у он-лайн тарзда фойдаланиш учун

тақдим этилади ва мунтазам равишда янги маълумотлар билан бойитиб борилади. Илмий тавсифларни фото, видео, аудио шаклидаги маълумотлар билан ҳам тўлдириб бориш режалаштирилган.

Ўзбекистон замини азалдан дунё тамаддунининг қадимий бешикларидан бири бўлиб келган. Бу қадимий юртдан етишиб чиққан алломалар, уларнинг бетакрор ижоди, яратган илмий ва бадий мероси бугун ҳам жаҳон илм ахлини хайратлантириб келмоқда. Аждодларимизнинг ақлу зақоси, теран тафаккури, қалб кўрси кўз нури билан яратилган дурдоналар ҳали дунёнинг турли ҳудудларида сочилиб ётибди. Уларнинг айримлари юртимиз илмий жамоатчилиги учун сирлигича қолмоқда.

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистонга оид хориждаги маданий бойликларни тадқиқ этиш маркази ўз олдига қўйган мақсад ҳам бу бебаҳо бойликни халқимизга қайтариш, шу билан бирга, Ўзбекистоннинг тарихий ҳақиқатини, бой маданий меросини, маънавий салоҳиятини намоён қилишдан иборат. Демак, марказ жамоаси хорижий давлатларда ватандошларимиз ҳаёти ва ижодий фаолиятига доир сақланб қолган маълумотларни аниқлашдек савоб ишга бел боғлаган экан, бу тўла маънода қўллаб-қувватлашга арзийди.

Хулқар КУЗМЕТОВА
«Mahalla»

Ҳиндистонда ўтадиган 34-«Surajkund Mela» фестивалига ҳамкор бўлди.

Навоийдаги дала ҳовлилар нега бузиляпти?

ТЎҒРИ, ЯШАБ ТУРГАН БОШПАНАСИДАН ВОЗ КЕЧИШ, БОШҚА ЖОЙГА КЎЧИШ ОСОН ЭМАС. АММО БУНДАН КЎЗЛАНАЁТГАН МАҚСАД ВА НАТИЖАНИ ҲАМ ҲИСОБГА ОЛИШ ЗАРУР

Асли нуроталик Худоёр Абдиев «Навоийазот» акциядорлик жамиятида ишлайди. У оиласи билан Навоий шаҳрида истиқомат қилаётганига чорак асрдан ошди. Даставвал олти йил ижарама-ижара сарсон бўлишди, кейин ишхонасининг ёрдами билан оилавий ётоқхонага кўчишди. 2009 йилда Худоёр ака Навоий шаҳридаги sanoat зонасида жойлашган «Ҳосил» боғдорчилик-узумчилик ширкати ҳудудидан дала ҳовли сотиб олганида «энди ўз уйим, ўлан тўшагим бор», дея роса қувонган эди.

Аммо дала ҳовли уй бўлмас экан. Биринчи галда сотиб олган жойида на ўзи, на оиласидоғилар рўйхатга олинди. Чунки дала ҳовли доимий тураржой хисобланмайди. Шу боис «дача»да яшовчилар бошқа манзилда доимий рўйхатда туришарди. Хуллас, Худоёр ака ҳам «прописка» масаласида қариндош-уруғ ва танишларига илтимос қилишига тўғри келди. Шундай бўлса-да, дала ҳовлисига чиндан меҳр кўйди.

Мўъжазгина томорқасида экин-тикин қилди, бўш майдонда қўшимча иморат қурди. Айни пайтда кичкинагина дала ҳовлида саккизта хона мавжуд, қизларини узатган, икки ўғлини уйлантириб, келинлари, неваралари билан бирга яшаб келаётган эди. Аммо бугун тўққиз кишидан иборат оила «энди нима қиламиз?» деган хавотирда. Чунки...

Дала ҳовлилар бузилар экан

Жорий йил бошида қатор оммавий ахборот воситаларида мазкур дала ҳовлиларда яшаётган юзлаб фуқаролар Навоий вилояти ҳокимлиги биноси олдида ўз тураржойлари бузилаётганидан норози бўлиб йиғилгани ҳақидаги хабарлар тарқалди. Хўш, аслида вазият

қандай? Ростдан ҳам дала ҳовлилар бузиладими? Агар шундай бўлса, бу ерда яшаётган аҳоли қаерга кўчирилади? Уларга компенсация тўланадими? Биз ана шу саволлар билан вилоят ҳокимлиги мутасаддиларига мурожаат қилдик.

— Дала ҳовлилар масаласи Олий Мажлис Сенатида кўриб чиқилган, — дейди вилоят ҳокимлиги матбуот хизмати раҳбари Дилшод Мамаражабов. — Сенатнинг тегишли қароридида халқ депутатлари Навоий вилояти Кенгаши, ҳокимлиги ва бошқа мутасаддилар бу масалани 2020 йилнинг 1 июнига қадар ижобий ҳал этиши белгиланган. Барчанинг уйи бирданига бузилмайди. Аслида вилоят мутасаддилари ҳам бундай қилмоқчи эмас, баҳорғача бирорта оила дала ҳовлисидан кўчирилмайди. Кейин эса бу ердаги аҳоли бошқа жойга кўчирилиши рост. Айни пайтда бу масала бўйича аҳоли манфаатларини таъминлаган ҳолда амалга ошириш чоралари белгиланмоқда.

Ҳокимлик биноси қаршисида аҳоли йиғилган пайтда вилоят ҳокими Қобил Турсунов шахсан улар билан учрашди ва мутлақо саросимага тушмаслигини, бу масала ҳукумат назоратида эканини таъкидлади.

Одамларнинг «иссик жойини совутишга» нима сабаб бўлмоқда?

«Ҳосил» боғдорчилик-узумчилик ширкатида қарашли дала ҳовлилар айни пайтда 101,82 гектар майдонни эгаллаган. 23 та кўчадан иборат ҳудудда 1 минг 575 та дала ҳовли жойлашган. Уларда 2 минг 500 дан ортиқ оила истикомат қилади.

«Дала ҳовли» атамасиданок бу жой аҳоли доимий яшайдиган эмас, балки вақти-вақти билан дам оладиган, томорқасида дехқончилик қиладиган маскан эканини англаш мумкин. Бироқ бу ердаги дала ҳовлиларнинг ҳаммасида одамлар доимий истикомат қилади.

Аслида дала ҳовлилар шаҳар чеккасида, сўлим табиат кўйида қурилиши лозим. «Ўзшаҳарсозлик ЛИТИ» давлат унитар корхонаси ҳулосасига кўра, бу объектларнинг 65 фоизи санитар химоя зонасида жойлашган. Мавжуд кўчаларнинг кенлиги ёнғин хавфсизлиги, санитария ҳамда техник меъёрларга жавоб бермайди. Ҳудудда богча, мактаб ва бошқа ижтимоий инфратузилма объектлари мавжуд эмас. Шу боис аҳоли йиллар давомида шаҳар ва вилоят ҳокимлигига, республика даражасидаги идораларга, Президентнинг Виртуал қабулхонасига мурожаат қилган бўлса-да, дала ҳовлиларга доимий тураржой тоифаси берилмаган.

— Бу дала ҳовлилар Навоий кон-металлургия комбинатида қарашли 1-ГМЗ ҳамда НМЗ корхоналаридан чиқадиган, атмосферани ифлослантирувчи моддаларни ташлашга рухсат этилган ва хавфлилик даражаси юқори бўлган ҳимоя зонасида жойлашган, — дейди вилоят фавқулодда вазиятлар бошқармаси бошлиги ўринбосари Фарҳод Пулатов.

— Бу ерда аҳоли хонадонларига кўриб-чиқиш шароити ҳам талабга жавоб бермайди, фавқулодда вазиятлар ва авария ҳолатларида эвакуация қилиш имконияти чекланган. Коммуникация тизимлари, яъни

сув ва газ қувурлари бинолар остида қўлиб кетган, фойдаланилаётган табиий газ ва электр энергиясини сарфлаш қоидалари бузилган, аҳоли ўз билганича, тартибсиз, белгиланган талаб ва меъёрларга зид равишда қурилиш ишларини амалга оширган.

Ҳақиқатан ҳам, ўтган йиллар давомида бу жойда аҳоли томонидан яшаш бинолари лойиҳасиз қурилиши оқибатида кўчалар тор, бинолар жойлашuvi бўйича санитария, архитектура ва шаҳарсозлик талаб-

балки дала ҳовлилар сифатида кадастр ҳужжатлари расмийлаштирилган ҳамда мулк сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган, — дейди вилоят ер ресурслари ва давлат кадастри бошқармаси бошлиги Умар Турсунов. — Афсуски, бугун кўпчилик мазкур ҳужжат моҳиятини тушунай, «дала ҳовлимиз кадастр қилинган, солиқ тўлаямиз», демоқда.

Мақсад — аҳоли учун муносиб турмуш шароитини яратиш

Мазкур дала ҳовлиларда қарийб ўттиз йилдан буён одамлар истикомат қилади. Ижтимоий тармоқларда «снос» дея таърифланган, кимларнингдир «ғиж-ғижлаши» таъсирида айрим содда одамларнинг ҳокимликка норозилик билдириб чиқишига сабаб бўлган кўчиришдан кўзланган мақсад эса ана шу ўттиз йил давомида йиғилиб қолган муаммоларни бартараф этиш, аҳолига қулай шарт-шароит яратишдир.

— Бу масалада Республикадан махсус ишчи гуруҳ ту-

«ДАЛА ҲОВЛИ» АТАМАСИДАНОҚ БУ ЖОЙ АҲОЛИ ДОИМИЙ ЯШАЙДИГАН ЭМАС, БАЛКИ ВАҚТИ-ВАҚТИ БИЛАН ДАМ ОЛАДИГАН, ТОМОРҚАСИДА ДЕХҚОНЧИЛИК ҚИЛАДИГАН МАСКАН ЭКАНИНИ АНГЛАШ МУМКИН. БИРОҚ БУ ЕРДАГИ ДАЛА ҲОВЛИЛАРНИНГ ҲАММАСИДА ОДАМЛАР ДОИМИЙ ИСТИКОМАТ ҚИЛАДИ.

ларига зид ҳолат юзга келган. Шунингдек, Навоий шаҳар ҳокимлиги матбуот хизмати раҳбари Отабек Аслоновнинг бизга тақдим этган маълумотларига кўра, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Республика Давлат санитария-эпидемиология назорати марказининг дала ҳовлилар жойлашган ҳудуд аҳоли яшаш пунктларини лойиҳалаштириш ва қуриш санитария қоида-меъёрларига тўғри келмаслиги ҳақидаги ҳулосаси ҳам мавжуд.

«Тураржойимиз кадастр қилинган»

Бугун «Ҳосил» боғдорчилик-узумчилик ширкатида қарашли дала ҳовлилар эгаларининг аксарияти ана шу вақтинчалик бўлиб, ўзларининг ҳусусий мулкка эгаллик қилиш ҳуқуқи бузилаётганини айтишмоқда.

— Мазкур дала ҳовлилардаги бино ва иншоотларнинг аксариятида доимий яшаш учун уй-жой сифатида эмас,

зилади, ҳар бир хонадоннинг кўчирилиши масаласи алоҳида тартибда кўриб чиқилади, — дейди вилоят ҳокимлиги матбуот хизмати раҳбари Дилшод Мамаражабов. — Компенсация ва бошқа масалалар ижобий ҳал қилинади. Аҳоли эса инфратузилмаси ривожланган, мактаб ва бошқа шароитлар муҳайё ҳудудга кўчирилади.

Демак, дала ҳовлилар аҳолисининг хавотирга тушибитгани асло ҳожат йўқ. Тўғри, яшаб турган бошпанасидан воз кечиш, бошқа жойга кўчиш осон эмас. Аммо бундан кўзланаётган мақсад ва натижани ҳам ҳисобга олиш зарур. Биз эса Навоий вилояти ва Навоий шаҳар ҳокимликлари тақдим этган маълумотларга асосланиб, натижа, албатта, ижобий бўлишига ишондик. Қолганини қиш поёнига етган, Олий Мажлис Сенати қарори ижросига киришилган кўрамиз ва мавзуга яна қайтамиз.

Холбиби САҒАРОВА
«Mahalla»

МАЗЗУГА ОИД МАЪЛУМОТ:

Президентимизнинг 2019 йил 3 августдаги «Фуқаролар ва тадбиркорлик субъектларининг мулк ҳуқуқи кафолатлинишини сўзсиз таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармойиши ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 16 ноябрдаги «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мулк ҳуқуқлари кафолатларини таъминлаш ҳамда ер участкаларини олиб қўйиш ва компенсация бериш тартибини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қароридида фуқароларнинг мулк ҳуқуқи дахлсизлиги белгилаб қўйилган.

Ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун, шунингдек, ҳудудларни комплекс ривожлантириш, шу жумладан, муайян ҳудуднинг архитектура қиёфасини ўзгартириш ва яхшилашга қаратилган давлат дастурлари ҳамда инвестиция ва ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга эга бўлган лойиҳаларни амалга ошириш доирасида ер участкаси ёки унинг бир қисmini олиб қўйиш ер эгасининг розилиги билан ёки ердан фойдаланувчи ва ижарачи билан келишилган ҳолда Қорақалпоғистон Республикасининг Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоят Кенгаши, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари биноан амалга оширилиши белгиланган.

Меҳнат мигрантларига 2020 йилда 3 минг 462 хонадон ажратилади.

Қорақалпоғистонда нега гўшт нархи арзон?

ЧОРВАДОР ИЛМЛИ БЎЛМАСА, ЎЗ ИШИНИ ПУХТА БАЖАРМАСА, БАРЧАСИ БЕКОР. ЗЕРО, МОЛ БОҚИШДА ҲАР БИР ЧОРВАДОРНИНГ ЎЗИГА ХОС ТАЖРИБАСИ, УСЛУБИ БОР

Маълумотларга кўра, юртимиз бозорларидаги энг арзон нархдаги гўшт маҳсулотлари Қорақалпоғистон Республикасида экан. Жумладан, Нукус шаҳар деҳқон бозорига 1 кг. гўшт 35-37 минг сўм атрофида сотилапти. Бу ҳолат кўпчиликини қизиқтириши табиий. Хўш, Нукусда нега гўшт арзон?

Бу каби саволларга жавоб топиш учун эса соҳадаги ўзгаришларни таҳлил қилиб кўришнинг ўзи етарли. Айтиш керакки, Қорақалпоғистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш кўмитаси, «Чорванасл» марказининг маълумотларига кўра, айни пайтда ҳудудда 1 минг 682 та чорвачиликка ихтисослаштирилган ҳўжалик қорамол, қўй-эчки, йилки, паррранда, балиқ ва қуёнчилик йўналишларида фаолият олиб борапти. Уларда 41 минг 900 бош қорамол, 300 мингдан зиёд қўй-эчкилар боқилмоқда.

Чўпоннинг жони мол туёғидан қаттиқ бўлса...

Донишманд халқимизда: «Чўпоннинг жони молнинг туёғидан ҳам қаттиқ бўлиши

керак», деган нақл бор. Бу бежиз айтилмаган. Тўрт бош қўйни кўрага қамаб қўйган билан иш битмайди. Уни боқиб, вақтида зарур ветеринар врач кўригидан ўтказиб туриш керак. Молларни бир жойда боққандан кўра, ўз оёғида ўтлатиш анча самарали эканини оддий чорвадор ҳам яхши тушунади.

Шу боис 2019 йил 20 майда «Яйловлар тўғрисида»ги янги қонун қабул қилинган. Ҳужжатда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг яйловлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш соҳасини тартибга солиш доирасидаги ваколатлари, шунингдек, яйловларни муҳофаза қилиш, тақдор қўлайтириш ва тиклаш бўйича аниқ чора-тадбирлар, уларни инвентаризациядан ўтказиш, геоботаник жиҳатдан текшириш ва мониторинг қилиш тартиби белгиланган.

Украина, Беларусь, Польша, Қозғистон, Испания, Австрия, Голландия ва Германия каби давлатлардан 11 мингга яқин насли чорва моллари олиб келиниб, иқлимга мослаштириш бўйича ишлар олиб борилди ва қўтилган натижаларга эришилди.

Қорақалпоғистоннинг об-ҳавоси тез ўзгарадиган — қўтилмаганда ҳаво жуда исиб ёки совиб кетиши мумкин. Шу боис бу ишлар осонликча бўлмаётгани кўринади. Қувонарлиси, соҳада ютуққа эришган

млрд. 292 млн. сўмлик 210 та лойиҳа ишлаб чиқилди. Қорамол, қўй-эчкичилик, туячилик ва йилқичилик, гўшт ва сўт маҳсулотларини қайта ишлаш, аралаш ем ишлаб чиқариш бўйича лойиҳаларнинг амалга оширилиши натижасида чет давлатлардан 27 минг 150 бош қорамол олиб келиш, 37 минг 25 тонна сўт ва 8 минг 184 тонна гўшт маҳсулотларини етиштириш, 739 нафар иш ўрини яратиш режалаштирилган.

Албатта, бундай имкониятлар соҳа ривожига бевосита хисса қўшади. Аммо чорвадор илмли бўлмаса, ўз ишини пухта бажармаса, барчаси бекор. Зеро, мол боқишда ҳар бир чорвадорнинг ўзига хос тажрибаси, услуби бор. Бу мавжуд шароитларга бевосита боғлиқ. Шунинг натижасида чорвадор кўнгилдагидек натижага эришади.

— Ҳозир фермамизда 400 бошдан зиёд қорамол (200 таси наслдор), 600 бошга яқин қўй-эчки (тенг ярми наслдор), туя ва йилқиларимиз бор, — дейди Кўнгирот туманидаги «Ербол чорва» фермер ҳўжалиги раҳбари Баҳром Отабаев. — Мол боқиш бизга ота-мерос бўлгани боис чорвачиликда қатта тажрибага эгамиз. Ажратилган ердан унумли фойдаланиш, маккажўхори, беда ва силос тайёрлашга алоҳида эътибор қаратамиз. Ветеринар кўриги, албатта, зарур. Президентимиз қарори асосида олдинги 100 гектарлик еримизга экан эчки, тичан етиштириш ва яйлов учун яна 1 минг 100 гектар ер майдони қўшиб берилди. Бу рағбатдан қувониб, молларнинг бош сонини янада қўлайтиришни режалаштирдик. Яна бир қувончли хабар: эсориқ йида сўт ва гўш маҳсулотларини қайта ишлашга мўлжалланган қичик завод учун ер майдони ажратиб берилди. Бу заводни ишга туширсак, айни пайтда фаолият юритаётган 20 нафар ишчилар сони 50 нафарга етади.

МАЗВУГА ОИДА МАЪЛУМОТ :

2019 йилнинг 7 ноябр куни Президентнинг «Қорақалпоғистон Республикасида чорвачилик тармоқларини жадал ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан чорвачиликни ривожлантиришга оид қатор лойиҳалар белгилаб берилди. Жумладан, 2020 йилда ваколатли банклар томонидан «Хар бир оила — тадбиркор» дастури доирасида 291,6 миллиард сўм, «Yoshlar — kelajagimiz» Давлат дастури доирасида 75 миллиард сўм миқдоридagi маблағлар соҳа ривожига учун йўналтирилади. Бундан ташқари, Самарқанд ветеринария медицинаси институтининг Нукус филиали қошида Ветеринария техникуми ташкил этиладиган бўлди. Ушбу техникумнинг 2020/21-2022/23 ўқув йилларига кундузги таълим шакли учун давлат буюртмаси асосида ўқишга қабул қилиш параметрларига тақлифларни шакллантиришда Бўзатов, Мўйноқ, Тахтақўпир ва Кўнгирот туманларида камида 5 йил ишлаб бериш шарти билан тегишли таълим йўналишлари юзасидан Бўзатов, Мўйноқ, Тахтақўпир ва Кўнгирот туманлари бўйича давлат гранти асосида алоҳида мақсадли қабул кўрсаткичларини назарда тутиш белгилаб берилди.

Хулоса ўрнида

Энди мақола аввалида келтирилган саволларга жавоб берсак ҳам бўлади. Аслида Қорақалпоғистонда ҳам гўшт истеъмоли меъёрида ва бозордаги маҳсулотларнинг сифати ҳам бошқа ҳудудлардаги маҳсулотлардан ўтса-ўтадики, қолишмайди. Сифатли ва арзон маҳсулот эса чорвадорларнинг тинимсиз меҳнати, изланиши, маъсулларнинг уларга имкониятлардан тўла фойдалана олишига шароит яратиш бергани натижасидир.

Ўз ўрнида соҳадаги ютуқларни қабул қилинаётган ҳукукий ҳужжатлар ҳаётга тўғри татбиқ қилинаётгани, хонадонларда, деҳқон ва фермер ҳўжаликларида боқилаётган чорва моллари бош сонининг қўлиги эса ота-боболаримизнинг асрлар давомида чорвачилик соҳасида эришган тақрибларининг авлоддан-авлодга ўтиб келаётгани билан ҳам изохлаш мумкин.

Омирбай ЕСБЕРГЕНОВ
«Mahalla»

ДАРВОҚЕ...

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси раиси М.Ернязов Хитойнинг «Kaiteng investment Group» корпорацияси президенти Би Лянь раҳбарлигидаги делегацияни қабул қилди.

Тадбирда чорвачилик кластерларини ташкил этиш бўйича хитойлик инвесторлар билан қатор лойиҳалар устида фикр-мулоҳаза алмашилди. Ўзбекистоннинг Хитой Халқ Республикасидаги элчихонаси ҳамда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ташаббуси билан «Қорақалпоғистон Республикасининг Бўзатов ва Тахтақўпир туманларида замонавий қишлоқ ҳўжалиги илмий техника парк, 20 минг бош қорамол боқишга мўлжалланган чорвачилик кластерини ташкил қилиш» лойиҳасини амалга ошириш бўйича музокара олиб борилди.

Бундан ташқари, «Нукус» эркин иқтисодий зонаси ҳудудига қорамоллар учун аралаш ўт-ем ишлаб чиқариш фабрикасини ва ветеринария бўйича илмий-тадқиқот марказини ташкил қилиш режалаштирилган. Лойиҳа учун бевосита 90 миллион долларлик инвестиция киритиш кўзда тутилмоқда. Мазкур лойиҳанинг қурилиш ишлари 2020 йилнинг март ойида бошланади.

Қорақалпоғистон Республикасида ушбу қонун ижросини таъминлаш борасида самарали ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ҳудуд бўйича қорамолчилик йўналишидаги субъектларга яйлов ва пичанзорлар учун 88 минг гектарга яқин, қўй-эчкичилик ҳўжаликлари учун 400 минг гектарга яқин майдон ажратилган.

Чорвачиликда самардорликка эришишнинг яна бир муҳим омил — тоза насли молларни боқишга боғлиқ. Юртимизда чорва молларининг аксарияти аҳоли хонадонларида боқилишини ҳисобга олсак, аввало, халқимизни насли моллар билан таъминлаш кераклиги ойдинлашади. Шу боис Россия,

маъсуллар 2020 йилда ҳам ана шу ишларни давом эттириб, йил давомида яна 10 минг бош насли чорва моллари олиб келишни режалаштирган.

Ҳукукий ҳужжатнинг ҳаётдаги акси

Президентимизнинг 2019 йил 28 мартдаги «Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат кўмитаси фаолиятини ташкил қилиш тўғрисида»ги қарорининг 23-бандида Қорақалпоғистон Республикасида чорва молларининг бош сонини 2021 йилда 1 млн. 175 минг 700 бошга, гўшт маҳсулотларини 130 минг 400 тоннага, сўт маҳсулотларини 436 минг тоннага етказиш белгиланган.

— Қарор доирасида олдимизга қўлаб вазифаларни белгилаб олдик, — дейди «Чорванасл» маркази раҳбари Қошқарбай Пириязаров. — Жумладан, бу бўйича Бўзатов, Тахтақўпир, Кўнгирот ва Мўйноқ туманларида 277

Тахياتош ИЭС биринчи буғ-газ қурилмасининг газ турбинаси ишга туширилди.

Жорий йил муассасамиз — Куролли Кучлар Академияси учун хайрли бошланди. Ватан ҳимоячилари куни арафаси — 10 январь куни Президентимиз, Куролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Шавкат Мирзиёев бу ерга ташриф буюриб, офицер ўқитувчилар, курсант ва тингловчиларни байрам билан шахсан табриклади. Барча соҳалар қатори ҳарбий таълим бўйича ҳам доимо замон билан бирга қадам ташлашимиз, керак бўлса, замондан-да олдинда юришимиз зарурлигини, ҳарбийларимиз энг илғор, инновацион билим ва кўникмаларни эгаллаши, соҳа бўйича дунёдаги янгиликлардан хабардор бўлиши, доим изланиши лозимлигини яна бир бор айтиб ўтди. Дарҳақиқат, бугунги зобит учун замон билан ҳамқадам юришнинг ўзи етарли эмас. Биз ундан ўзимиз шарт. Зеро, шундагина замонавий ҳавфлардан-да кучлироқ бўламиз. Олий Бош Қўмондоннинг ташрифи, табриги ва билдирган фикрлари барчамизнинг жанговар руҳимизни мислсиз кўтариб юборди. Мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар, ҳарбий соҳадаги янгиланишларга ишонч ҳиссини янада мустаҳкамлади.

Зобит замондан-да илғор бўлиши керак!

Ҳарбий муассасанинг янги ҳаёти

Бизнинг Академия Марказий Осиёдаги ҳарбий кадрларни тайёрловчи энг илғор ва шу билан бирга, қадимий муассаса ҳисобланади. 2018 йилда таълим масканининг ташкил топганига юз йил тўлди. Ўтган вақт мобайнида бу ердан Ватан ҳимояси учун жонини беришга тайёр кўплаб мутахассислар етишиб чиққан. Шунингдек, Миллий армиямиз асосларини ташкил қилиш, уни ҳар қандай замонавий ҳавфларга муносиб жавоб қайтаришга шай даражага олиб чиқишда ҳам бугун турли унвон ва лавозимларда хизмат қилаётган, қарилек гаштини сураётган, Ватан ҳимояси йўлида мардларча жон берган битирувчиларимизнинг ҳиссаси катта.

Таъкидлаш жоизки, кейинги йилларда мазкур ҳарбий таълим масканига эътибор кескин ортди. Олий Бош Қўмондон бу ерга 2017 йил январь ойида келиб, ҳарбий таълимни такомиллаштириш лозимлигини таъкидлади.

Мутлақо янги Куролли Кучлар академиясини ташкил этиш, академияда лейтенантлар тайёрлаш, офицерлар малакасини ошириш, бошқарув таркибидаги қўмондонлик кадрларини махсус тайёргарликдан ўтказиш, профессор-

ўқитувчиларнинг хориждаги етакчи олий таълим муассасаларида малака оширишини йўлга қўйиш ҳақида вазифаларни қўйди. Ўша пайтда Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юрти деб аталадиган таълим даргоҳи негизда мутлақо янги ўқув муассасаси ташкил этиш бўйича кўрсатмалар берди. Кўп ўтмай, Президентнинг тегишли қарори қабул қилиниб, бу ерда хорижнинг илғор технологиялари ва замонавий ўқув воситаларини мужассам этган Куролли Кучлар Академияси ташкил этилди.

2018 йил январь ойида эса Олий Бош Қўмондон мазкур янгиланган таълим маскани фаолияти билан танишиш учун бу ерга қайта ташриф буюриб, ҳарбий тингловчи ва курсантларга яратилган шароитлар, ўқув жараёни билан танишганди. Яратиб берилган имкониятлар натижада киска вақт ичида академия таркибида учта — умумқўшин, малака ошириш, ҳарбий ҳавфсизлик ва давлат мудофааси факультетлари фаолияти йўлга қўйилди. Битирувчиларга «бакалавр», «магистр» ҳамда «давлат ва ҳарбий бошқарув магистри» академик даражаси берилди бошланди. Россия, Хитой, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Германия, Франция, Туркия, Покистон, Белорусь ва бошқа қатор етакчи хорижий давлатлар олий ҳарбий таълим муассасалари билан ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилди.

Фан докторлари ҳам Ватан ҳимоячиларини тарбияламоқда

Кейинги пайтларда яратиб берилган шароитлар туфайли 2018-2019 ўқув йили давомида академиянинг 59 нафар ўқитувчиси хорижий давлатларда малака ошириб кайтди. Бугун таълим дарго-

ҳида 11 нафар фан доктори, 68 нафар фан номзоди, 14 нафар доцент, 7 нафар докторант ва 57 нафар мустақил изланувчи фаолият олиб бормоқда. Олий аттестация комиссияси Президиумининг қарорига биноан, академияда илмий кенгаш фаолияти, шунингдек, Мудофаа вазирлиги раҳбарияти ташаббуси билан илмга чанқок, олий маълумотли, иқтидорли аскарлардан иборат илмий взвод ташкил этилди.

2018-2019 ўқув йилида академиянинг 6 нафар офицери докторлик диссертацияларини муваффақиятли ҳимоя қилиб, «Ҳарбий фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD)» илмий даражасига эга бўлди. Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари Академияси киска йиллар ичида олий қўмондонлик таркиби ҳамда ҳарбий округ поғонасига тегишли бошқарув органлариға мансуб офицер кадрларни тайёрлайдиган, мудофаа қурилиши соҳасида олиб борилаётган илмий тадқиқот ва ишланмаларни мазмунан мувофиқлаштириб борадиган бош олий ҳарбий таълим муассасасига айланди.

Таълим муассасасида нафақат мамлакатимизда, балки минтақамизда ягона ҳисобланган Ҳарбий-илмий тадқиқотлар марказининг фаолияти йўлга қўйилиши энг илғор гоа ва ишланмаларни қўшинларимизга татбиқ этиш имкониятини бермоқда.

Олий Бош Қўмондоннинг бу галги ташрифи доирасида белгиланган вазифалар ҳам зобит ва аскарларимиз томонидан сўзсиз бажарилади. Бу каби юксак эътибор бизни Ватанга садоқат билан хизмат қилишимизда елкадош бўлиши шубҳасиз.

Икболжон АБДУРАҲМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари Академияси бошлигининг биринчи ўринбосари, полковник.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Ҳарбий билим юртига ўқишга кириш учун қандай ҳужжатлар зарур?

— Жорий йил мактабни битиргач, ҳарбий билим юртига ўқишга киришмоқчиман. Бунинг учун қарерга қандай ҳужжатлар топширишни керак?

Шавкат МИРЗОЛИМОВ.
Термиз шаҳри.

Ақбар ЮНУСОВ,
Мудофаа вазирлиги маъсул ходими:

— Ўзбекистон Мудофаа вазирлиги олий ҳарбий таълим муассасаларига ўқишга киришни хоҳлаган номзодлар томонидан мудофаа ишлари бўйича бўлимларга ариза, паспорт, туғилганлик ҳақида гувоҳнома нусхаси, чакирилувчининг қайд этилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки ҳарбий гувоҳнома, таржимаи хол, анкета, ўқиш, иш (агар ўқиётган ёки ишлаётган бўлса) жойидан маълумотнома, 3x4 см. ўлчамдаги 6 та ҳамда 4,5x6 см. ўлчамдаги 4 та

фотосурат (бош кийимсиз ва бурчаксиз) топшириши талаб этилади. Шунингдек, кўшимча равишда номзоднинг ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, ота-онасидан фарзандининг олий ҳарбий таълим муассасасига ўқишга киришига розилик хати, маълумоти тўғрисидаги ҳужжатлар ҳамда рейтинг дафтарчаси нусхаси, олий ҳарбий таълим муассасаларига ўқишга киришда имтиҳонлардан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатлар (асли ва нусхаси), яқин қариндошлар орасида вафот этганлар бўлса, уларнинг ўлими ҳа-

қида гувоҳнома нусхаси ҳам сўралади. Номзоднинг яшаш жойидаги ҳудудий ички ишлар органидан жиноий жавобгарликка тортилмаганлиги ва сулланмаганлиги тўғрисидаги маълумотнома ҳам шахсий ҳужжатлар каторига тикилади.

Ҳужжатларни тақдим этишда паспорт, туғилганлик ҳақида гувоҳнома, чакирилувчининг қайд этилгани тўғрисидаги гувоҳнома ёхуд чакирилувчининг ҳарбий гувоҳномаси номзод томонидан шахсан кўрсатилиши керак.

Олий ҳарбий таълим муассасасининг қабул комиссияси номзодлар белгиланган қоидаларга, ҳарбий ва хизмат интизомига риоя қилмаган тақдирда уларни ўқишга қабул қилиш бўйича танлашнинг исталган босқичида четлатиш ҳуқуқига эга.

«Uzbekistan airways» Жиддага қўшимча парвозларни йўлга қўймоқда.

Ўзгалар молини ейиш
ҳаромдир

Аллоҳ таоло инсониятни яратгач, уларни Ер юзида ҳалол ризқ талаб қилишга амр этиб, унинг акси бўлмиш ҳаромдан ҳазар қилишга буюрди ҳамда ҳалол ва ҳаром бўлган нарсаларни баён қилди. Демак, ҳар бир инсон ҳалол ризқ талаб қилиши билан бирга, бировнинг ҳаққидан ҳазар қилиши ва ўзгаларнинг молини ноҳақ йўллар билан ўзлаштирмаслиги ўта муҳимдир. Ҳаётда ўзгаларнинг ҳаққига тажовуз қиладиган, ўзгалар молини ўзлаштириб оладиган кимсалар, гарчи кўзга уddaбурон кишилар бўлиб кўринса-да, ночор ва бечора кишилар айнан ўшалардир.

Бировнинг молини
ботил йўл билан
ейишга нималар
киради?

Аллоҳ таоло Нисо сурасида марҳамат қилади: «Эй имон келтирганлар! Бир-бирларингизнинг молларингизни ботил йўл билан еманг» (29-оят).

Бировнинг молини ботил йўл билан ейишга рибо, кимор, порахўрлик, алдамчилик, нарх-ни сунъий равишда кўтариш, ўғрилик, киморбозлик, товламачилик, қарзга олган нарсаларни қайтариб бермаслик ва бошқа шу кабилар кирди.

Яна бир оятда Аллоҳ таоло марҳамат қилади: «Ким буни тажовузкорлик ва зулм ила қилса, албатта, уни оловга киритиб, кўйдирурмиз. Бу эса Аллоҳга осондир» (30-оят).

Оятдаги «буни» сўзи бировнинг молини ботил йўл билан ейиш ва ўзини ўзи ҳалокатга дучор қилишга ишорадир. Демак, ким бировнинг молини тажовузкорлик (яъни ҳаромлигини билиб туриб) ва зулм ила (яъни тап тортмай) еса, охиратда дўзахга қиради. Одатда ботил йўл билан мол ейдиганлар бу дунёда жазодан қутулиб кетиши мумкин. Шунинг учун ҳам уларнинг зехнига, илжани топса, ҳамма нарсадан қутулса бўлади, деган фикр ўрнашиб қолган бўлади.

Бирок ботил йўл билан мол еганларни дўзахга киритиш Аллоҳ учун осондир. Ҳеч ким қочиб, ҳийла қилиб қутула олмайди.

Ҳадиси шарифда Пайғамбар алайҳиссалом шундай дедилар: «Муфлис (ҳеч вақоси йўқ ночор) ким биласизлар-

ми?» Саҳобалар: «Бизнинг орамизда бирор нарсаси, бирор дирҳами ҳам бўлмаган киши муфлисдир», дейишди. Шунда Расулulloҳ: «Менинг умматимдан ҳақиқий ночорлар шундай кишиларки, қиёмат кунинда намоз, рўза, закотлари билан келишади, шу билан бирга, дунё ҳаётида мана буни сўққан, яна бирини айблаган, бошқа бирининг молини еган ва яна бошқасининг қонини оқизган, яна бирини ноҳақ урган. Бас ундай кишининг яхши амаллари қиёмат кунинда ана у ҳақдорига олиб берилади. Агар ҳақдорининг ҳар бирига ҳақлари олиб берилгунга қадар яхши амаллари тугаб қолса, уларнинг ҳақлари олинган бунга юкланади, сўнгра дўзахга улоктирилади», — дедилар.

Ҳа, ҳақиқий ночорлар мана шу тоифадаги кишилардир. Агар яхшилиги бўлса ҳам ўзгаларни алдаб, молини ўзлаштиргани боис ўша яхшилигидан ҳам маҳрум бўлувчилардир. Шунинг учун бу дунёда қочиб қутилган айбдан охиратда қутилолмайди.

Ўзгалар мол-мулкига
тажовуз қилманг

Ҳаёт тақозоси билан инсонлар доимо бир-бирлари билан турли хил молиявий муомала қилишлари аниқ. Лекин бу алоқада мақсадни ҳалол йўл билан амалга ошириш, ҳаром йўллардан ва ўзгаларнинг ҳақ-ҳуқуқларига ҳамда мол-мулкларига тажовуз қилмаслик шартдир.

Ҳаётда ўзгаларнинг молига кўз олайтириб, уларга хиёнат қилганлар қиёматда Аллоҳнинг ҳузурида ҳисоб беради-

лар ва албатта, ҳақлар Аллоҳ тарафидан ўз эгаларига олиб берилади. Дунёда қилган тажовузлири, хиёнатлари уларга аламли азобнинг келишига сабаб бўлади.

Бировнинг ҳаққини ейиш икки хил йўл билан бўлади: биринчиси — зулм орқали. Бунга зўрлик билан тортиб олиш, хиёнат, ўғрилик, талончилик билан ейиш қиради. Иккинчиси — ҳазил — ўйин орқали. Бунга кимор ва турли эрмаклар қиради. Расулulloҳ яна айтадилар: «Ким қасрдан мол топаётганига эътибор бермаса, Аллоҳ ҳам уни дўзахнинг қайси энгигидан киришига эътибор бермайди». Демак, ҳар бир инсон ўзини бу ишлардан эҳтиёт қилмоғи лозим.

Товламачилик
турлари

Бугунги кунда товламачилик, ўзгалар ҳаққига тажовуз қилишнинг бир қанча кўринишлари оммалашган. Жумладан, тижоратда ўз шеригига хиёнат қилиш, бозорда тарозидан уриш ёки сотаётган нарсасининг айбини беркипти сотиш, қарз олиб қайтариб бермаслик ва ҳоказолар. Афсуски, бу ишлар айрим ибодатли кишилар орасида ҳам учраётир. Бу каби ишлар оилалардан,

жамиятдан барака кўтарилишига сабаб бўлиб, инсонлар орасида ишончсизлик, адоватни пайдо қилади.

Пайғамбаримиз: «Ким хиёнат қилса у биздан эмас», — деганлар. Ўз яқинидан қарз олиб, турли ёлгон баҳоналар билан қайтариб бермаслик, унга нисбатан зулм эканлиги ҳам ҳадисда баён қилинган. Агар инсон Аллоҳнинг йўлида бир эмас, уч марта шаҳид бўлса ҳам қарзини адо қилмаган бўлса, жаннатга қира олмайди. Ундай одамнинг жаннатга кириши олган қарзини узилишига боғлиқ бўлиб қолади. Қарз узилсагина жаннатга қиради.

Уламоларнинг фатволаридега куйидаги сўзлар бор: «Бошқаларнинг ҳаққини ноҳақ егувчилар сирасига хоин, алдоқчи, ўғри, баттол, фоз олувчи (судхўр) ва берувчи, етим молини егувчи, ёлгон гувоҳлик берувчи, қарз олиб ундан тонувчи, порахўр, ўлчов ва тарозидан уриб қолувчи, молининг айбини яшириб сотувчи, киморбоз, сеҳргар, мунажжим, фоҳиша, азада дод солиб йилғовчи, сотувчиндан сўрамай ҳаққини олиб қолувчи даллол, хурозод одамни сотиб пулини ейдиганлар қиради».

Фарзандлар
ахлоки, тарбияси,
фёъл-атвори қай
ҳолатда бўлади?

Маълумки, мазкур йўл билан топилган озука оилада фарзандларга олиб борилади, бундай ишларда жуда катта ҳатар бор. Яъни ўғрилик, алдов ёки зўрлик билан топилган озуқани еб катта бўлаётган фарзандлар келажакда ким бўлади? Бу аини инсонни ўйлантирадиган масала. Уларнинг ахлоки, тарбияси, фёъл-атвори қай ҳолатда бўлади?

Ҳаром таомдан улғайган бола, албатта, зулмкор, ахлоқсиз бўлиб улғайиши эҳтимоли

борлигига ҳақим ва уламолар ишора қилганлар. Унга ҳеч қандай панду насихат, таълим-тарбия қор қилмайди. Чунки ҳаромда шайтон бор, ҳаром лукма билан бирга боланинг танига шайтоний табиат ҳам кириб, сингиб боради.

Шубҳали
нарсалардан ҳазар
қилинг

Ҳаромдан ҳазар қилиш муслмонларнинг асосий ғазилатларидан бири бўлганидек, шубҳали нарсалардан ҳазар қилиш ҳам салафи солихларимизнинг одатлари бўлган. Абу Бакр Сиддиқ розияллоху анҳу шубҳали нарсадан бир лукма еб қўйиб, кейин уни қайт қилиб ташлаганлари маълум ва машҳур.

Абон ибн Абу Айёш розияллоху анҳудан ривоят қилинишича, Анас розияллоху анҳу куйидагиларни айтганлар: «Набий саллоллоху алайҳи ва салламга: «Эй Аллоҳнинг Расули, мени дуоси қабул бўладиганлардан қилиб қўйинг», дедим. У зот: «Эй Анас, касбингни пок қилгин, дуонинг қабул бўлур. Чунки бир одам бир лукма ҳаромни оғзига солса, кирк қунгача дуоси ижобат бўлмайди», дедилар» (Дайлабий ривоят қилган).

Абу Саъид Худрий розияллоху анҳудан ривоят қилинишича, Расулulloҳ саллоллоху алайҳи ва саллам: «Ким ҳалол еб-ичса, суннатга мувофиқ амал қилса, одамларга зарар етказмаса, албатта, жаннатга қиради», — деганлар.

Энди инсоф билан ўйлаб кўрайлик. Ҳаммамизнинг қилаётган ҳар бир касбимиз, топаётган молу мулкимиз ҳалолми? Ҳаммамизнинг тановвул қилаётган ҳар бир лукмамиз ҳалолми?

Жаҳонгир ЧОРИЕВ,
Тошкент вилояти
Ҳасанбой ота жоме
масжиди имом-хатиби.

ХУШХАБАР

Диний саволларга жавоб берувчи
Call-марказ иш бошлади

Муҳтарам юртдошларимизнинг диний саволларига жавоб бериш мақсадида Ўзбекистон муслмонлари идораси томонидан ибодатга доир шаръий масалаларга телефон орқали жавоб бериш тизими йўлга қўйилди.

Эндиликда мўмин-муслмонларимиз бу борадаги ўз саволларига ушбу call-марказ орқали жавоб олишлари мумкин.

Call-марказнинг иш тартиби душанба кунидан шанба кунигача, соат 9:00 дан 17:00 гача давом этади (ибодат вақтлари истисно қилинади, дам олиш кунни яқшанба).

Ушбу 78-150-33-44 телефон рақамлари

орқали call-марказга кўнғироқ қилинади ва фатво бўйича малакали мутахассислардан жавоб олинади.

Дарҳақиқат, Ислмо илм-маърифат динидир. Инсон ўзи билмаган нарсасини сўраб ўрганиши керак. Зеро, Аллоҳ таоло Қуръони каримда: «Агар билмайдиган бўлсангиз, зикр ахлларидан сўрангиз!», деб буюрган (Наҳл, 43).

Расулulloҳ саллоллоху алайҳи ва саллам: «Билимсизликнинг давоси саводдир», — дея баён қилганлар (Имом Абу Довуд ривояти).

Ўзбекистон Муслмонлари Идорасининг muslim.uz сайтидан олинди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита жамоаси Ўзбекистон халқаро ислом академияси профессори, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази директори Убайдулла Уватовга турмуш ўртоғи

Ҳалима ая АБДУЛЛАЕВАНинг
вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

Ўзбекистон халқаро ислом академияси жамоаси «Исломшунослик ва ислом цивилизациясини ўрганиш ISESCO» кафедраси профессори, атоқли шарқшунос олим Убайдулла Уватовга рафикаси

Ҳалима ая АБДУЛЛАЕВАНинг
вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

ДАВОСИ ЙЎҚ ВИРУСНИНГ ЖАҲОНГА «ЮРИШИ» БОШЛАНДИ

Хитой Халқ Республикасининг марказий Хубэй провинциясининг Ухан шаҳридан бошланиб, мамлакатнинг қолган қисмлари ва яна қатор мамлакатларда кузатилаётган юқумли вирус – короновирусининг кенг тарқалаётгани ва инсонларнинг ўлимига сабаб бўлаётгани бутун сайёрамизда хавотирларни кучайтириб юборди.

Хозирча вакцинаси топилмаган зотилжам хасталигининг тарқалиши соясида расмий Пекин мамлакатнинг 8 та провинциясида карантин жорий этди. Хитой ҳукумати ўз фуқароларига муурожаат қилиб, кўп одам йиғиладиган жойларга бормаслик, оммавий тадбирларни бекор қилишга чакирди. Охириги маълумотларга кўра, Хитойда янги короновирусдан касалланганлар сони 830 нафардан ошиб, қурбонлар сони 26 нафарга етди.

Вирус Хитой ташқарисига чиқиб, у билан касалланиш ҳолатлари Жанубий Корея, Япония, АҚШ, Вьетнам, Сингапур ва Таиландда қайд қилинган. Вируснинг короновирус деб аталишига сабаб шуки, унинг атрофидаги ўсимталар тожга ўхшади.

Қуни кеча Хитой Соғлиқни сақлаш давлат қўмитаси янги вирус одамдан-одамга юқишини тасдиқлади. Айтилишича, касаллиқни хасталанганлар билан мулоқотда юктириб олиш мумкин. Шу боис бир неча давлат вирус тарқалишининг олдини олиш учун чора кўрмоқда. Хусусан, Осиё давлатлари аэропортларида йўловчилар текширилмоқда. Вирус тарқалиши ортидан Австралия, Бангладеш, Непал, Сингапур ва АҚШ аэропортларида, ҳатто, Ўзбекистонда ҳам чегара назорати кучайтирилди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти нима деди?

Олимларнинг таҳминларига кўра, вирус Ухан шаҳридаги мол бозоридан бошланган. Эпидемияга короновирусининг аввал кузатилмаган тури сабаби эканлиги аниқланди.

Короновирусининг турли хиллари одамлар ва ҳайвонлар ичида тарқалган бўлиб, айримлари энгил, айримлари оғир касалликларга олиб келади.

Гарчи вирус кучли хавотирларга сабаб бўлаётганига қарамай, чоршанба куни Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти касаллиқни глобал фавкулда деб ваъжа қилишга қарор қилмади. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ходимлари

тарқалаётган вирусни глобал фавкулда деб ваъжа қилишга қарор қилмади. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти сўнгги мартта 2014-2016 йилларда Ғарбий Африкада тарқалган Эбола вирусини глобал фавкулда деб белгиланган эди.

Даволаш усуллари ҳам ноаниқ

Хитойда янги тарқалган вирусга қарши чоралар кўрилмоқда, бироқ короновирус ҳақида маълумот кам бўлгани сабаб, даволаш усуллари ҳам ноаниқ. Вирус нафас олиш йўллари, ошқозон-ичак тракти, асаб тизимига зарба беради. Унинг 2002 йилда тарқалиб, 774 одамнинг ўлимига сабаб бўлган SARS вирусига ўхшашлиги айтилади.

Ўтган йил декабрь ойида Хитойнинг Ухан шаҳрида илк бор қайд этилган янги короновирус инсонга денгиз маҳсулотларидан ўтгани, сўнг эса ҳаводан, масалан, олдин йўтал ёки аксириб билан юқиши аниқланди. Мериленд университети олими Меттью Фрименнинг айтишича, короновируси юктириш жуда осон. Ёши катталарнинг унга қаршилиқ кўрсатиши қийинроқ. «Агар 65 ёки ундан катта бўлсангиз, асоратлари кўп бўлиши мумкин», — дейди АҚШ Соғлиқни сақлаш институти ходими Энтони Фаучи.

Асоратларга пневмония, бронхит, буйрак етишмовчилиги, ўпкада суюқлик тўпланиши ва ҳатто ўлим мисол бўла олади. «Иккиламчи бактериял инфекцияга учрасангиз, антибиотик ичишингиз мумкин. Нафас олиш қийинлашса, респиратордан фойдаланса бўлади, аммо шунда ҳам соғайиб кетишга қафолат йўқ, чунки вирус янги», — дейди доктор Фаучи.

Дунё олимлари ушбу вирусни ўрганмоқда. АҚШ Юқумли касалликларнинг олдини олиш

маркази қўлни тез-тез ювишни, йўталганда оғизни қўл ёки салфетка билан ёпишни тавсия қилмоқда.

Энг ёмони, Хитойдан тарқалаётган янги тож вирусининг глобал эпидемияси АҚШ-ХХР савдо урушидан кўра кўпроқ жаҳон иқтисодиётига зарба бериши мумкин. Маълумки, бу икки давлат савдо жанжалидан дунё 600-700 миллиард АҚШ долларидан кўпроқ зиён кўрган. Айтиш жоиз: жаҳон биржалари хозирдан «қалтирашга» тушган. Авиакомпанияларнинг акциялари, ҳашаматли буюмлар билан савдо қилувчи казино ва компанияларнинг моллари нархи кескин тушиб бормоқда. Нефть котировкалари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Экспертлар ҳисоб-китобига қараганда, хавотирлар ошиб бораверса, «қора олти» нархи камида 3 долларга арзонлашади.

Қайси ҳайвон ташувчи бўлган?

Вирус ташувчи қайси ҳайвон эканлиги аниқланганда муаммо осонлашади. Бу сафар инфекцияни юктириш ҳолатлари Ухандаги улгуржи денгиз маҳсулотлари бозори билан боғлиқ эди. Короновирусининг ташувчиси бозорда сотиладиган белуҳа (Шимолӣй қутб денгизига яшовчи йирик дельфин) каби денгиз сүт эмизувчилари бўлиши мумкин. Шунингдек, у ерда товуқ, қўшапапақ, қўёнлар ва илонлар ҳам сотилади. Инфекция манбасини улар орасидан ҳам излаш керак.

Нима учун бу Хитойда юз берди?

Профессор Вулхауснинг сўзларига кўра, бу аҳоли сони, унинг зичлиги ва вирус ташувчи ҳайвонлар билан яқин алоқада бўлишига боғлиқ. «Ҳеч ким навбатдаги вируснинг Хитойда ёки ўша минтақа мамлакатларида содир бўлганига ажабланмапти». Барча беморларда аломатлар 2019 йил 12 декабрдан 29 декабргача пайдо бўла бошлаган. Вирус юктирган одамлар бoshка беморларга тарқалиш хавфини бартараф этиш учун изоляторларда довланишди. Беморлар билан алоқада бўлган 150 нафардан ортиқ одам ҳам хозирда кузатув остида. Йўловчиларни текшириш учун тана ҳароратини аниқловчи сканерлар ўрнатилди. Денгиз маҳсулотлари бозори тозалаш ва зарарсизлантириш учун ёпилиди.

ЭНГ ЁМОНИ, ХИТОЙДАН ТАРҚАЛАЁТГАН ЯНГИ ТОЖ ВИРУСНИНГ ГЛОБАЛ ЭПИДЕМИЯСИ АҚШ-ХХР САВДО УРУШИДАН КўРА КўПРОҚ ЖАҲОН ИҚТИСОДИЁТИГА ЗАРБА БЕРИШИ МУМКИН.

Тавсиялар берилди

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти Хитойда тарқалган янги типдаги короновирусдан қандай ҳимояланиш мумкинлиги бўйича тавсиялар берди. Тегишли тавсиялар ташкилотнинг Twitter'даги саҳифасида эълон қилинди. ЖССТ мутахассислари короновирусдан ҳимояланиш учун қуйидагиларга амал қилишни тавсия қилишган:

- қўлларни совун билан ювиш ёки спиртли асосдаги воситалар билан артиш;
- йўталганда ёки аксирганда оғиз ва бурунни даструмол ёки қўл билан ёпиш;
- шамоллаш ва грипп аломатларига эга одамларга яқинлашмаслик;
- гўшт ва тухумни истеъмол қилишдан олдин термик қайта ишлаш;
- ёввойи ва чорва ҳайвонлардан ҳимояланиш зарур.

Янги вирус ҳақида нималар маълум?

Биринчидан, 2019-nCoV вируси ҳали одамларга юкмаган короновирусининг бир вариантыдир. Иккинчидан, короновируслар – 38 турдаги вирусларни ўз ичига оладиган вируслар оиласи, уларнинг олтитаси (ва янги вирус билан – еттитаси) одамга юкади. Иккинчидан, тадқиқотчиларнинг фикрича, вирус одамларга ҳайвонлардан юккан, аммо у одамдан-одамга ҳам юқиши мумкин. Учинчидан, инфекцияни белгилари орасида иситма, йўтал, нафас қисилиш мавжуд. Тўртинчидан, одамлар ва ҳайвонларга тегмаслик, етарли даражада қайнатилмаган ёки козурилмаган гўшт ва тухумлардан касаланиш, шунингдек, шамоллаш ёки грипп белгилари бўлган одамлар билан алоқа қилмаслик тавсия этилмоқда.

Марказий Осиё давлатлари қандай чора кўрмоқда?

Ўзбекистон Ташқи ишлар

вазирлиги хорижда бўлган ўзбекистонликларга огоҳлантириш билан чиқди, «хусусан, Хитойга боришни режалаштираётган ватандошларимизни зарурий эҳтиёт чораларини кўришга» чакирди. Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги мамлакат сарҳадларида хориждан келаётган Ўзбекистон ва хорижий давлатлар фуқароларини тиббий кўрикдан ўтказиш кучайтирилгани ҳақида хабар тарқатди.

Жумладан, «Uzbekistan Airports» АЖ ҳамда «Ўзбекистон темир йўллари» АЖ Тиббий-санитария хизмати томонидан давлат чегарасини, айниқсан, Хитойни кесиб ўтган шахсларнинг юқори сифатли тиббий мониторингини амалга ошириш чоралари кўрилмоқда.

Бундан ташқари, Республика Вирусология илмий текшириш институти интенсив терапия бўлимида короновирусга гумон қилинган беморларни қабул қилиш учун махсус бокс тайёрлаб қўйилди. Республикадаги аэропорт ва темир йўл вокзаллари санитария карантин пунктларида ушбу касалликка гумон қилинган бемор аниқланса, уни дарҳол изоляция қилиш, короновирусга лаборатор таҳлилини ўтказиш учун намуна олиш тартиби белгиланган бўлиб қўйилган.

Қирғизистон эса Хитойдан гўшт ва гўшт маҳсулотларини олиб кирилишини вақтинча чеклади. Қирғизистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги маълумотида кўра, Хитойдан келган барча фуқаролар қўшимча равишда текширилмоқда.

Хитойда янги йил нишонланиши муносабати билан 23 январдан 1 февралга қадар «Урумчи – Бишкек – Урумчи» рейси вақтинча тўхтатилди. Хитойда авж олган вирусдан ҳимояланиш мақсадида Қозғистон, Тожикистон ва Россия ҳам ўз чегараларида ва аэропортларида санитар назоратни кучайтирди.

Абдували САЙБНАЗАРОВ,
сиёсий шарҳловчи.

МУРОД ХОЛМУРОДОВ:

«ЮТУҚЛАР ҚАНЧА РУҲЛАНТИРСА, МАҒЛУБИЯТЛАР ШУНЧА СИНОВДАН ЎТКАЗАДИ»

ТИНИМСИЗ МАШҒУЛОТЛАР ДОИМ ҲАМ ҒАЛАБАНИ
КАФОЛАТЛАМАЙДИ. БУНДАЙ ПАЙТДА ЎРИНЛИ ЧИҚАРИЛГАН
ХУЛОСАЛАРГИНА ЮТУҚЛАРГА ОЛИБ БОРАДИ

Бир зумда янги йилнинг илк ойи ҳам якунланмоқда. Вақт учқур: ҳозир у билан ҳисоблашмасанг, кейин ортидан минг қувма — ета олмайсан, деганлари шу бўлса керак. Кечагина спортчиларимизнинг «Рио — 2016»даги ютуқларидан масрур юргандик. Бугун эса қалбимизни Токио Олимпиадаси ҳаяжони эгаллаган. Бундан 2-3 йил аввал узоқ келажақдек туюлган даврда бугун «мезбон»миз. Ҳа, ойлар, йиллар бир-бирини қувалаб ўтаверади, аммо уларда юртимиз спортининг тарихи битилади.

Мурод Холмуродов — мана шундай келажақ авлод ибрат олса бўладиган, спортимиз тарихига ўз номини ёза олаётган спортчиларимиздан. Хоразм фарзанди. 1999 йилдан буён велоспорт бўйича Ўзбекистон миллий терма жамоаси аъзоси. Жамоадоншлари орасида камтарлиги билан ҳурмат топган, халқаро тоифадаги спорт устаси билан бўлган суҳбатимиз велоспортчилар талаб қилинадиган сифатлар, ғалабаларнинг бош омиллари ҳақида бўлди.

— Инсон танлаган соҳасида, аввало, ўзини топа олиши, бахтли ҳис қилиши керак, — дейди М.Холмуродов. — Шундагина унга борини беради, ўз устида ишлашдан зерикмайди. Шу маънода мен ҳам велоспорт билан шугулланиб шундай қониқишни ҳис қиламан. Спорт бўйича дастлабки сабоқларни туманимиздаги болалар-ўсмирлар спорт мактабида олганман. Машғулотларга мажбурият учун эмас, завқланиш учун бораман. Спорт дангасалик ва сабрсизликни ёмон кўради. Эришилган ютуқлар спортчини қанча руҳлантирса, мағлубиятлар уни шунча синовдан ўтказиши. Тинимсиз машғулотлар доим ҳам ғалабани кафолатламайди. Бундай

пайтда ўринли чиқарилган хулосаларгина ютуқларга олиб боради.

Харакат мевасиз қолмайди

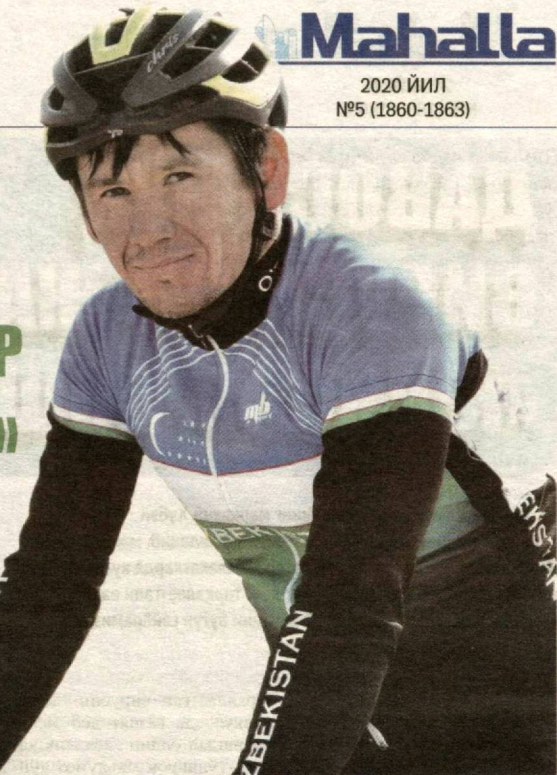
Мусобақаларнинг катта-кичиги бўлмайди. Маҳалла, туман, вилоят ёки жаҳон миқёсида бўлишидан қатъи назар улар маҳоратни сайқаллайди, ҳар бир спортчини тоблайти. Мен ҳам кўп бор қокилганман. Баъзида ёшлик ўйинқароклиги билан машғулотларни қолдирардим ҳам. Балки шунинг учундир, ютуқларим орасида узилишлар бор. 2008 йилда Японияда ўтказилган Осиё чемпионатида 4-ўринни эгалладим. Совриндорлар қаторида бўлишим учун бир кадам етмаганди. Мен бундан тушқунликка тушмадим. Аксинча келаси йил бундан яхши натижа кўрсатаман, деб олдимга мақсад қўйдим.

2009 йилда Ўзбекистон кубоги ғолиблиги — мамлакатимизнинг менга билдирган ишончи эди. Шундан сўнг Эрон давлатида ўтган халқаро мусобақаларда 3-ўрин билан кифояландим. Малайзиядаги худди шундай турнирда эса менга омад кулиб бокди ва

ғолибликни қўлга киритдим. Ҳозир булар ҳақида бемалол, хотиржам гапиряпман. Бироқ ўша кезларда катта имтиҳон олдимда турганини ҳис қилгандим. Чунки мен учун ота-она, қўни-қўшнилар ишончини оқлашнинг ўзи катта масъулият эди.

Ғалабалар кетма-кетлиги қандай старт олди?

Бу масъулият кучи билан мусобақаларда қатнашиш учун иштиёқ, ҳаттоларим устида ишлаш учун қайта-қайта куч топаман. Таиланддаги халқаро велопойгада шохсунага қўтарила олмадим. Ўшанда тушқунликка тушиш учун етарли асослар топишим мумкин эди. Бироқ олдинда бир нечта мусобақалар борлиги, уларда бу хатоимни тўғрилаш имкони бўлиши менга далла берган. Шундан сўнг ҳам қўпгина натижаларни қўлга киритардим, аммо улар мен кутган шохсуна эмас эди. 2011 йилда Таиланд меъзолик килган Осиё чемпионатидаги кумуш

ДАРВОҚЕ...

Халқаро велоспортчилар иттифоқининг сўнгги янгиланган рейтингини ўзбек спорти учун муҳим аҳамият касб этди. Зеро, унда ҳамюртимиз Мурод Холмуродов очколар бўйича велотрэкнинг жамоавий йўналишида учинчи поғонани банд этди. Бу ҳодиса ўзбек велоспорти тарихида илк бор кузатилмоқда. 37 ёшли спортчимиз ҳисобида 1337.5 очко мавжуд. У фаолияти мобайнида нафақат шоссе, шунингдек, трек йўналишида ҳам имкониятларини синовдан ўтказган.

Айни шу йўналишнинг аёллар тоифасида эса Токио Олимпиадасига йўлланма олиб улгурган яна бир спортчимиз Ольга Забелинская 1200 очко билан тўртинчи поғонада қайд этилган.

медаль Лондон Олимпиадасида иштирок этиш йўлланмасини тақдим этди. Аммо катта майдонда ўзим кўзлаган натижага эриша олмадим. Бу мен учун энг катта сабоқ бўлганди. Бир маромдаги машғулотларим вақтини узайтирдим, мусобақалардаги ҳар бир иштирокимни қайта-қайта таҳлил қилдим.

Нихоят, 2013 йилда Ҳиндистонда ўтказилган Осиё чемпионатида икки йўналиш бўйича иккита олтин медални қўлга киритдим. Шунда бир ҳақиқатни англаб етдим: инсон нимагини дилдан истаса, унга эришиш учун бор имкониятларини ишга солса, ҳаракат қилса, барча орзуларига эришар экан. Аммо бу ютуқлардан сўнг халқаро мусобақаларда иштирок этишда 5 йиллик танаффус бўлди.

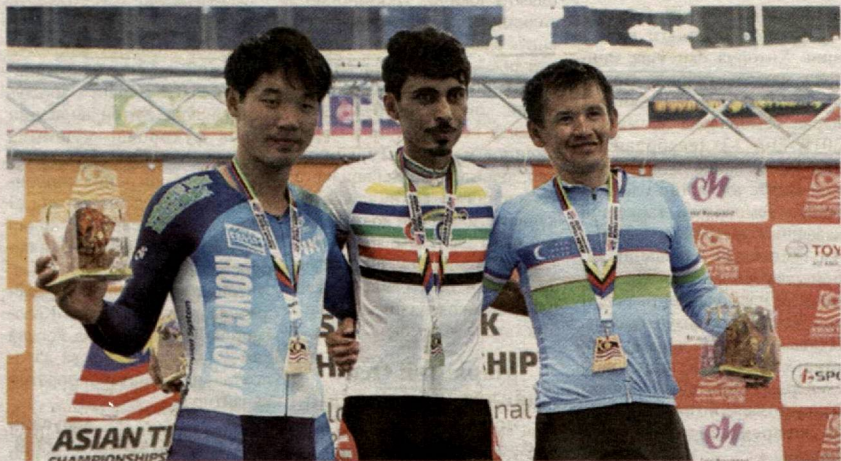
Бу давр спортчи учун энг керакли бўлган сифат — иродамин тоблади. 2018 йил Индонезиянинг Жакарта шаҳрида бўлиб ўтган Осиё ўйинларида кумуш, Малайзиядаги китта чемпионатида, Таиланддаги Осиё кубогида бронза медалини қўлга киритдим. Спортга шу тарика қайтдим. Натижалар энг юқори бўлмаса-да, мени қаноатлантирганди. Чунки бу мусобақаларда медаллардан куруқ қолишим ҳам мумкин эди.

Эътибор спортчини руҳлантиради

Аваллари юртимизда велоспортга у даражада катта эътибор қаратилмасди. Машғулотлар ўтказиш учун шароитлар ҳам етарли даражада эмас эди. Ҳозир ҳам велоспорт ниҳоятда оммалашган, дея олмаймиз. Бироқ шунга қарамай, унга қизиқувчилар сони ортиб бормоқда. 2019 йилнинг апрель ойида Тошкентда велосшоссе бўйича Осиё чемпионатининг ўтказилгани бу борадаги ишлар шиддати нечоғли кучли эканини кўрсатади. Бу мусобақада қатнашиб, Токио Олимпиадасига йўлланмани қўлга киритдим.

Давлатимиз томонидан жисмоний тарбия ва спортни, соғлом турмуш тарзини янада кенг тарғиб қилиш борасида олиб борилаётган ишловлар самараси ўларок, спортчиларимиз ҳам халқаро майдонларда юксак натижаларга эришиб келмоқда. Биз, спортчиларга кўрсатилаётган бундай эътибор ва ғамхўрликдан миннатдормиз. Эътироф ва рағбат бизни ҳаминча янги ва яхши марраларга руҳлантиради. Насиб этса, бу йил Олимпиадада ғалаба қозониб, бу ғамхўрликларга муносиб жавоб қайтараман.

Садокат МАХСУМОВА
«Mahalla»

Бокс бўйича Токио Олимпиадаси учун лицензион мусобақа Йорданиянинг Амман шаҳрида ўтказилади.

Тарихий обидалар ва маданий меросимиз ҳақида илмий изланишлар ва тадқиқотлар ўтказиб, кўплаб китоблар ёзилган бўлса-да, жамоат бинолари тарихининг ҳали фанга номаълум ва атрофлича ўрганилмаган йўналишлари бехисоб. Ана шундай жумбоқ соҳалардан бири даволаш ва шифобахш муассасаларнинг шаклланиши, ўтмишда халқ орасида тулган ўрни ва роли, уларнинг меъморчилик ва қурилиш тарихидир.

Табиблар, одатда, бир неча тилларни билганлар

Маълумки, қадим ўтмишда Шарқ мамлакатларида табобат илми анча яхши ривожланган. Шу боис ҳам даволаш муассасалари халқ орасида катта эътибор қозонган ва табобатта оид тиббий муассасалар ва шифохоналардан жуда қадим замонлардан бошлаб фойдаланиб келганлар. Масалан, ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида Х асрда тиббий илмлар анча ривожланиб, XII асрда бир қатор йирик шаҳарлар ўз шифохоналарига эга бўлган.

Шифохоналар қурилишига ҳокимлар, мансабдорлар, тиббиёт арбоблари бош-қош бўлганлар. Шарқнинг буюк сиймолари, улуғ табиблар — Абу Бакр ар-Розий ва Абу Али ибн Сино ҳам ўз даврида жамоат бинолари қурилишига жиддий ёндашган. Ар-Розий Бағдодда, Ибн Сино эса Ҳамадонда шифохоналар қурдирган.

Эроннинг илмий марказларидан бўлиши Рай, Исфаҳон, Ҳамадон, Мовароуннахрнинг Самарқанд, Бухоро, Кўкон ва кўхна Урганч шаҳарларида Х-XII асрларда йирик шифохоналар бўлиб, уларда халқ эътиборини қозонган табиблар фаолият кўрсатган. Табиблар, одатда, бир неча тилларни билганлар. Бу уларга беморлар билан суҳбатлашишда, тиббиётдан талабаларга дарс беришда қўл келган.

Ислоҳ мамлакатларидаги шифохоналар ва тиббий хизмат турлари Мовароуннахр ва Хуросон шаҳарларида ҳам хос бўлган. Ҳозирги Марказий Осиё республикалари ҳудудида ўз даврининг улуғ алломулари — Беруний, ибн Сино, Амир Темур, Хусайн Бойқаро, Алишер Навоий ва яна бошқа қатор боболаримиз халқ орасида соғлиқни сақлаш ишлари билан шуғулланиб, шифохоналар қурдирган. Улардаги тиббий фаолият турли хизматлар вазиға уюштирилган вақфлар ҳисобидан амалга оширилган. Шундай вақфларнинг бирида «касалхона» тасвиси эътибори шахс хоналарга эътибор бериш, беморларни дори-дармонлар билан таъминлаш, табиблар, қон олувчилар, хизматчилар, ошпазлар, оёқчилик ва тартиб сақловчилар ва бошқаларга мойна беради, касалларга сўт ва овқат, соғайиши ва дам олишида зарур барча ашёларни мол-мулк қилиб вақфларнинг эгалик ҳуқуқи ва ихтиёрига ўтказиш, деб ёзилган.

Регистон ўрнида шифохона бўлганми?

1046-1068 йилларда Самарқандда ҳокимлик қилган Буграҳон Иброҳим Тамғочхоннинг вақф ҳужжатларига кўра, 1066 йилнинг ўрталарида шаҳарнинг Ривдод кўчасидаги даҳада касалхона очилади. Тарихчи О.Большаков касалхона қурилган жой ҳақида фикр юритиб, у ҳозирги Регистон майдонида яқин бўлган Сўзангарон кўчаси йўналишига тўғри келган, деб тахмин қилади. Унинг фикрича, шифохона бу ердаги шаҳар даҳаларидан бирида жойлашган бўлиб, бир ёндан масжид, бошқа томондан уй-жойлар билан чегараланган.

Вақф ҳужжатида кўра, касалхона биносининг ҳовлиси тўрт томонли ва кўчага қараган битта дарвозаси бўлган. Демак, шифохона режасининг тузилиши тўрт томонли берк ички ҳовлиси бино кўринишига эга экани маълум. Бу эса Самарқанд шифохонаси ўзининг меъморий, режавий ечими бўйича ўша даврда нафақат Марказий Осиё, балки бутун ислом шарқида кенг тарқалган мадраса биносининг меъморий тузилишига яқин бўлган, деб хулоса қилишга ундайди. Мадраса, қарвонсарой, масжид биноларига хос ички ҳовли режавий ечим шифохоналарга ҳам жуда мос келган. Чунки бундай меъморий тарх касалларнинг палаталарини ички ҳовлига қаратиб жойлаштиришга ва турли тиббий хизмат турларини ташкил қилишга имкон туздириган. Бундан ташқари, ички ҳовлида кун давомида соя-салқин ва дам олишни ташкил қилишга қўлай шароит яратилган.

«Нимақ бемористон» нима?

Самарқанд шифохонасида малакали табиблардан ташқари, кичик тиббий ходимлар, қон олувчилар, ошпазлар, имомлар, ҳовлига қаровчилар ҳамда гўрқовлар ишлаган. Демак, шу хизматларга мос равишда турли хоналар, жумладан, касаллар учун хужралардан ташқари, ошхона, масжид, дорихона, табибларнинг йиғилиши учун заллар ва бошқа ёрдамчи хоналар бўлган. Самарқанд шифохонаси қошидаги вақфда кўрсатилишича, қатнаб даволанувчи касаллар учун кичик шифохона («нимақ бемористон»), яъни дармонхона ҳам ташкил қилинган. Шифохона низомида бу ерда нафақат касаллар, балки ногиронлар, мажруҳлар,

қаровсиз кексалар ҳам манзил топган, деб айтилган. Самарқанд шифохонасининг қанча вақт фаолият кўрсатганлиги номаълум, аммо у XIII асрда Чингизхон босқини даврида яқсон қилинган дейилади. Ҳозирги даврда бу бинодан, афсуски, нишона қолган эмас.

Кўхна Урганч шифохонасида ибн Сино ишлаганими?

Самарқанд шифохонаси каби даволаш муассасаси Хоразмнинг қадимий пойтахти кўхна Урганчда ҳам бўлган. Мазкур шифохона XI-XIII асрларда фаолият кўрсатганлиги туфайли Марказий Осиёлик улуғ табиб Абу Али ибн Синонинг ҳам ишлагани эҳтимолдан холи эмас. Шифохонада ички касалликларни дори-дармон билан даволаш бўлимларидан ташқари, бошқа бўлимлар ҳам бўлганлиги тахмин қилинади. Чунки хоразмлик табиблар беморни даволашда турли усуллар — дори-дармонлар, укалалаш (массаж), пархез, мустика терапия, яъни қуй-қўшиқ ва турли ўйин(ракс)лар кучидан ҳам фойдаланган. Шуниси қизиқки, кўхна Урганч шифохонасида маҳаллий табиблар билан ҳамкорликда сурьялик табиблар ҳам фаолият олиб бorgan. Самарқанд ва кўхна Урганч шифохоналари ҳамда XII аср вақф ҳужжатларига асосланиб, Марказий Осиёда бу даврга келиб жамоат касалхоналари барча вазиға ва эҳтиёж-талаблар асосида, ўзига хос тартибга эга муассаса сифатида шаклланиб, деган хулосага келишимиз мумкин. Ўша даврларда ҳам ҳозирги шифохоналардагидек «консилиум» усулига амал қилиниб, табиблар беморларни даволашда юқори малакали мутахассислар билан кенгаш ўтказиб турган. Касалхоналар таркибида масжид, дорихона,

табибларнинг йиғилиши ва маслаҳатлашиши учун махсус хоналар бўлган.

Ҳаммомлардан касалликка ташхис қўйишда фойдаланилган

Маълумки, буюк мутафаккир Алишер Навоий ҳам табобат намоёндаларини кўллаб-қувватлаб, уларни ўз асарларида васф этган. Табиблар, олимлар, меъморлар ва санъаткорларга ҳомийлик қилган, унинг кўрсатмаси ва маблағига биноан, Хуросон музофотида халқ манфаати учун кўплаб бинолар қурилган. Улар орасида шифохоналар ҳам бўлган. Қурилган ва қурилаётган биноларни шоирнинг ўзи тез-тез кўздан кечириб турган.

Тарихчи Хондамирнинг таърифлашича, Алишер Навоий Хирот атрофидаги «Ихлосия» мадрасаси ва унинг ақинига «Халосия» хонақоси, Ғарб томонига эса 1481 йилларда «Шифоия» шифохонаси ва «Сафоия» ҳаммомини қурдирган. «Шифоия» соғлиқ маъносини англатса, «Сафоия» тозаликни билдирган.

Шифохонанинг ҳаммом билан ёнма-ён қурилишида ҳаммомда даволаш тадбирларини амалга ошириш, ҳатто, айрим касалликларни унинг ёрдамида аниқлаш мумкинлиги сабаб бўлган. Касалхонада беморлар даволаниши билан бирга, ҳаммомда бўмилиш, терлаш, укалалаш (массаж) сингари шифобахш-гигиеник муолажаларни ҳам олганлар.

Боғларда шифохоналар очилган

Маълумки, Марказий Осиё ва Шарқ халқларида ёзда салқин, серсоя ва зилол суварига бой жойларда хушхаво боғлар ташкил қилиш одат тусига кир-

ган. Бундай боғлар ўтмишда, асосан, йирик ер-мулк эгалари учун хизмат қилган. Улар айрим боғларда асждодаларга хизмат кўрсатувчи махсус шифохоналар қурдирганлар. Масалан, Тошкент қалъаси ташқарисидаги Кайковус чорбоғида (XVI аср) имтиёзли зодагонлар ва ҳарбийларга мўлжалланган шифохона биноси бўлган. Касалхона чорбоғнинг қўлай жойида жойлашган бўлиб, унга ҳарбий тўқнашувларда ярадор бўлган шахзода ва султонлар жанг майдонидан келтириб турилган. Чорбоғда даволанишдан ташқари, асждодалар учун адабий мунозаралар, базм-зиёфатлар, ҳазил-мутойибалар ҳам ўтказиб турилган.

Шифохона қошида кутубхона бўлган

Самарқанд, кўхна Урганч, Марв, Хирот, Ғазна, Тошкент шаҳридаги шифохоналарга ўхшаш даволаш муассасаси Бухоро шаҳрида ҳам бунёд этилган. Шаҳарнинг Регистон майдонида ҳозирги Арк дарвозасининг шимоли-ғарбида 1682 йили Бухоро хони Субхонқулихон фармойиши билан «Доруш-шифо» биноси қурилади. Бино унча катта бўлмай бир қаватли, кўринишидан анъанавий мадраса биносига ўхшаш, ички ҳовлиси тўртбурчак кўринишидаги режага эга бўлган. Шифохона бош пештоки ғарбга қаратилиб, унинг ёнидан Регистон майдонини кесувчи йўл ўтган. Ушбу муассаса вақф ҳужжатларига кўра, даволаш ишларидан ташқари, ёш талабаларни табобат илмига (илохия) ва адаб билан бирга қўшиб ўқитишга мўлжалланган. Шуниси қизиқки, касалхонада Самарқанд шифохонасига ўхшаб қатнаб даволанувчи беморлар учун алоҳида «амбулатория»дан ташқари, дорихона ва табобатга доир китоблар сақланувчи кутубхона ҳам бўлган. Шифохона биноси XX асрнинг 30-йилларида Регистон майдонини кенгайтириш муносабати билан бузиб ташланган.

Мовароуннахр ва Хуросонда шифохоналар биноси ўтмишда, одатда, бир ва икки қаватли қилиб қурилган. Юқорида номлар тилга олинган Марказий Осиё шифохоналари эса бир қаватли бўлган. Касалхоналарни қуришда пойдевор, деворлар, ҳатто, гумбаз ва равоқ томлар ҳам маҳаллий пишиқ гиштлардан ишланган.

Шукрулло НАСРИДДИНОВ,
Наманган давлат университети тарих кафедраси катта ўқитувчиси.

ХУКУҚ

МЕХНАТГА МАЖБУРЛАШ УЧУН ЖАВОБГАРЛИК
КУЧАЙТИРИЛДИ

— Яқинда меҳнат муносабатларида жиддий ўзгаришларни кўзда tutувчи қонун қабул қилиниб, мажбурий меҳнатга йўл қўйганлар қатъий жазоланиши тўғрисида эшитдим. Шу тўғрисида маълумот берсангиз.

Носиржон МАХМУДОВ.
Қарши шаҳри.

Шаҳноза РАВШАНОВА,
Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ахборот хизмати раҳбари:

— Дарҳақиқат, жорий йил 22 январь куни Президентимиз «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонунни имзолади. Қонун билан 10 га яқин ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди. Жумладан, Жиноят кодекси вояга етмаган шахсларнинг меҳнатидан фойдаланишга йўл қўйилмаслигига оид талабларни бузганлик ҳамда меҳнатга маъмурий тарзда мажбурлаш учун жавобгарлиқни назарда tutувчи моддалар билан тўлдирилди. Унга кўра, эндиликда вояга етмаган шахс меҳнатидан унинг соғлиғига, ҳавфсизлигига ёки ахлоқ-одобига зиён етказиши мумкин бўлган ишларда фойдаланиш, бундай қилмиш маъмурий жазо қўлланилганидан кейин содир этилган бўлса, базавий ҳисоблаш миқдорининг 25 бараваригача миқдорда жарима ёки 3 йилгача муайян ҳуқуқдан маҳрум қилишга сабаб бўлади. Ушбу қилмиш 3 йилгача ахлоқ тузатиш ишлари билан ҳам жазоланиши мумкин.

Шунингдек, меҳнатга маъмурий тарзда мажбурлаш учун жавобгарлик кучайтирилди. Хусусан, меҳнатга бирон-бир шаклда маъмурий тарзда мажбурлаш (бундан қонунда назарда tutилган ҳоллар мустасно) учун БҲМнинг 50 бараваридан 100 бараваригача миқдорда жарима белгиланди. Аввал жарима БҲМнинг 10 бараваридан 30 бараваригача бўлган.

ТАЪЛИМ

БЕЛАРУСЬ ДИПЛОМИ ЎЗБЕКИСТОНДА
ТАН ОЛИНАДИМИ?

— Ўғлим Беларусь Республикаси олий таълим муассасасида 2-курсда ўқийди. Келгуси йилдан ўқишини Ўзбекистонга қўчириш ниятидадим. Аммо бу шароитда у 2-курсни яна қайта ўқиши кераклигини айтишяпти. Шу тўғрисида?

Светлана ТОЛИПОВА.
Фарғона шаҳри.

Феруза МАДРАҲИМОВА,

Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси бошлиғининг ахборот сиёсати бўйича маслаҳатчиси:

— Йўқ, мазкур шароитда фарзандингиз бу босқични қайта ўташи шарт эмас. Zero, Президентимизнинг жорий йил 22 январь куни имзоланган «Халқаро шартномани тасдиқлаш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, «Ўзбекистон ва Беларусь ўртасида таълимга оид ва ўқишга оид ҳужжатларни ўзаро тан олиш тўғрисида битим» кучга кирди.

Ҳужжатга кўра, олий таълим олиш даври 4 йилдан кам бўлмаган ҳолда икки томондан берилган олий маълумот тўғрисидаги бакалавр дипломи, ўз эгаларига ўқишни олий таълимнинг иккинчи босқичида (магистратура) таълим дастури бўйича давом эттириш ҳуқуқини беради. Икки томонда ҳам берилган магистр дипломлари олий таълимдан кейинги таълим докторантура дастурлари бўйича ўқишни давом эттиришда асос бўлади. Шу билан бирга, томонларнинг ўқув давлари якунланганини тасдиқловчи ҳужжатлари ўз эгаларига тегишли босқичлар ёки маълумот даражаси таълим дастурлари бўйича иккала давлат таълим муассасаларида ўқишни давом эттириш ҳуқуқини беради. Бу олий таълим муассасаларининг маълум курсларидан икки давлат ўртасида ўқишни қўчириш ёки қўшма дастурлар асосида 2 йил Ўзбекистонда, кейинги 2 йилини Беларусь Республикасида ўқиш ва битиргач икки давлатнинг ҳам дипломларини олиш имкони яратилганидан далолат.

ИҚТИСОДИЁТ

ЭНДИ ТАДБИРКОРЛАРГА ҲАМ «БАҲО» ҚЎЙИЛАДИМИ?

— Эшитишимча, жорий йилдан Вазирлар Маҳкамаси томонидан юртимизда тадбиркорлар фаолияти баҳолашни бошлади. Баҳо оланларга чора кўриладими?

Нуриддин ЭРГАШЕВ.
Гулистон шаҳри.

8 январдаги «Республика ҳудудларида тадбиркорликнинг ривожланганлик да-

Эркинжон АБДУЛЛАЕВ,
Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Йўқ, юртимизда бундай тартиб жорий этилмаган. Бизнингча, сиз Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил

ражасига баҳо бериш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини нотўғри талкин қиласиз. Мазкур қарор 2020 йил 1 мартдан бошлаб республика ҳудудларида тадбиркорликнинг ривожланганлик даражасига баҳо бериш тизими жорий этилишини назарда тутди. Яъни ҳудудларга баҳо берилади. Унга кўра, 2020 йил 1 мартга қадар кўрсаткичларини ҳисоблаш ва баҳолаш бўйича «BUSINESS INDICATOR» автоматлаштирилган онлайн ахборот тизими ишга туширилади. Баҳолаш ярим йиллик ва йил якуни бўйича ўтказилади. Баҳолаш натижасида барча ҳудудларда соҳага оид ҳақиқий ҳолатни акс эттирувчи рейтинг тузилади. Унда юқори кўрсаткичларга эга ҳудуддаги ташкилотлар, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари бошқарув ходимлари моддий рағбатлан-тирилади. Баҳолаш Иқтисодиёт ва саноат ҳамда Адлия вазирликлари томонидан амалга оширилади.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

ШОЛИЧИЛИК КЛАСТЕРЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ

— Қишлоқ хўжалигининг кўп-лаб соҳаларида кластерлар ташкил этилиб, ўз самарасини берапти. Кластерга аъзо бўлганлар даромадлари ошиб бормоқда. Мен узоқ йиллардан буён шоличилик билан шугулланаман. Бизнинг соҳада кластер ташкил этиш услуби қандай?

Абдорбек МАТҚУРБОНОВ.
Янгибозор тумани.

Нигора ХЎЖАЕВА,
Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Ахборот хизмати раҳбари:

— Дарҳақиқат, бутун кластерлар фаолияти кўпчилик фермерларни қизиқтириб қўйган рост. Жорий йилдан эътиборан, шоличилик соҳасида ҳам бундай тузилмалар яратилади. Ўтган йилнинг 12 декабрида мамлакатимиз Вазирлар Маҳкамаси мазкур масалада «Шоличиликни барқарор ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорини қабул қилган. Қарорга мувофиқ, 2020 йил ҳосилидан бошлаб шоличилик кластер-

лари ташкил этилади. Бунда кластерлар, биринчи навбатда, иқтисодий жиҳатдан барқарор, зарур инфратузилма объектлари, мол-мулк ва бошқа воситаларга эга бўлган маҳаллий инвесторлар томонидан ташкил этилади. Кластерлар шоли етиштириш ёки уни шартнома асосида сотиб олиш, саралаш, сақлаш, қайта ишлаш, тайёр маҳсулотни ички ва ташқи бозорга етказиб беришни таъминлайди. Шоличилик кластерларига белгиланган тартибда 30 йилдан 50 йилгача муддатга ер ажратилади. Кластерларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида уларга бошқа имтиёзлар таътиб этилади. Қарор билан «Ўзбекшолчилик» уюшмаси ҳам ташкил этилган.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ

ТАМАКИ ҚУТИСИГА ОГОҲЛАНТИРУВЧИ СУРАТЛАР
ТУШИРИЛАДИ

— Юртимизда чекиш оқибатида келиб чиқадиган зарарли оқибатларга қарши кураш мақсадида тамаки қутиларига қўшимча огоҳлантирувчи белгилар тузирилиши тўғрисида эшитдим. Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Жамшид ЭРГАШЕВ.
Данғара тумани.

Акматажон ТОШЕВ,
Соғлиқни сақлаш вазирлиги ахборот хизмати мутахассиси:

— Дарҳақиқат, чекишнинг зарарли оқибатлари тўғрисида огоҳлантирувчи белгилар ва суратлар кўп-лаб

давлатларда тамаки маҳсулотлари қутисида туширилади. Мамлакатимизда шу пайтгача ҳам чекиш соғлиқ учун ҳавфли экани тўғрисидаги ёзувлар сигарета қутиларига туширилган. Вазирлар Маҳкамасининг ўтган йили 25 декабрдаги «Тамаки маҳсулотлари тўғрисидаги умумий техник регламентни тасдиқлаш ҳақида»ги қарори билан соҳада яна бир қатор ўзгаришлар амалга киритилди. Жумладан, эндиликда юртимизда ҳам тамаки маҳсулотлари истеъмол қадогога тамаки маҳсулотлари истеъмоли оқибатида соғлиққа етadиган зарар тасвири жойлаштирилади. Шунингдек, қарор билан тамаки маҳсулотларининг истеъмол қадокларига жойлаштириладиган тасвир-огоҳлантиришлар намунаси ҳам тасдиқланган. Мазкур қарор жорий йил 25 мартдан расмий кучга кириди.

Газетанинг навбатдаги 6-сони 2020 йил 6 февраль куни чоп этилади.

MAHALLA — AQDOLAT TAROZISI
Mahalla

Ижтимоий-сиёсий,
маънавий-маърифий газетаси

МУАССИС:

«Mahalla» nashriyot-matbaa uyi»
масъулияти чекланган жамияти

Ўзбекистон
Республикаси
Президенти
Администрацияси
хузуридаги Ахборот
ва оммавий
коммуникациялар
агентлиги томонидан
2019 йил 24 сентябрда
0019 рақами билан
давлат рўйхатидан
ўтказилган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ

Нашр навбатчиси: Ю. Ҳожиёва
Мусаххиллар: Н. Азимова,
М. Назарова
Навбатчи: У. Ибодитов
Саҳифаловчилар: И. Болтаев
Ш. Бароқов

Тахририят манзили:
Тошкент шаҳри, Мустақиллик
шохкўчаси, 59-уй. Индекс: 100192
Телефонлар:
Қабулхона: 71 233-39-89,
Котибият: 71 237-56-80,
Факс: 71 233-10-73.
Баҳоси келишилган нархда.

Газета
тахририят
компьютер
марказида
саҳифаланди ва
офсет усулида
босилди.

Нашр кўрсаткичи: 148

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Формати — А-3, 8 босма табоқ, 24 420 нусхада чоп этилди. Буюртма Г-145

123456